

ЗБОРНИК ЗАКОНА И УРЕДБА ИЗДАНИ У КЊАЖЕСТВУ СРБИЈИ ОД ПОЧЕТКА ДО КРАЈА 1870. ГОДИНЕ, КЊИГА XXIII

Садржај

1. Закон о пословном реду у народној скупштини од 1. октобра 1870. године
2. Закон о пословном реду у државном савету од 5. октобра 1870. године
3. Изборни закон скупштински од 10. октобра 1870. године
4. Закон о народном позоришту у Београду, донет 8. октобра 1870. године
5. Решење којим се овлашћује министар просвете да може постављати и женскиње за учитеље у мушким школама од 12. октобра 1870. године
6. Закон да се изда једно месечна плата за укупне трошкове учитељима и учитељкама од 12. октобра 1870. године
7. Закон како ће се рачунати периодично повишавање библиотекару и чувару нар. музеја од 19. октобра 1870. године
8. Уговор о књижарској радњи од 12. октобра 1870. године
9. Закон о наплаћивању калдрмине, донет 24. октобра 1870. године
10. Закон о устројству трговачко-занатлијског одбора, донет 12. октобра 1870. године
11. Закон о путном и дневном трошку посланика на народној скупштини од 12. октобра 1870. године
12. Закон којим се допуњава новчана тарифа од 1. априла 1866. године, донет 12. октобра 1870. године
13. Допуна закону о увозној тарифи од 23. јануара 1864. године, донета 22. октобра 1870. године
14. Допуна закону о чиновницима грађ. реда од 15. фебруара 1864. године, донета 24. октобра 1870. године
15. Закон како да се избаце из течаја у Србији старе аустр. бакарне монете од 24. октобра 1870. године
16. Закон о сеоским дућанима од 25. октобра 1870. године
17. Измена и допуна закона о устројству војске од 20. марта 1864. године, донета 23. октобра 1870. године
18. Закон о устројству трговачко-занатлијског одбора од 12. октобра 1870. године
19. Закон о устројству земљоделско-шумарске школе од 24. октобра 1870. године

20. Решење да се тачка 6-а § 513. грађанског поступка замени од 24. октобра 1870. године
21. Измене и допуне у казнит. закону, донете 24. октобра 1870. године
22. Решење да се општинама: београдској, смедеревској и шабачкој уступи право наплаћивања калдрмине, донето 21. октобра 1870. године
23. Закон о уређењу учитељске школе од 5. октобра 1870. године
24. Закон о печатњи (штампи), донет 23. октобра 1870. године

УПРАВЕ ДРЖАВНИХ МОНОПОЛА
Бр. 233
УПРАВЕ ДРЖАВНИХ МОНОПОЛА
Бр. 530 Сир. 1

ЗБОРНИК

ЗАКОНА И УРЕДБА

ИЗДАНИ

У КЊАЖЕСТВУ СРБИЈИ

ЗА 1870 ГОДИНУ,

XXIII.

У БЕОГРАДУ,
У ДРЖАВНОЈ ШТАМПАРНИЈИ 1870.

СА Д Р Ж А Ј

XXIII. ЧАСТИ ЗВОРНИКА И УРЕДБА.

БРОЈ	ГОДИНА МЕСЕЦ И ДАН	Ш Т А Ј Е	СТРАНА ЗВОРНИКА
	1870.		
1.	Октобра 3.	О пословном реду у народној скупштини	1.
2.	» 5.	О пословном реду у државном савету	44.
3.	» 10.	Изборни закон скупштински	64.
4.	» 8.	О народном позоришту	89.
5.	» 12.	Решење којим се овлашћује министар просвете да може постављати и женскиње за учитеље у мушким школама	94.
6.	» 12.	Закон да се изда једно месечна плата за уопште трошкове учитељима и учитељкама	95.
7.	» 19.	Закон како ће се рачунати периодично повисавање библиотекару и чувару нар. музеја	96.
8.	» 12.	Уговор о књижевској радњи	97.
9.	» 24.	Закон о наплаћивању калдрине	101.
10.	» 12.	Закон о устројству трговачко-занатлијског одбора	106.
11.	» 21.	Закон о путном и дневном трошку посланика на народној скупштини	115.
12.	» 12.	Закон којим се допуњава новчана тарифа од 1. Априла	118.
13.	» 22.	Допуна закону о увозној тарифи	120.
14.	» 24.	Допуна закону о чиновницима грађ. реда	122.
15.	» 24.	Закон како да се избеже из течаја у Србији старе аустр. бакарне монете	124.
16.	» 25.	Закон о сеоским дућанима	127.
17.	» 23.	Измена и допуна о устројству војске	132.
18.	» 12.	Закон о устројству трговачко-занатлијског одбора	139.
19.	» 24.	Закон о устројству земљоделско-шумарске школе	147.
20.	» 24.	Да се точка 6-а §. 513. грађ. поступка замени	152.
21.	» 24.	Измене и допуне у казнит. законнику	153.
22.	» 21.	Решење да се нечим општинама уступи право наплаћивања калдрмије	155.
23.	» 5.	Закон о уређењу учитељске школе	186.
24.	» 23.	Закон о печатњи	170.

12336

For. br.
37628

У ИМЕ ЊЕГОВЕ СВЕТОСТИ

КЊАЗА СРПСКОГ

МИЛАНА М. ОБРЕНОВИЋА IV.

НАМЕСНИЦИ КЊАЖЕСКОГ ДОСТОЈАНСТВА

ПРОГЛАШАВАМО И ОБЈАВЉУЈЕМО СВИМА И СВАКОМЕ,
ДА ЈЕ НАРОДНА СКУПШТИНА РЕШИЛА, И ДА СМО МИ
ПОТВРДИЛИ И ПОТВРЂУЈЕМО:

Да се §. 10. закона о сувоземним јавним
друмовима на крају дода:

„Но кад би која општина на збору своје
вишином гласова решила, да друм начини и преко
предузимача, онда ће моћи то и да учини.

Исплата тога посла може се учинити из ре-
довних прихода или ванредним прирезом по имућ-
ности.“

Препоручујемо заступнику нашега министра
грађевина, министру војеном, да овај закон об-
народује и о извршењу се његовом стара, вла-
стима пак заповедамо, да по њему поступају, а
свима и свакоме, да му се покоравају.

24. Октобра 1870. год.

у Крагујевцу.

М. П. Блазнавац с. р.
Јов. Ристић с. р.
Јован Гавриловић с. р.

(М. П.)

Видно и ставно државни печат,
чувар државнога печата,
министар правде,

Ј. Илијћ с. р.

Заступник министра грађевина,
Министар војени, полковник,
Ј. Вели-Марковић с. р.

У ИМЕ ЊЕГОВЕ СВЕТЛОСТИ

КЊАЗА СРПСКОГ

МИЛАНА М. ОБРЕНОВИЋА IV.

НАМЕСНИЦИ КЊАЖЕСКОГ ДОСТОЈАНСТВА.

ПРОГЛАШАВАМО И ОБЈАВЉУЈЕМО СВИМА И СВАКОМЕ
ДА ЈЕ НАРОДНА СКУПШТИНА РЕШИЛА И ДА СМО
МИ ПОТВРДИЛИ И ПОТВРЂУЈЕМО:

„Да се §. 36. закона о подизању јавних гра-
ђевина замени овако:

„Сва окружна надлежательства градиће из-
нова, дограђиваће и оправљати народ дотичног
округа о свом трошку а средством приреза.“

Досадања државна здања ових надлежатель-
ства, заједно са земљиштима на којима она по-
стоје уступају се народу дотичног округа у својину.“

Препоручујемо заступнику нашега министра
грађевина, министру војеном, да овај закон об-
народује и о извршењу се његовом стара, вла-
стима пак заповедамо, да по њему поступају, а
свиима и свакоме да му се покуравају.

24. Октобра 1870. год.

у Крагујевцу.

М. П. Влазнавац, с. р.
Јован Ристић, с. р.
Јован Гавриловић с. р.

М. П.

Видио и ставио државни печат,
чувар државног печата,
Министар правде.

Ј. Илијћ с. р.

Заступник министра грађевина,
министар војени, полковник,

Ј. Вели-Марковић с. р.

У ИМЕ ЊЕГОВЕ СВЕТЛОСТИ

КЊАЗА СРПСКОГ

МИЛАНА М. ОБРЕНОВИЋА IV.

НАМЕСНИЦИ КЊАЖЕСКОГ ДОСТОЈАНСТВА

ПРОГЛАШАВАМО И ОБЈАВЉУЈЕМО СВИМА И СВАКОМЕ,
ДА ЈЕ НАРОДНА СКУПШТИНА РЕШИЛА, И ДА СМО МИ
ПОТВРДИЛИ И ПОТВРЂУЈЕМО:

ЗАКОН

О ПОСЛОВНОМ РЕДУ У НАРОДНОЈ СКУПШТИНИ.

I.

ДОЛАЗАК ПОСЛАНИКА НА СКУПШТИНУ И ПРЕГЛЕ-
ДАЊЕ ЊИХОВИХ ПУНОМОЦИЈА.

Члан 1.

У очи оног дана, који је указом књажевим
за скупштину означен, сви посланици дужни су
бити на месту где ће се скупштина држати
(члан 76. одељак 1. устава), и ту остати и
скупштинске послове радити дотле, докле nebude
скупштина закључена, или отложена или рас-
пуштена (члан 79. устава).

Члан 2.

Кад посланици дођу у место, које је за др-
жање скупштине одређено, они ће се изјутра
онога дана, који је за скупштину означен, са-

стати и изабрати један одбор од девет посланика и то ће бити „одбор за пријављивање посланика и испитивање њихових пуномоћија.“

Члан 3.

Сваки посланик, кад се пријави, преда ће одбору у оригиналу пуномоћије својих избирача а посланици које књаз бира, преда ће уверење министра унутрашњих дела, којим су извештени да су за посланике изабрани. И сви ће том приликом казати гди је коме стан.

Кад би који од посланика свој стан доцније променио, извести ће председника скупштине.

Члан 4.

Ако би који посланик важним узроцима спречен био да дође на скупштину, он ће, пре него што скупштина одпочне радити, јавити то одбору и казати зашто је био спречен. У исто време ако му је могуће, каза ће и то, у који ће дан моћи доцније у скупштину доћи.

Члан 5.

Ако би се на дан отварања скупштине показало да нема довољног броја посланика колико их је по члану 82. устава нужно да скупштина може радити, одбор ће од оних посланика што нису на скупштину дошли, позвати да најскорије дођу оне, који нису одвећ важним узроцима спречени били доћи.

Члан 6.

Посланици који и после овога позива не дођу а изостанак неоправдају довољно важним узроцима, те тиме скупштину од законите радње задрже, би ће решењем скупштине изкључени и на њихово место нареди ће се избор других посланика.

Члан 7.

Одбор ће прегледати пуномоћија посланика.

Ако би одбор при том прегледу наишао на какве неуредности, или би сазнао да који посланик нема законих својства за посланика, он може наредити да дотични посланик недолази у скупштину као посланик дотле, док скупштина о томе своје решење неизрече.

И после овога прегледа слободно је свакоме посланику пуномоћија посланика разматрати, па ако би какве неуредности приметио, или би сазнао да је који посланик по закону неспособан, он ће о томе председника скупштине извести, који ће ствар скупштини на решење поднети.

Скупштина може оним посланицима, за које се посумња да им је пуномоћије уредно, или да имају законих својства за посланика, својим закључењем забранити да у раду скупштинском учествују дотле, док се то неизвиди и коначно нерешити.

Ако би који посланик, који је већ у скуп-

пштинском раду учествовао, због законе неспособности из скупштине искључен био, ово искључење неће ниуколико мењати закључења скупштинска, у којима је такав посланик учествовао.

Само у оном случају, гди је гласање поименце било па је при томе глас искљученог посланика био решавајући, приступи ће се новом гласању, ако закључење скупштинско није књаз одобрио, и скупштина би још трајала.

Члан 8.

Кад скупштина буде образована и њени званичници изабрани и означени, тада ће се посланици, који буду долазили, пријављивати председнику скупштине.

II.

ЗВАНИЧНИЦИ СКУПШТИНСКИ И ОТВАРАЊЕ СКУПШТИНЕ.

Члан 9.

Кад се пријави толико посланика колико је нужно, да скупштина може своју радњу започети (члан 82. устава) онда одбор за пријављивање посланика сазива предходни састанак, и ту предаје скупштини списак пријављених посланика, који одма за тим полажу заклетву у присуству министра унутрашњих дела (члан 52. устава.)

Члан 10.

На овом састанку, а под председништвом председника одбора, приступа се, ако је обична

народна скупштина, избору 6. лица за званије председника и подпредседника скупштине. Начини ће се протокол о том избору, који ће подписати одбор, и достави ће се влади у одоствореном препису.

А ако је велика народна скупштина, онда се на овоме састанку бирају председник, подпредседник и секретари скупштине, и о томе избору извештава се влада.

Члан 11.

Кад књаз између шест предложених му лица избере и наименује председника и подпредседника обичној народној скупштини, и то се од стране владе саопшти одбору, онда одбор сазове нов састанак, у коме извештава скупштину о наименовању председника и подпредседника, предаје председништво и цео рад одборски постављеном председнику.

За овим приступа се избору секретара скупштинских, који одма своја места заузму. А кад се то сврши, председник обзнањује да је народна скупштина образована.

Секретара би ће два а по потреби и више.

О свему овоме сачини се протокол, који пишују председник и подпредседник скупштине и одбор за пријављивање.

И пошто је све то учињено, онда председник скупштине извештава владу да је скупштина образована.

Члан 12.

Пошто се скупштина образује и влада се о томе извести, тада књаз отвара скупштину (члан 76. одељак 2. устава) престољном беседом сам или преко нарочног за то пуномоћника.

III.

ИЗОСТАЈАЊЕ И ОДСУСТВО ПОСЛАНИКА.

Члан 13.

Посланик, који би спречен био да на поједине састанке скупштинске дође, дужан је о томе извести председника скупштине.

Исто тако посланик, који би имао потребу да за неко време отиде из места, где се скупштина држи, дужан је писмено тога ради обратити се председнику скупштине и казати, за колико дана тражи одсуство.

И у једном и у другом случају треба навести узрок изостанка и зашто се одсуство тражи.

Скупштини самој припада да уважи изостанак, и да одобри одсуство.

Само у хитним случајима може сам председник дати одсуство на три дана, или, ако скупштина неби имала неколико дана састанке, до првог идућег састанка; но и у једном и у другом случају извештава о томе скупштину.

Ако би који посланик изостао од састанка или би преко одобреног му рока остао а неби могао то довољним узроцима оправдати, онда ће

му скупштина оставити извршен рок, за који има доћи у скупштину. Ако такав посланик и за ово време недође, скупштина може решити да се из скупштине искључи, и захтевати да се на његово место други избере.

Закључења своја о томе доставља и извршује скупштина преко надлежног министарства.

IV.

ДУЖНОСТИ ЗВАНИЧНИКА СКУПШТИНСКИХ.

Члан 14.

Председник, подпредседник, и секретари скупштински врше заједнички све послове скупштинске, које руководи председник, а кад њега није подпредседник скупштински.

Члан 15.

Председник претставља скупштину према влади и према појединим лицима.

Њему припадају сва права и дужности, које се изискују за тачно вршење овог пословног реда.

Он отвара сва писма, која на скупштину долазе.

Члан 16.

Кад је председник спречен у вршењу својих права и дужности, онда вршење истих прелази на подпредседника.

Но и осим тога подпредседник врши оне послове председништва које му председник скупштине нарочнозначи.

Ако би председник хтео да учествује у претресу каквог предмета у скупштини, више него што му као председнику припада, то ће он за то време уступити председништво подпредседнику, а после опет доћи на своје место да прикупљање гласова руководи. Но при самом излагању побуда за своје мишљење, он не мора председништво уступити.

Члан 17.

Секретари дужни су да воде записник о дневном реду, о броју посланика, и да састављају протокол састанака скупштинских, да израђују акта у предметима, за које није нарочни известилац одређен, да читају писма, која на скупштину долазе, и саопштења која би председник имао да учини, и уопште да врше сав канцеларијски рад и чувају скупштинска акта.

Члан 18.

У записник о дневном реду заводе се, по дану закључења, сви они предмети, за које је скупштина закључила да на дневни ред дођу.

У записник о броју посланика заводи се кад је који посланик одсуство добио, кад је по истом почео одсуствовати, кад се после тога вратио, или кад је који посланик без добивеног одсуства изостао од састанка, било да је изостанак оправдао или не.

Записник о дневном реду и о броју посланика може сваки посланик кад оће прегледати.

Члан 19.

Председник скупштине одређује који ће секретар који посао радити. Но у случају потребе он може у поједином састанку предложити, да се одреди неки посланик, који ће тога дана протокол састанка водити.

Члан 20.

Ако би се у течају скупштинске радње упразнило место кога званичника, то ће се одма допуњењу истог приступити.

Ако се упразни место председника, подпредседник сматра се као од скупштине за то предложени, а поред њега избирају се још три посланика и Њазу предлажу. Упразни ли се место подпредседника, онда се бирају само три лица и Њазу предлажу.

Ако би и председник и подпредседник у исто време спречени били да дужности своје врше, то ће на реду прво избрани секретар сазвати састанак, у ком ће скупштина избрати три лица и Њазу за наименовање привременог заступника председнику предложити. У овом састанку не може се никакав други посао предузимати осим избора ова три посланика.

Члан 21.

Званија скупштинских званичника престају, кад се скупштина закључи или распусти (члан 53. одељ. 2. устава).

Члан 22.

Скупштина има свој печат са грбом Србије и надписом у наоколо: „Србска народна скупштина.“

Печат скупштински чува за време скупштинских састанака председник скупштине.

Члан 23.

Скупштинска акта за време трајања скупштине стоје под нарочним надзором једног од секретара скупштинских. Њих може сваки посланик разгледати, а тако исто и министри и повереници владини.

Члан 24.

За послугу скупштинску за време њених састанака, председник скупштине обраћа се министру унутрашњих дела и захтева потребан број послужитеља.

Исто тако и одбору за пријављивање даје министар унутрашњих дела потребан број послужитеља. Ови послужитељи стоје, што се тиче вршења њихове дужности, под надзором званичника скупштинских, а нарочно председника.

V.

САСТАНЦИ СКУПШТИНСКИ.

Члан 25.

У састанцима скупштинским званичници скупштински имају нарочно место за себе, а тако исто и министри и владини повереници.

Члан 26.

Председник скупштине одређује време састанцима скупштинским; он отвара и закључује састанке.

По свршетку сваког састанка заказује време другом састанку, или ако то одма тада неби могао, он ће то доцније учинити, и у оба случаја извештава о томе председника министарства.

Члан 27.

Састанак се може у означено време отворити и читање протокола започети и ако нема у скупштини толико посланика колико је за решавање нужно (члан 82. устава). Но ако се учине какве приметбе на садржај протокола, о чему треба скупштина да реши, онда треба причекати да буде потребан број посланика.

Члан 28.

Посланици дужни су уздржавати се у састанцима од свега што би пристојност у опште, а тако и достојанство скупштине вређало, или што би ред кварило. Они су нарочно дужни pazити да се при говору неудаљавају од предмета који се претреса, да невређају ничије личности, да другога у говору непрекидају и уопште да избегавају вредљиве и непристојне изразе. Онога, који против тога буде грешио, опоменуће председник скупштине на ред; па ако би и после такве опомене продужио исти говор, председник

ће му закратити реч. Но ако би се говорник обратио на скупштину и захтевао да она реши, треба ли да му се реч закрати, председник је дужан то скупштини на решење предложити.

А уколико би који посланик учинио оно што је чланом 71. устава предвиђено, с њиме ће се поступити по наређењу истога члана.

Члан 29.

Нико не може у скупштини говорити пре него што је поискао и добио реч од председника, а кад реч добије, онда говори са свога места, стојећи, и окренув се председнику.

Пријава за реч мора бити појединце, а може бити писмено или усмено; ако се реч у састанку иште, онда се то чини подизањем с места.

Ако предмет не стоји на дневном реду, онда се пријава за реч о њему не прима.

Члан 30.

Посланици говоре по реду, којим су се за реч јавили. Ако је ово сумњиво зато, што се више њих на једанпут пријавило, и они се не би сами сложили којим редом да говоре, онда ће говорити по реду како председникзначи.

Пријављени за реч може свој ред уступити другоме, ако овај то прими.

У почетку сваког саветовања прочита ће се имена пријављених говорника, оним редом како је који добио реч.

Министри и повереници владини, као и известиоци одборски, могу у свако доба говорити јавивши се председнику; но не могу почети говорити пре, док говорник који је у речи, говор свој несврши (члан 69 устава).

Члан 31.

Своје мисли у скупштини сваки излаже усмено, а може се при томе и белешкама послужити.

Члан 32.

Нико несме личност владоца у скупштинске претресе улетати. Но и о страним владоцима и владама ваља се пристојно изражавати.

Члан 33.

Ко у скупштини наводи о државним чиновницима, да су учинили каква дела противна њиховој дужности, или таква, која их у јавном мишљењу понижавају, дужан је, на захтевање владе, да именује такве чиновнике, што ако не учини, председник ће му закратити реч, а ако то учини, одговоран је за истинитост својих навода, ако иста скупштина сходно члану 71. устава предходно одобри.

Члан 34.

За време скупштинских састанака председник скупштински одржава поредак у дворани и огради скупштинској.

Члан 35.

Министри и владини повереници који су у скупштини, а и сваки посланик има право да обрати пажњу председника на одступање од пословног реда, и да му предложи, да онога, који против тога греши, опомене на ред.

Овакав предлог не сматра се као прекидање другога у говору (члан 28.) и не тражи се, да га још ко подпомогне (члан 62).

Члан 36.

Ако на опомену председника на ред они, који су ред кварили, продуже и даље то исто чинити, онда ће председник поновити своју опомену с изјавом, да ће при поновљеном нареду састанак прекинути или закључити. Ако и ова друга опомена остане без успеха, он ће састанак или на неко време прекинути или и сасвим закључити. У оваким приликама он ће то учинити и на предлог министра или владиних повереника. И у овом случају морају сви посланици из дворане скупштинске изићи, и ова се затворити.

Члан 37.

Састанци су скупштински, као и одборски, по правилу јавни (члан 85. устава).

За слушаоце одредиће се особена места у скупштинској дворани, а улазнице добијаће се код председника скупштине и у министарству

унутрашњих дела, а за странце само у министарству унутрашњих дела.

На исти начин могу бити пуштени стенографи (брзописци), за бележење скупштинског рада, као и новинарски дописници.

Члан 38.

Изведене белешке одређених стенографа морају се, пре него се јавности предаду, дати говорницима те да ови погрешке у својим говорима исправе. Но говорници морају те белешке најдаље за 48 сати вратити.

Члан 39.

Слушаоци несмеју ништа чинити, чиме би се ред у скупштини нарушавао. Сваки знак одобравања или неодобравања забрањује се; и који би то учинио, биће одма из дворане удаљен.

Ако би који слушаалац каквим год начином у већем степену ред нарушио и саветовање прекинуо, он ће бити преко министра унутрашњих дела предан власти на осуду.

Осим тога председник има право, да из оне клупе или околине, где се неред појави, а незна се који су поименце, све слушаоце из састанка уклони.

Но овим се јавност састанка не укида.

Сходно овим прописима ставиће се писмена обзнана на улазницама у скупштинску дворану

Члан 40.

Кад састанак буде тајан (Члан 85. устава), председник позваће слушаоце да се удаље, и ови ће морати одма то учинити

Члан 41.

Предмети, о којима се буде саветовало у тајном састанку, претресаће се ако буде потребно и у одборима тајно, и о њима се никоме ништа несме казивати, осим посланицима и министрима, или онима, који би од владе били овлашћени.

Ако се о коме посланику докаже да није очувао тајну, скупштина ће таквог посланика или на известно време, или са свим из своје средине изкључити.

Предавање јавности владиних изјава или предлога у тајним састанцима може бити само са владиним пристанком.

Члан 42.

Кад председник скупштине обзнани да је састанак закључен, онда није допуштено, да се даљи какви предлози чине и беседе држе, или каква саветовања од стране посланика предузимају.

Члан 43.

О сваком састанку саставиће један од секретара скупштинских протокол, у коме ће означити број посланика, који су били на састанку

име председавајућег, и имена присуствујућих министара или владиних повереника, као и знатније изјаве њихове, ако би каквих било, и знатније стварне догађаје, а потом предмет саветовања и учињено закључење верно и тачно описати.

Ако има стенографа, онда се у протоколу неће све појединости означити.

Члан 44.

О тајним скупштинским састанцима, саставиће се, по предидућем члану, одвојени протокол и одвојено ће се чувати (члан 112.)

VI.

РЕД ПОСЛОВА НА САСТАНЦИМА.

Члан 45.

У почетку састанка прочитаће се протокол последњег састанка.

Читаће протокола несме се приметбама прекидати.

Члан 46.

Кад се протокол прочита, онда ће председник упитати, има ли ко против протокола што приметити. Ако нико ништа не примети, председник изриче да је протокол одобрен.

Учини ли когод какву приметбу, и секретар је наће да је основана, а против тога ни с које стране ништа се не примети, онда ће се предложена измена примити.

Не прими ли се приметба на овај начин, и она се тиче неких посланика, онда ће скупштина решити, да ли ће се и како протокол изменити.

Ако је приметба о протоколу учињена од стране кога министра или владина повереника, а не би се до сагласија дошло да се прими и протокол исправи, онда ће се таква приметба на захтевање министра, или владина повереника, додати протоколу, а скупштина може на то своју изјаву такође у протокол ставити.

Нико не може противу протокола више од једанпут говорити, нити говорећи у приметбама о начину, како је предмет описан и изложен, опет се стварно на исти враћати, осим онолико колико је нужно да се дотична исправка учини.

Приметбе о протоколу могу чинити само они посланици, који су били на састанку, о коме протокол говори.

Члан 47.

Кад се протокол одобри, онда ће га подписати секретар, који га је саставио, председник и шест посланика, које ће скупштина у почетку сваког месеца бирати на ту цел да као пуномоћници њени протоколе скупштинске потписују.

На великој скупштини протоколе састанка подписују поред званичника још и двадесет и четири посланика, које ће скупштина за то изабрати.

А на свршетку скупштинске радње потписују протоколе како на обичној тако и на великој скупштини сви посланици.

Члан 48.

Кад протокол буде подписан, онда председник саопштава скупштини шта је међутим ново дошло.

Владина саопштења прочитаће се у цело, изузимајући прилоге, који би уз то били. Друга писма прочитаће се у цело само онда, кад би председник то за сходно нашао, или би већина скупштинска тражила.

Затим скупштина решава коме ће се одбору који предмет предати да га расмотри и свој извештај о томе поднесе.

Ако је извесно, коме одбору предмет припада, председник ће га, пошто скупштину о томе извести, дотичном одбору предати, нетражећи за то нарочно решење.

Члан 49.

Пошто је ово учињено долазе на ред саопштења, која би председник или одбори скупштински о своме раду имали скупштини да учине.

Члан 50.

Кад се и ово сврши, онда могу поједини посланици чинити питања влади о предметима, који у круг рада скупштинског спадају, — или председништву скупштинском о пословима скупштинским, — или одборима о њиховом раду.

Питања управљена на председништво скупштинско или на одбор могу се и усмено чинити. Питања пак управљена на владу само ће се писмено чинити. Таква питања предају се председнику скупштинском, и он их одма влади саопштава. Ако влада неизјави да је готова одма на питање одговорити, онда ће то питање председник предати дотичном одбору.

Тек после три дана од овог саопштења подноси одбор своје мишљење скупштини о томе има ли или нема места да се такво питање влади учини. Нађе ли се у скупштини да има места питању, онда ће влада у истом или идућем састанку, или одговорити на само питање, или изјавити да ли ће и кад моћи одговорити.

Члан 51.

Кад се и ово сврши, онда се прелази на дневни ред.

Члан 52.

При крају сваког састанка означава председник, по правилу, дневни ред т. ј. казује, који ће предмети у идућем састанку на саветовање доћи. При овоме он се управља по времену кад је који предмет дошао, с обзиром на наређење члана 59. тачке 1. устава.

Определени дневни ред приковаће се одма по закључењу састанка у скупштинској дворани, а један препис од тога, са подписом председ-

никовим, доставиће се влади, преко председника министарства.

Не буде ли могуће да се определи дневни ред при закључењу састанка, то је председник дужан после тога састављени дневни ред да обзнани дан пре него што ће састанак бити, и то најдоцније до 6 сахата у вече, и то ће се приковати у дворани и на улазницама скупштинске зграде, о чему ће се влада на горе изложени начин известити.

Члан 53.

Саопштења од стране владе скупштини имају се у свако доба саслушати, па и ако би тиме дневни ред прекинут био.

Друга одступања од дневног реда и прописа, о којима је реч у члану 46. до 52. могу бити само онда, ако скупштина то закључи и влада не буде томе противна. А да какав нов предмет уђе у већ састављени и обзнањени дневни ред нуждан је нарочни пристанак владин.

VII.

ПРЕТРЕС У СКУПШТИНИ.

Члан 54.

Пошто одбор поднесе извештај о каквом предмету, приступа се претресу тога предмета.

Члан 55.

Ако се какав предлог закона састоји из више чланака, или ако је други какав предлог по-

дељен на више делова, то се може најпре предузети општи претрес о целој, а при пространијим предлозима законским и о појединим одељцима.

При овом претресу прочита најпре известилац одборски опште мишљење из извештаја одборског. При предлозима владе прочита се најпре књажев указ, којим је дотични министар овлашћен да тај предлог скупштини поднесе. Изузетак од овог може бити само по сагласију скупштине с владом.

Члан 56.

Ако одбор или један део одбора у својој извештају предлаже да се предлог сасвим прими или сасвим одбаци, то се може по сагласију с владом, после општег претреса о овом предлогу закључење учинити (члан 61. одељак 2. устава). Ако ово мишљење одборско, да се предлог сасвим прими или сасвим одбаци, буде одбијено, продужиће се саветовање као што иде.

Члан 57.

Изузимајући случај, о чему се говори у првом одељку предидућег члана, кад се општи претрес закључи, долази одма претрес о појединим деловима предлога.

Овај претрес започиње се овако: известилац одборски чита најпре из предлога поједине чланке или друге одељке као и побуде, ако ка-

ких уз то има, па онда мишљење одборско о томе.

Одступање од овог реда може бити само по сагласију скупштине с владом.

Члан 58.

Никаквом посланику, изузимајући известиоца одборског, не може председник дати реч више од два пута било при општем претресу, било при претресу о појединим чланцима и т. д., било најпосле при претресу предложене исправке. Да когод од посланика у овим случајима може и више од двапут говорити, може само скупштина дозволити.

Иште ли какав посланик реч у тој цели да исправи стварни свој навод (факт) или да укратко објасни какав свој говор, да би се неспоразумење избегло, то ће му се ради тога пре свију других дати реч, пошто онај, који је ту исправку или објаснење изазвао, свој говор сврши.

Члан 59.

Претрес у скупштини свршен је кад нико више не иште реч.

Но скупштина може у свако доба изјавити, да је довољно обавешћена, и по томе закључити да је непотребан даљи говор о томе.

И у овим случајима председник ће објавити, да је претрес свршен.

Члан 60.

По закљученом претресу даће се још реч известиоцу одборском, ако је буде захтевао.

Кад мишљење одбора није једногласно а извештај припада мањини, последња реч даје се најпре једном одборнику већине, а ако се председник одбора у већини наводи најпре њему. Бранилац пак мањине одборске има реч одма после говорника већине.

На послетку припада реч министру, или владином поверенику, ако је буде захтевао (члан 69. одељ. 1. устава).

Члан 61.

Сваки посланик и сваки министар, или повереник владин има право да пре, или за време трајања претреса, предложи измену каквог предлога.

Ова измена мора тако састављена бити како би могла, кад би се усвојила, подпуно заменити предлог, за који се измена тражи, а предаће се на писмено председнику без икаквих уз то покуда.

Измену ову саопштиће председник скупштини прочитавши јој и првобитни предлог. Ако му предлог о тој измени дође при самом претресу, саопштиће је одма скупштини, непрекидајући говорника, ако би у то време у речи био.

Члан 62.

Претрес о измени каквог предлога треба да се веже са претресом самога предлога, за који се измена предлаже.

Измене, које поједини посланици предложили буду, неће се у претрес узети, ако, пошто их председник прочита и пошто их предходно објасни онај, који их предлаже, не буду подпомогнуте од дванајест посланика најмање. С тога ће председник ставити овакво питање скупштини, па који узхте подпомоћи предложену измену изјавиће то устајањем.

Измене које предлаже влада, или одбор, не потребују подпомагања. Исто тако није ово подпомагање нужно ни оним предлозима, који се тичу постављања питања и начина гласања; ови се, предлози могу и усмено учинити.

Члан 63.

Предложену измену, макар да је прописаним начином подпомогнута била, може у свако доба напустити онај, који ју је учинио, ако скупштина на то пристане. Док се скупштина о томе не изјасни, може ову измену и сваки други посланик подржати. Изјави ли скупштина да напуштање одобрава, онда та иста измена не може се на ново у претрес узети, док се опет за њу најмање 12 посланика не изјасне.

VIII.

ГЛАСАЊЕ И ЗАКЉУЧЕЊА СКУПШТИНСКА

Члан 64.

Сваки присуствујући посланик има право и треба да да свој глас при гласању.

Само они немогу гласати, којих се лично тиче ствар, о којој се гласа.

Члан 65.

Колики је број нуждан за пуноважно закључење у скупштини, определено је у члану 82. устава.

При прорачунавању овога броја одбија се најпре број оних, који су по предходном члану лично у ствари интересовани, као и оних, који би се постојано уздржавали од гласања.

Члан 66.

Гласање о појединим чланцима, или другим одељцима каквога предлога, као и о целом предлогу, бива по закљученом претресу о њима.

На нарочни предлог владе, или по закључењу скупштине може се гласање и отложити, но ово отлагање гласања о појединим деловима каквог предлога неможе бити дуже, него до свршетка претреса о осталим деловима. Гласање о целој не може се без пристанка владе отложити на дуже време од два дана.

Члан 67.

Председник ће стављати питања о којима се има гласати, која морају бити тако јасна и опре-

дељена, да сваки с подпуном извесношћу може свој глас дати са „за“ или „против.“

Члан 68.

Кад се у главном питању морају више појединих питања предложити, председник ће саопштити скупштини ред питања.

Учињене приметбе противу састава, или реда питања, у колико буде нужно, решава скупштина.

Члан 69.

Гласање бива тако, да председник пошто је гласно поставио питање, даде знак звонцетом да се приступа гласању, и тада они посланици, који су противни предлогу, о коме се гласа, устају са својих места и дотле стоје, докле их секретар непреброји, и председник исход гласања необјави.

Члан 70.

Гласање позивањем поименце присуствујућих посланика бива:

1,) кад је сумњив исход гласања, где се устајањем с места гласало (чл. 69);

2,) кад влада то захтева, или кад скупштина, на предлог кога посланика, тако закључи.

Предлог посланика да се поименце гласа, решава се без претреса.

Председник позива гласајуће поименце, по азбучном реду имена, а он сам даје глас на послетку.

Поједине дате гласове бележи секретар,

Излагање побуда при гласању није дозвољено, као год што није дозвољено да дају доцније глас они посланици, који нису били присутни.

Члан 71.

Кад се гласање сврши, председник објављује скупштини исход гласања, и саопштава број гласова *за* и *против*.

У протоколу ће се записати само исход гласања, а не и гласање појединих посланика.

Члан 72.

Закључење скупштине, изречено већином посланика (чл. 82. устава), изражава мишлење целе скупштине.

Само онда кад се закључење тиче каквог предмета, о коме се захтевало да скупштина само своје мишлење изјави, може се мишлењу већине додати како мишлење мањине тако и одступајућа мишлења појединих посланика.

Члан 73.

Скупштинско закључење не може иста скупштина опозвати или изменити.

По томе не може бити гласање о једном истом предмету по други пут.

Члан 74.

Састав скупштинских закључења ако су ова учињена на основу одборских извештаја, израђује одборски извештај; у противном случају

један од скупштинских секретара. Но и у једном и у другом случају састав ће се прочитати скупштини ради одобрења.

Кад је састав одобрен, онда концепт потписују извештај одборски, или секретар скупштински, један од њих, и то онај, који га је израдио и председник скупштински.

Кад се скупштина закључи, а остану нека њена закључења неизрађена, то ће их њени званичници израдити, и под даном закључења скупштине отправити.

IX.

ИЗВОРИ У СКУПШТИНИ.

Члан 75.

Прописи о томе, како ће се гласати при обичним скупштинским закључењима (види чланове 65., 66. и 72), вреде уопште и за изборе, који се буду у скупштини предузимали.

Како у свима предметима, тако и при овим изборима даје се глас лично и јавно (чл. 83 устава).

Ако се за једну исту цел имају изабрати више лица, то ће се у исто време за сва лица глас дати.

А за званичнике скупштинске гласаће се понаособ за свако лице, које се има изабрати.

Члан 76.

При свима изборима у скупштини и у одборима, где овим законом није изречно другаче

наређено (види члан 109), изискује се савршена већина гласова. Ако се и после двогубног гласања таква већина непостигне, онда при трећем гласању решава относна већина, и ако тада гласови буду подједнако подељени изабран је онај, за кога председник гласа.

X.

О ОДБОРИМА СКУПШТИНСКИМ

Члан 77.

Ради предходног испитивања предлога, који се имају у скупштини решавати, скупштина ће наименовати из своје средине одборе (члан 80. устава).

Члан 78.

Скупштина ће свагда, одма пошто се отвори, наименовати ове одборе:

1.) Одбор за предмете законодавства, изузимајући финансијске законе.

2., Одбор за финансијске предмете и финансијско законодавство.

3., Одбор за молбе и жалбе, било да ове од посланика долазе, било да су их друга лица предала.

Ови одбори остају стални за цело време трајања скупштине, а тако исто и чланови њихови, осим ако би требало кога од њих из каквог узрока другим новим заменити.

Члан 79.

У сваком од ових одбора биће по девет лица; но скупштина може овај број умножити као што може и заменике наименовати, који би у случају препреке кога члана заменили.

Члан 80.

Поред ових одбора скупштина може, са пристанком владе, нарочни одбор за поједини предмет одредити, у ком случају определиће се и број чланова томе одбору.

Члан 81.

Председник скупштине не може ни за какав одбор изабран бити.

Секретари могу избор за одборнике одбити. А други посланици могу то само из важних узрока учинити, о чему ће скупштина решити.

Један посланик може у више одбора изабран бити, али тада може доцнији избор одбити.

Члан 82.

Председник скупштине има приступа у састанцима свију одбора.

Но и одбори могу у своје састанке ради саветовања позвати друге посланике, који нису одборници, кад нађу то за нужно.

Гласа у одборима немају ни председник скупштине, нити позвани посланици.

Члан 83.

За саветовање и закључење у одборима нужно је присуство већине одборника.

Члан 84.

Сваки одбор бира из своје средине једног председника, и ако налази за нужно, и једног секретара; али протокол може водити и сваки други одборник.

За сваки предмет, који је одбору на разматрање предат, председник ће одбора наименовати једног известиоца.

Члан 85.

Председник одбора одређује време састанцима и опредељује, којим ће се редом предмети у саветовање узети, придржавајући се прописа члана 59. тачке 1. устава.

Члан 86.

Чланови одбора дужни су долазити на састанке одборске и учествовати у саветовањима. Ко би био спречен доћи, мора се оправдати код председника одбора и навести узроке, зашто није могао доћи.

Ако који члан одбора изостане, а не оправда се, и не дође на три састанка одборска узастопце, председник одбора известиће о томе председника скупштине, који ће изоставшег одборника позвати да на састанак долази. Не дође ли и после овог позива, председник скупштине јавиће то скупштини, и ова може таквог одборника из одбора искључити и другога на његово место изабрати.

Члан 87.

Кад год одбор нађе да каква молба или жалба заслужује призрења, или је намерао да други какав предлог влади учини, или да даде скупштини мишлење, које није сагласно са владиним предлогом, он је дужан најпре позвати у своје састанке владиног повереника, овога усмене или писмене приметбе саслушати, о њима расудити, и по нахођењу оценити их (чл. 81. одељ. 2. устава).

Ако за какав предмет не би још од владе одређен био повереник, одбор ће преко председника скупштине предложити влади да повереника наименоује.

Члан 88.

Што се од стране владе као „поверљиво“ саопшти, било у скупштини, било у одбору, то се има као тајна чувати, онако као што је у члану 41. прописано.

Члан 89.

Кад одбор расмотри предмет, који му је на прегледање предат, и о њему своје закључење учини, он ће о томе, по правилу писмени извештај начинити.

Овај извештај прочитаће се на састанку свима одборницима како би се исправило оно, што би који од одборника приметио да је погрешно изведено, или случајно изостављено.

Ако закључење одборско није једногласно

учињено, онда ће се тачно и с разликама изложити у извештају како мишлење већине, тако и мањине.

Докле год извештај одборски није скупштини предат и скупштини саопштен, дотле сваки одборник има право да га прегледа, па уколико нађе, да његово мишлење није потпуно изведено, може га сам саставити, и захтевати или да се у извештај стави, или истоме као прилог дода.

И састав и препис извештаја одборског потписују сви одборници без разлике.

При гласању о томе у скупштини, сваки одборник може независно од онога, што је у извештају речено, према добивеном убеђењу свој глас дати.

Члан 90.

Изузетно од овога, нарочно код предмета од мање важности, може одбор, ако се скупштина и влада на то сагласе, и усмено извештај свој скупштини поднети.

Одбор за молбе и жалбе (члан 78) није обвезан извештаје своје на писмено подносити.

Члан 91.

Писмени извештај, заједно с прилозима ако их има, предаје се председнику скупштине и по том долази на дневни ред.

Члан 92.

Скупштина може, кад који предмет одбору предаје, препоручити му да се још са којим одбором уједно састави и ствар испита.

Члан 93.

Одборска акта остављају се при закључењу скупштине у скупштинску архиву.

XI.

ПРЕДЛОЗИ ПОСЛАНИЧКИ, МОЛВЕ И ЖАЛВЕ.

I.

Предлози посланички.

Члан 94.

Сваки посланик има право да учини скупштини какав предлог, који не стоји у свези ни с којим предметом, што је пред скупштином (члан 58. одељ. 1. устава).

Члан 95.

Такви предлози морају бити на писмено; они ће састављени бити онако, како би требало да гласи закључење скупштине, ако би предлог потпуно усвојен био.

Ако се предлог односи на случајеве, о којима члан 102. устава говори, онда се мора поступити као што исти члан устава прописује.

Члан 96.

Предлагач има право да свој предлог пре претреса у скупштини разложи и побудама поткрепи.

Но кад се предлогом захтева, да се какав закон изда, или измени, или се на основу члана 102. устава жалба подиже, онда се морају сви разлози свестрано навести и поткренити.

Ако је више посланика предлог потписао, онда само један од њих има право да га разложи и поткрепи; и ако се нису о томе између себе споразумели, онда онај, који га је први потписао.

Члан 97.

Ако је предани предлог већ разложима поткрепљен, или, ако је предлагач при предаји, уколико је то по предидућем члану дозвољено, изјавио да га неће разлагати, онда ће се о истом, пошто га председник скупштине саопшти, донети предходно закључење.

Ово закључење скупштинско може само такво бити, или:

- 1., да се предлог остави без икаква решења, па да се пређе на дневни ред; или
- 2., да се одложи на неизвесно време; или напослетку,
- 3., да се преда коме одбору на оцену.

Члан 98.

Кад скупштина закључи, да се какав предлог остави без икаква решења и да се пређе на дневни ред, онда исти предлог, неизмењен не може од другог посланика у истом скупштинском течају поднесен бити.

Члан 99.

Предлагач може свој предлог свагда напустити до времена, докле није скупштина о њему своје коначно закључење изрекла.

II.

Молбе и жалбе од лица, која нису посланици.

Члан 100.

Жалбе и молбе, које недолазе од посланика, него од других лица, могу се само на писмено скупштини поднети, а жалитеље и молитеље не може скупштина лично примати (члан 67. устава).

Члан 101.

Нису дозвољене, и по томе никако се неће примати жалбе и молбе:

- 1.) Ако су без имена или се зна да је име измишљено.
- 2.) Ако су од страних подајника.
- 3.) Ако су поднешене у име другог без законог пуномоћија, или законог заступања.
- 4.) Ако садржавају грдњу.
- 5.) Ако су нејасне, или немају приложених доказа за оне стварне наводе, о којима говоре.
- 6.) Ако су једном у истом течају скупштинском одбијене, па се без нових стварних навода понављају.
- 7.) Жалбе противу власти, ако се недоказује да су исте по пропису биле пред надлежним министарством и тамо одбијене (члан 67. устава), и напослетку,
- 8.) Све жалбе и молбе које неспадају у круг власти скупштинске, него су предмети владине власти, као н. пр. молбе за службу и т. д.

или се тичу рада и задатка државног савета (чл. 54. одељ. 2., и члан 90. устава).

Кад се каква жалба или молба огласи за недозвољену, онда се неулази у испитивање њене садржине, него се оставља у акта.

Члан 102.

У случајевима предидућег члана под 1, 2, 3, и 4. може сам председник скупштине такве жалбе или молбе одбацити. А ако би он превидео па их одбору упутио, може их и одбор одбацити. Но и председник и одбор известиће о томе скупштину у првом идућем састанку.

У осталим случајима предидућег члана, имено под 5, 6, 7, и 8. само скупштина може огласити, да се такве жалбе или молбе не примају.

Члан 103.

Одбор ће о свакој жалби или молби, која му је предата, а по себи је дозвољена, пре него што свој извештај скупштини поднесе саслушати владиног повереника. Ако одбор нађе за нужно он ће преко председника скупштине предложити влади, да се ислеђење учини, или да му се каква акта прибаве, и то ће се по могућству учинити.

Пошто одбор свој извештај поднесе, скупштина ће решити или:

1., да се по томе ништа више не ради него пређе на дневни ред; или

2., да се жалба или молба преда влади ради знања и оцене; или

3., да се преда дотичном одбору да је има у виду при саветовању о другима предлозима, или

4., да се препоручи призрењу књажевом или владином, са свим или унеколико; или најпосле

5., да се услед поднесене молбе и према садржају њеном учини скупштински предлог.

Члан 104.

О закључењу скупштинском на какву жалбу известиће се жалитељ писмено преко дотичног министарства; а о закључењу на молбу неизвештава се молитељ.

Осим овога случаја скупштина се не може стављати у сношај са појединим или правним лицима.

XII.

О СНОШАЈУ ИЗМЕЂУ СКУПШТИНЕ И ВЛАДЕ,

Члан 105.

Саопштења књажева скупштини бивају указом, а саопштења скупштинска књазу скупштинским писмима, а само по изузетку депутацијом.

Саопштења између скупштине и владе бивају писмом или одостовереним изводом из скупштинских протокола, или усменом изјавом министра или владиних повереника, која се у скупштински протокол заводи.

Члан 106.

Књажеве указе предаје дотични министар, или владин повереник председнику скупштине.

Члан 107.

Скупштинска закључења, и у опште писма скупштинска предаје председник скупштине председнику министарства.

Члан 108.

У сваком писму скупштинском које не садржава пристанак скупштине на предлог владин, имају се изложити основи скупштинског закључења.

Члан 109.

Депутација скупштинска састоји се из председника, подпредседника скупштинског, и још из неколико посланика, које скупштина односном већином гласова одреди.

Члан 110.

Министри и владини повереници могу присуствовати при сваком раду у скупштини и у одборима (чл. 69. и 81. устава).

Поверенике владине одређује књаз (чл. 69. устава) а представља их скупштини председник министарства.

XIII.

ШТАМПАЊЕ ЗАКОНСКИХ ПРЕДЛОГА И СКУПШТИНСКИХ АКТА.

Члан 111.

Влада ће свагда, уколико је могуће, своје законске предлоге, нарочно предлог већег обима штампати.

Од ових штампаних предлога добија по један комад сваки посланик, и сваки стални одбор.

Члан 112.

Исто тако штампаће се и протоколи скупштински са другима актима, за која би се нашло да их треба штампати.

Закључења скупштинска о предметима, који су као поверљиви претресани и решени, неће се штампати, него ће се у нарочном завоју под скупштинским печатом држати, и тако запечатена осталим актима скупштинским прикључити.

Она скупштинска акта што се морају штампати, спремиће председник скупштински са секретарима, и пошто се скупштина закључи, предати их влади, да се штампају, а оно што није за штампање оставиће се затворено под печатом скупштинским.

XIV.

ЗАКЉУЧАВАЊЕ, ОТЛАГАЊЕ И РАСПУШТАЊЕ СКУПШТИНЕ.

Члан 113.

Скупштина се закључује, отлаже и распушта књажевим указом.

Скупштину закључује или сам књаз, или преко нарочног за то пуномоћника (члан 76. устава).

А кад се скупштина отлаже или распушта, то бива преко нарочног пуномоћника, који ће указ о томе у скупштини прочитати, и на основу тога у име књаза објавити, да су састанци скупштински закључени.

Ако скупштина није на окупу, то ће се њено отлагање или распуштање објавити штампањем књажевог указа у званичним новинама.

Члан 114.

Кад се скупштина отлаже, могу се, у договору са владом, оставити или сви, или поједини одбори, да предлоге, који су већ скупштини предати, или који би се још имали предати, размотре и за скупштину спреме.

Члан 115.

Кад се скупштина закључи председник са секретарима ставиће у ред сва скупштинска акта, и заједно са скупштинским печатом предати их министру унутрашњих дела на чување.

XV.

ОДСТУПАЊЕ ОД ЗАКОНА О ПОСЛОВНОМ РЕДУ
СКУПШТИНСКОМ.

Члан 116.

Скупштина се може, ако би се потреба у појединим случају показала, свладом сагласити, да се од прописаних правила у овом закону при саветовању и решењу каквог предмета одступи. Но оваково сагласије вреди само за тај изриком одређени поједини случај.

XVI.

ЗАКЉУЧЕЊЕ,

Члан. 117.

Овај закон важи ће од дана, кад га намесништво књажеског достојанства потврди,

Препоручујемо свима нашим министрима да овај закон обнародују, и о извршењу се његовом старају; властима пак заповедамо, да по њему поступају, а свима и свакоме, да му се покорвају.

1. Октобра 1870. год.

У Крагујевцу.

М. П. Блазнавац с. р.
Јов. Ристић с. р.
Јован Гавриловић с. р.

(М. П.)

Видео и ставио државни печат,
чувар државног печата,
министар правде:

Ј. Илиј с. р.

Председник министарског савета,
министар унутрашњих дела,

Рад. Милојковић с. р.

Министар финансије.

Пан. Јовановић с. р.

Министар војени,

Ј. Бели-Марковић с. р.

Министар просвете и црквених дела:

Д. Матић с. р.

Заступник министра грађевина,
министар војени,

Ј. Бели-Марковић с. р.

Заступник министра иностраних дела,
министар просвете и цркв. дела,

Д. Матић с. р.

Министар правде,

Ј. Илиј с. р.

У ИМЕ ЊЕГОВЕ СВЕЛОТТИ

БЪАЗА СРБСКОГ

МИЛАНА М. ОБРЕНОВИЋА IV.

НАМЕСНИЦИ КЊАЖЕСКОГ ДОСТОЈАНСТВА

ПРОГЛАШАВАМО И ОБЈАВЉУЈЕМО СВИМА И СВАКОМЕ,
ДА ЈЕ НАРОДНА СКУПШТИНА РЕШИЛА, И ДА СМО МИ
ПОТВРДИЛИ И ПОТВРЂУЈЕМО:

ЗАКОН

О ПОСЛОВНОМ РЕДУ У ДРЖАВНОМ САВЕТУ.

I.

ОПШТИ ПОСТУПАК.

Члан 1.

Састанке државног савета заказује, отвара и затвара председник, у његовом одсуству подпредседник, а у одсуству овога најстарији члан државног савета.

Члан 2.

Савет може само онда решавати, кад је на састанку најмање девет саветника, у коме броју разуме се и председник.

Члан 3.

Председник обдржава ред на састанку и води бригу о томе да се прописи пословног реда тачно врше. Он даје реч саветницима, полаже пи-

тања, проглашава исход гласања, изриче закључења саветска, и говори у име савета.

Члан 4.

Саветници седе на састанку по реду наименовања, осим ако Књаз при постављању кога саветника, није указом назначио и ред, који ће он у своме друштву заузети. Кад министри дођу на састанак савета они седе с десне и с леве стране председника. Заменици њихови седе с десне и леве стране првог секретара.

Члан 5.

Кад се састанак отвори, председник наређује да се чита протокол предидућег састанка.

Ако ко примети што противу састава протокола, и приметбе би такве биле мање-важне и саветом одобрене, онда се исти протокол по њима исправља, у противном случају улазе као предмет за себе у протокол, који ће се о саветовању тога дана сачинити.

Члан 6.

Кад би који члан савета био спречен да дође на састанак, известиће о томе на време председника, а овај ће то савету у почетку састанка саопштити и то улази у протокол.

Члан 7.

Пошто се протокол састанка прочита и одобри, председник саопштава савету дневни ред, који је он с првим секретаром саставио. Пред-

мети, о којима се има решавати, долазе на саветовања оним истим редом, како су у листи означени. Приметбе противу тога, или захтевање да се који од назначених предмета за други саста-нак остави, или да се на дневни ред стави оно што се ту не налази, чине се или одма у почетку или у течају саветовања, и бива онако како савет одлучи.

Савет ће предходно узимати у посао оне предмете, које владазначи као хитне, ма дневни ред и био састављен.

Члан 8.

Предмети, што на ред саветовања долазе, или се одма решавају у самом састанку савета, или се предходно, ако се за нужно нађе, дају једном или више члановима савета да стварнострано испитају и са дотичним законима сравне, па онда извештају и мишљење своје о томе савету поднесу.

Члан 9.

Протокол састанка састављају секретари савета, и пре него што се прочита на састанку подноси се председнику.

Кад савет претресе предлог закона, којих би му израду влада препоручила, или које би сама влада израдила, па савету послала ради саслушања његовог мишљења о истима (тачка 1. и 2. члана 90. устава) онда се у протокол савета уписују само закључења саветска. Противна ми-

шљења могу се са разлозима у протокол забележити.

Кад савет ради по тачкама 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. и 14. члана 90. устава, онда се такође у протокол састанка уписују само његова решења, осим случаја кад би било и противних мишљења, која би поједини чланови савета хтели у протокол забележити, и тада ће и они саветници, којих би мишљење надвладало, имати право навести у протокол разлоге, који су их руководили.

Кад савет ради по 3. тачки члана 90. устава у административним споровима, онда ће се забележити у протокол састанка и побуђења савета, на којима ће се оснивати његове одлуке. Ако би се приметбе савета у овим административним споровима саопштавале дотичном министру усмено у самом састанку саветском, тада ће и те приметбе, као и противприметбе министра, долазити у протокол састанка укратко и разговетно. То исто чиниће се кад би министри и у другим приликама своје разлоге усмено на састанку савета изјављивали. Протоколи ови, ако их не би дотични министри у следећем састанку савета подписали, слаће им се кратким путем на подпис, и ако би они имали шта противу исправности или подпуности навода истих протокола односно њиховог говора приметити, имаће право то у једном од следећих састанака савету изјавити, и

то ће се у протокол састанка тога дана забележити.

Протокол састанка подписују сви они чланови савета, који су били на састанку, о коме исти протокол говори, а тако исто и секретар.

Члан 10.

Сва акта, која се у име савета издају, морају бити подпуно сагласна са протоколима састанка и верна самом закључењу саветском, које је у истим протоколима изложено. О томе бригу води и за то нарочито одговара први секретар, или онај, који га заступа.

Члан 11.

У свима закључењима саветским навешће се дотични члан и тачка устава, на основу којих је савет своју одлуку донео.

Члан 12.

Решења саветска, учињена на основу члана 90. устава, а тачака 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. и 14.. важиће кад их књаз одобри.

Члан 13.

Саветник иште реч од председника кад хоће да говори. Ако саветник вређа пропис пословног реда, или се удаљава од питања, или греша противу уљудности и пристојности, председник има право да му прекине говор и да му то примети, а по потреби и да га на ред опомене.

Саветнику, који је на ред опоменут, допуштено је да се објасни, ако ухте.

Опомена на ред само се онда у протокол састанка заводи кад савет то реши. Ако би саветник и после опомене на ред продужио свој говор у оном истом правцу, због чега је на ред опоменут, онда може председник предложити савету да реши да му се у томе и сама реч закрати.

Члан 14.

За време трајања претреса и саветовања слободно је свакоме саветнику и писмено своје мисли и своје разлоге на састанку прочитати и протоколу придружити.

Члан 15.

Председник изриче кад је саветовање о једноме предмету изцрпљено и кад треба приступити гласању. Но ако би који саветник изјавио жељу да се претрес и саветовање продужи, или и на даље време одложи, а већина се томе не покаже противна, онда председник то као закључење изриче.

Исто тако ако би у течају саветовања који саветник изјавио жељу да се приступи гласању, држећи да је предмет довољно претресен и исцрпљен, тада ће председник, ако се већина саветника таквом предлогу одзове, приступити гласању.

Члан 16.

Председник поставља питања, о којима ће се гласати. Но сваки члан савета, коме би се

питање учинило нејасно, неподпуно или несвојствено, има право своје приметбе о томе председнику изјавити, и председник, према природи ствари, или постављена питања објашњава, или питање другче поставља.

Кад се једном гласање одпочне не може се више на ново упуштати у претресање саме ствари, нити има места новим приметбама и спору о положеним питањима, а још мање може се одустати од датог већ гласа под изговором да се питање другче разумевало.

Члан 17.

Кад се при претресу каквог министарског предлога код већине саветника покаже другчије посматрање ствари него што предлог гласи; или кад би који од саветника захтевао да чује о томе устмена објашњења министрова, а већина, у овом другом случају, томе не би била противна, — онда се ни у једном случају не ће приступати коначном гласању док се дотични министар о томе не извести и не позове да тога ради дође на састанак савета.

Члан 18.

Ако би министар, чији се предлог решава, био на састанку, њему ће се свагда првенствено дати реч кад год затражи.

Члан 19.

Ако би при решавању каквог предмета било мање од једанајест чланова на састанку (члан 2.),

тада ни један предлог не ће се моћи решити, ако за њега не буде најмање шест гласова. А кад би на састанку било више од једанајест чланова, па би при решавању гласови подједнако подељени били, онда ће већина бити на оној страни, на којој је председник.

Члан 20.

Док један саветник свој глас даје, било да га просто без разлога даје, било да га разложима подкрењује, нико га не може у томе прекинути, а још мање противу његовог мњења или његових разлога што примећавати. Онај који одобрава одговара „за“; онај који не одобрава одговара „против“. Нешто треће одговарати што није чисто ни „за“ ни „против“ не дозвољава се.

Члан 21.

Кад председник објави исход гласања, чланови, који су противног мњења били, могу или сви или гдекоји од њих изјавити жељу да се њихово мњење у протокол одвојено напише, и то ће се учинити. Но чим се пређе на други предмет саветовања, или, ако је то био последњи предмет саветовања, чим се састанак закључи, нема више места одвајању мњења.

Члан 22.

Кад се чије одвојено мњење излаже, само ће се она побуђења (члан 9.) у протокол ставити, која су се, било у трајању саветовања, било при давању гласа, заиста и наводила, а

не и друга, која нису могла у оцену доћи. То исто важи и кад који члан сам своје одвојено мњење напише, које ће се протоколу приложити и прочитати у исто време кад и протокол.

Члан 23.

Кад о једном предмету има више предлога како да се реши, на пр. предлог владин, предлог одбора или известилаца саветских, или појединих чланова, онда ће се председник, у полагању питања, држати овога реда:

Предлози владини имају првенства над предлозима одбора или известилаца саветских, а предлози ових над предлозима појединих чланова. Разуме се да ако на гласање узети први предлог добије за себе већину гласова, онда тим самим сматрају се као одбијени сви други о истом предмету гласећи предлози.

Члан 24.

Кад се при гласању, на питање председника „је ли ко предлогу противан“, не појави никакав противан глас, онда се сматра да је предлог једногласно од савета примљен. Ако пак буде противних гласова, па ма само и један, тада председник пита сваког саветника лично за мњење.

Члан 25.

Ако је предлог владин састављен из више делова или чланова, а тиче се оних предмета, за које се одобрење књажеско изискује (чл. 12),

тада ће се најпре целокупан предлог прочитати. Ако се, на питање председника, ни један члан не изрази противу целокупног предлога, приступиће се гласању на поједине делове. Кад се ово сврши, може сваки члан изјавити жељу да се последње гласање о целости предузме, и то ће се учинити. Овако исто поступиће се и у првом случају, ако се то јест одма у почетку когод противу целокупног предлога изјасни.

Члан 26.

Решења саветска изводе из протокола саветовања секретари саветски и спремају за подпис савета, све под надзором првог секретара. Решења саветска шиљу се оном министру, од кога је предлог учињен.

Члан 27.

Кад би се догодио сукоб између министара, о чему говори тачка 4. члан 90. устава, онда ће се поступити овако: Ако који министар нађе да није надлежан за коју ствар већ други, он ће онда овоме ствар са разлозима доставити, но ако овај не усвоји такве разлоге, него противно томе одговори, онда ће онај први министар, ако остане при своме мишљењу, поднети ствар савету на решење. Овако ће исто бити и онда кад више министара присвајају надлежност за коју ствар.

II.

НАРОЧИТИ ПОСТУПАК ПРИ ЗАКОНСКИМ
ПРЕДЛОЗИМА.

Члан 28.

Предлози закона или се готови шиљу од владе савету да о њима своје мишљење изјави или се израђују код савета на поискавање владе. У првом случају дотични министар, а у другом председник министарског савета чини савету саопштење.

Члан 29.

Кад влада преко дотичног министра пошаље сасвим израђен предлог закона, захтевајући да савет о њему своје мишљење изјави, председник савета, пошто о томе учини саопштење савету, стави предлог владин члановима савета на расположење да се о садржају истога стране известе, и после се одређује одбор, који ће предлог закона расмотрити и своје мишљење о томе савету поднети.

Члан 30.

На састанцима одбора председава и рад његов руководи онај између чланова одбора, који је по наименовању свом за члана савета најстарији (види члан 4.).

За деловођу у одбору одређује председник по потреби једног од секретара саветских.

Члан 31.

Кад одбор с послом својим буде готов онда га претреса на састанку свом са дотичним мини-

стром, па после подноси савету заједно са својим извештајем и предаје у руке председнику. У извештају свом наводи одбор све оне тачке предлога закона, у којима се с министром није могао сагласити, и каже какве су биле побуде и посматрања и његова и министарска.

Члан 32.

Председник пошто саопшти састанку саветском извештај одбора, наређује да се исти у један или, по потреби, у више комада препише. Један од тих преписа шиље он дотичном министру на увиђење владе, и договара се с њим о дану кад ће се предлог у савету претресати. Остале преписе оставља председник на столу да их могу чланови савета читати.

Члан 33.

Кад се претрес предлога на састанку савета започне, председник, пре него се приступи претресу појединих чланова, пита: жели ли когод о целокупном предлогу говорити. Ако нико о томе не жели да говори, или се говор о целокупном предлогу сврши, онда се приступа претресу појединих чланова и о свакоме понаособ предузима се гласање.

Кад се на овај начин и о последњем члану гласање сврши, тада, ако ко жели, предузима се гласање о целокупном предлогу и о њему мишљење изказује. Према исходу дотерани пред-

лог закона шиље се влади на даљи поступак заједно са извештајем и мишљењем савета.

При целом претресу министар има свакад првенствено реч, кад би је год захтевао.

Члан 34.

Кад позив владин дође о томе: да је нужно да се какав предлог закона изради, и израду тога влада потражи од државног савета, председник, пошто се позив на састанку прочита, оставља га члановима савета да о њему неко време размисле.

После тога поступа се онако исто као што је речено у члану 29. 30. 31. 32. и 33.

III.

НАРОЧИТИ ПОСТУПАК У СПОРНИМ АДМИНИСТРАТИВНИМ ПИТАЊИМА.

Члан 35.

Административни је спор само између приватног лица с једне и управне власти с друге стране; а постоји онде где је наредбом или решењем управне власти право приватног повређено противу законих наређења. По томе није спор онде где је законом остављено министру или административној власти како да поступи, оцени и реши ствар.

Члан 36.

Ако је законом прописан само начин, како да се ствар сазна и извиди, или у опште како

треба да се у дотичној ствари поступи, а оцена и решење саме ствари остављено је министру, онда се надлежност савета само на начин простире, па кад је министар поступио, или доцније, на приметбу савета, поступи по прописаном начину, савет даље није надлежан.

Члан 37.

У споровима административним жалитељ обраћа се жалбом својом на савет тек онда, пошто се већ дотичном министру жалио, и то за месец од дана кад је решење министарско примио.

Што год је казано у закону о поступку судском у грађанским парницама како се рачунају рокови, то важи и овде.

Члан 38.

За разматрање жалба у споровима административним одређује се у почетку свакога месеца један одбор од два саветника.

Члан 39.

Жалбе што долазе савету читају се најпре на општем састанку савета, да се види да ли се тичу спора административног, и да ли је, према томе, савет надлежан да их реши.

Члан 40.

Ако савет при прочитаној жалби нађе да се она не тиче спора административног, онда се жалитељ решењем извештава зашто му се жалба одбија.

Члан 41.

Кад пак нађе да је надлежан, тада жалбу предаје дотичном одбору.

Члан 42.

Одбор што жалбу жалитеља разматра, има се најпре уверити, да ли се жалитељ благовремено савету обратио, па ако нађе да жалба није благовремено поднесена, извештава о томе савет и жалитељ се одбија од жалбе као неблагоприятно поднесене; нађе ли одбор да је жалба на време поднесена, онда чини све што налази да му је нужно за своје обавешћење да до истине и правичности дође.

Тако он може, по потреби, тражити од дотичног министра да му се пошљу сва акта, која се на спорни предмет односе.

Ако нађе, кад прочита и промотри сва акта, да је ствар подпуно исцрпљена, и одлука управне власти на закону основана, тада подноси савету свој извештај и мишљење о томе.

У противном случају он зове на састанак свој дотичног министра и тражи од њега потребна обавештења.

Ако министар, објашњујући спорно питање и правдајући назоре и одлуку управне власти, остане при своме посматрању и при оним истим околностима, које су већ познате, тада одбор, према стању ствари, изјављује своја посматрања и своје мишљење, и подноси их са извештајем

државном савету. То исто чини и онда кад министар, после учињених му примедба од стране одбора, одустане од своје одлуке, приставши на посматрање и мишљење одбора.

Наведе ли министар, при објасњавању своме с одбором, друге околности и друга факта, што су управну власт руководила, а о томе није пређе било спомена ни у актима ни у жалби жалитеља, тада министар може узети да предмет на ново извиди и ново решење изда.

Члан 43.

Ако савет на претресу, било саобразно са мишљењем одбора, било противно томе, нађе, да решење управне власти, противу кога је жалба подигнута, није ни по начину ни по садржају противно закону, онда издаје и жалитељу преко надлежног министра доставља решење, којим га од жалбе као неумесне одбија.

Члан 44.

Ако мисли да је жалба основана, он зове дотичног министра да на састанку савета саслуша о томе његове разлоге и објашњења, па ако по објашњењу министра и по рассмотрењу ствари савет нађе да дотично решење није противно прописима закона, он одбија жалитеља решењем од своје стране као у предидућем члану.

Члан 45.

Усмена објашњења у нарочито стручним предметима може министар и савету и одбору саветском дати и преко повереника.

Члан 46.

Ако ли савет и по објашњењу министровом нађе, да је решење управне власти противно прописима закона, онда чини дотичном министру на писмено своје приметбе, у којима именује закон, коме је то решење противно.

Члан 47.

Ако министар усвоји посматрања и приметбе савета, онда ће поступити по њима и према томе ново решење издати.

Члан 48.

У противном случају он ће учинити савету своје против приметбе, па ако савет и после тога остане при своме мишљењу, он ће по други пут изрећи своје решење и навести закон и побуде, које га утврђују у своме пређашњем посматрању. Ако би министар и после овога остао при своме схваћању закона, он ће изнети ствар пред министарски савет, па ако би овај усвојио његово схватање, онда ће се захтевати да се закон протумачи.

Члан 49.

У случају кад министар услед примедба савета измени своје решење, известиће о томе савет ради знања.

Члан 50.

Једном коначно решен предмет не може савет на ново у разматрање и решавање узимати.

Случај обновљења спора, кад му има места, иде редовним путем код управних власти.

Члан 51.

Кад савет нађе за нужно да изиште од главне контроле извештај и објашњења о државним рачунима и услед тога примети какве неисправности, онда ће дотичном министру обратити на то пажњу преко председника министарског савета.

ЗАКЉУЧАК.

Члан 52.

Одмор саветски биће редовно од 15. Јунија до свршетка Јулија. Но књаз може према потребама државним овај одмор и за друго време наредити, као што може, по ванредној потреби, и у самом трајању обичног, или на друго време пренетог, изванредно савет на састанак сазвати.

Члан 53.

За време трајања одмора саветског, у случајима, који одлагања не трпе, новчани издатци, за које би нужно било одобрење саветско (члан 90. тачка 5. устава), могу, на предлог дотичног министра, указом књажевим наређени бити, и министарство финансије дужно је такве издатке исплаћивати; дотични пак министар дужан је уместност и неодложност таквих привремених издатака, кад савет одпочне радити, пред овим оправдати, и сврх истих допунително решење поискати.

Тако исто може се за време трајања одмора саветског у случајима хитним, на предлог дотичног министра, указом књажеским наредити, да се за потребе округа, срезова или општина, удари прирез, прелазећи суму, коју сама управна власт по закону одобрава, или да се округ, срез или општина може задужити (члан 90. тачка 8. устава), и дотични министар дужан је уместност и неодложност таквих наређења пред саветом оправдати и сврх истих допунително решење поискати.

Чланови савета, који би се за време одмора из места саветских састанака удалити хтели, дужни су јавити председнику министарског савета где ће се бавити, како би се, у случају потребе, могли на дужност сазвати.

Члан 54.

Председник савета даје одсуство члановима до три дана, савет до петнајест дана, а више од петнајест дана књаз преко председника министарског савета.

Члан 55.

На закључења саветска подписује се председник и секретар савета.

Препоручујемо свима нашим министрима, да овај закон обнародују и о извршењу се његовом

старају; властима пак заповедамо да по њему поступају, а свима и свакоме да му се покоравају.

5. Октобра 1870. год.

у Крагујевцу.

М. П. Блазнавац с. р.

Јов. Ристић с. р.

Јован Гавриловић с. р.

(М. П.)

Видио и ставио државни печат,
чувар државног печата,
министар правде,

Ј. Илијћ с. р.

Председник министарског савета,
министар унутрашњих дела,

Рад. Милојковић с. р.

Министар финансије,

Пан. Јовановић с. р.

Министар војени,

Ј. Бели-Марковић с. р.

Министар просвете и црквених дела,

Д. Матић с. р.

Заступник министра грађевина,
министар војени,

Ј. Бели-Марковић с. р.

Заступник министра иностраних дела,
министар просвете и цркв. дела,

Д. Матић с. р.

Министар правде,

Ј. Илијћ с. р.

У ИМЕ ЊЕГОВЕ СВЕЛСТОИ

КЊАЗА СРЕСКОГ

МИЛАН М. ОБРЕНОВИЋА IV.

НАМЕСНИЦИ КЊАЖЕСКОГ ДОСТОЈАНСТВА

ПРОГЛАШАВАМО И ОБЈАВЉУЈЕМО СВИМА И СВАКОМЕ,
ДА ЈЕ НАРОДНА СКУПШТИНА РЕШИЛА, И ДА СМО МИ
ПОТВРДИЛИ И ПОТВРЂУЈЕМО:

ИЗБОРНИ ЗАКОН СКУПШТИНСКИ.

ОБИЧНА СКУПШТИНА.

КАД СЕ ВИРАЈУ ПОСЛАНИЦИ.

Члан 1.

Опште бирање народних и књажевих посланика
за обичну скупштину бива сваке четврте године.

Прво опште бирање и народних и књажевих
посланика по овом закону за обичну скупштину,
биће у течају идуће 1871. године, и у напредак
ће се према томе рачунати.

Члан 2.

Допуњавајуће бирање народних и књажевих
посланика бива или за трајања скупштине, или
пред скупштину што ће се сазвати, као што је
за који случај у овом закону споменуто.

Члан 3.

И опште и допуњавајуће бирање посланика
наређује књаз указом на предлог министра уну-

трашњих дела а по саслушању министарског
савета.

Указ за опште бирање значиће дан кад ће
се бирати посланици.

Указ за допуњавајуће бирање, поред дана
значиће и окружну варош или срез, где се има
изабрати посланик.

Тај се указ има обнародовати у званичним
новинама, и ако наређује опште бирање, у сваком
срезу и свакој окружној вароши, а ако наређује
допуњавајуће бирање, само у оном срезу или у
оној окружној вароши где се има учинити избор.

Члан 4.

Од дана обнародовања тога указа у званич-
ним новинама до дана бирања треба увек оста-
вити најмање месец дана. Изузима се случај пред-
виђен у члану 12. устава.

Кад се за трајања скупштине због уништења
избора, смрти или оставке посланика, или у слу-
чају чл. 23. има наредити допуњавајући избор,
како би нови посланик још на ту скупштину до-
шао, оваквом року нема места.

СПИСАК О ВРОЈУ ПОСЛАНИКА.

Члан 5.

Кад изиђе књажев указ за бирање посла-
ника, министар унутрашњих дела, на основу из-
вештаја главне контроле, обнародоваће у зва-
ничним новинама списак о броју посланика, у ком

ће стајати: колико која окружна варош и колико који срез има пореских глава, и по томе колико припада да избира посланика за скупштину.

У истом списку стајаће и колико ће према броју народних посланика припасти да књаз избере и по томе колико ће уједно скупштина имати посланика за тај рок бирања.

Члан 6.

Приметбе о погрешности списка у броју посланика решаваће народна скупштина.

СПИСАК ВИРАЧА.

Члан 7.

Чим изађе књажев указ за бирање посланика, суд сваке општине дужан је најдаље за 10 — десет — дана начинити азбучни списак свију бирача, т. ј. у окружним варошима азбучни списак свију лица, која имају право бирати посланике за народну скупштину, а у осталим општинама такви списак свију лица, која имају право бирати поверенике.

Члан 8.

Списак бирача, чим буде готов, изложиће се на слободан преглед свакоме, који хоће да га разгледа у писарници општинскога суда.

То да је списак готов и да стоји изложен разгледању, дужан је општински суд објавити у сеоским општинама на састанцима а у варошким општинама прикованим објавама, а где има штампарија, и у новинама.

Члан 9.

Кад општински судови узимају такве бирачке спискове готове, они ће их у напредак после свакога књажевог указа за бирање, до тога рока само поправити исписујући оне, који су престали н. пр. умрли, и уписујући оне, који су постали бирачи н. пр. пунолетни. И опет ће то као и у предидућем члану објавити.

У случају друге и треће тачке члана 4., општински суд дужан је одма тако прегледати и поправити бирачки списак.

Члан 10.

Тако ће се са бирачким списком учинити и пред свако допуњавајуће бирање у окружној вароши или срезу, где би се имао учинити избор.

Члан 11.

Сваки може за осам дана од објаве да је списак готов, предати општинском суду приметбе противу неуредности списка, било да је њега или кога другог изоставио, било да је кога уписао а не би требало. Та приметба може бити или писмена или усмена. Приметби се имају приложити исправе, којима се доказује што се тражи.

У тој приметби може се искати: да општински суд или поправи списак, или да захтевачу за осам дана изда решење зашто не може да поправи.

Члан 12.

Жалба противу решења општинскога суда припада окружном суду, а противу решења окружног суда касационом суду, у оба случаја за осам дана од пријема решења.

Судови су дужни ово предходно решавати.

Члан 13.

Суд ће предату му жалбу са својим решењем и тичућим се актама послати надлежном суду.

Члан 14.

Суд општински а и суд окружни могу како за потребно нађу или звати и саслушати захтевача или жалитеља, или онако по принетим доказима решити.

Члан 15.

Свако решење суда саопштава се и захтевачу или жалитељу, и ономе кога се још тиче. По извршном решењу општинског или окружног суда, или по решењу касационог суда, има се одма поправити списак бирача.

Члан 16.

Исправе, које ко тражи зарад доказа свога права да буде бирач посланика за народну скупштину, као: извод из протокола крштених, сведочба колико плаћа данка, морају се од дотичног свештеника и општинског суда одма дати.

КО МОЖЕ БИТИ ВИРАЧ, ПОВЕРЕНИК ИЛИ ПОСЛАНИК

Члан 17.

Сваки србин, т. ј. сваки грађанин српски био рођен или природен, који је пунолетан т. јест који је навршио двадесет и једну годину и који плаћа државни грађански данак на имање, рад или приход, може бити бирач посланика за народну скупштину (члан 46. устава).

Што су која лица ослобођена законом од плаћања данка, то не крњи ништа њино бирачко право, ако им иначе припада.

Члан 18.

Према томе не могу бирати посланике и с тога се не могу уписати у бирачки списак:

1., скитајући се цигани (§. 10. закона о порезу од 2. Октобра, 1864. године, зборн. XVII. стр. 278.);

2., они, који стоје код других у служби под платом или издржањем, као слуге, калфе, шегрти, и бећарски данак плаћају;

3., који су осуђени због злочинства, за време док се не поврате у права;

4., који су осуђени због престапа, који доноси губитак грађанске части, за време док траје губитак права;

5., који се налазе у затвору или притвору судском због злочинства или престапа споменутог у тачки 3. и 4.

6., они, који су судском пресудом осуђени да су злоупотребом своје власти, претњом, поклоном или обећањем поклона, за себе или за другог радили, да за посланика или повереника изабран буде, или о којима се судском пресудом докаже да су свој глас продали, за време докле је пресуда одредила;

7., они, над којима је стедиште отворено, до свршетка;

8., они, који су под старатељством;

9., они, којима устав (последња тачка 48. члана) забрањује бирати.

Члан 19.

За упис у бирачки списак треба бирач да станује у општини или у време грађења списка или у време бирања посланика.

Члан 20.

Сваки бирач може дати глас лично и само један пут (члан 49. устава), и то у општини где је уписат у бирачки списак.

Члан 21.

Ко може бити бирач тај може бити и повереник (члан 47. устава).

Члан 22.

Ко може бити бирач, тај може бити свуда изабрат за посланика, живео или не живео у оној вароши или срезу, само ако живи ма где

у Србији, (члан 50. устава) и ако поред бирачких услова има и ове:

1., да је навршио 30 година;

2., да плаћа данка државног најмање шест талира годишње;

3., да не спада у изузете чланом 48. устава.

Члан 23.

Посланик, који би у више од једне окружне вароши или у више од једнога среза изабрат био, чим су му избори саопштени дужан је казати чијег се избора прима.

НЕПОСРЕДНО И ПОСРЕДНО ВИРАЊЕ НАРОДНИХ ПОСЛАНИКА.

Члан 24.

Бирање народних посланика бива у свима окружним варошима непосредно, а у свима срезовима посредно (члан 43. устава).

ПОСТУПАК ПРИ ВИРАЊУ У ОКРУЖНИМ ВАРОШИМА.

Члан 25.

Пошто је изишао књажев указ за бирање посланика, општински суд у окружним варошима издаће на време оглас, који ће се приковати по вароши, и иначе обичним у месту начином обнародовања објавити, а где има штампарија и у новинама штампати. У огласу ће стајати место где ће, дан и време, кад ће се почети бирање.

Члан 26.

Бирачи у окружним варошима састају се за бирање посланика на месту, где је општински суд.

Члан 27.

Изборна скупштина састаће се у дан за бирање посланика одређен, у осам сати из јутра.

На изборној скупштини председава председник местног општинског суда.

Члан 28.

Бирачи, чим се изборна скупштина састала, ако их има двадесет, ако нема, а оно чим их се толико накупи, изабраће четири лица, која ће под председништвом председника местног општинског суда, као бирачки одбор, водити бригу о целој радњи изборне скупштине.

Овај одбор решава по већини гласова. За писаре и преписнике може он и општинске званичнике узети; но ако ови нису пре од бирача за чланове бирачког одбора изабрати, немају решавајућег гласа.

Председник одбора дужан је старати се да одржи ред у згради, где се држи изборна скупштина, а где не би он могао успети да ред одржи, дужна му је државна власт у помоћ притећи.

Општински суд дужан је уступити и дати све шта је нужно за посао.

Члан 29.

Цео одбор или најмање три одборника имају једнако заседавати око намештеног астала, одкако је отворена, па док не престане, и одкако опет почне док се не заврши изборна скупштина.

Члан 30.

Бирачи ће за гласање прилазити одборском асталу:

Ако има да се избере више од једног посланика, бирачи ће за све у један пут гласати.

Члан 31.

Одбор ће примати глас само онога бирача, који је записат у азбучном списку бирача.

Чим који бирач да глас, одборник који држи азбучни списак, поред његовог имена удариће знак да је гласао.

Члан 32.

Бирач ће казати јавно кога хоће за посланика на скупштину.

Писар, пошто је на особеном табаку записао име лица, за које је дат глас да буде посланик, написаће оздо име бирача који глас даје, ако овај не би хтео сам своје име записати, а испод његовог имена записиваће се редом имена оних, који дају глас за исто бирано лице.

Члан 33.

Примање гласова одређеног дана продужиће се непрекидно до захода сунца. У то време одбор ће, ма да сви бирачи нису дошли и гласали, репити и огласити да је изборна скупштина свршена.

Чим је одбор огласио да је гласање престало, не сме се више ни чији глас примити.

Члан 34.

Чим је завршена изборна скупштина, одбор ће одмах сашити све табакe свију бираних у једно,

обележити их бројевима један, два, и т. д. с назначењем колико је свега табака и с додатком на крају једнога празног листа.

Члан 35.

За тим ће одбор по азбучном списку бирача пребројати гласове свију који су их дали, и на крајњем празном листу бираних лица написаће словима целокупан број бирача који су гласали, и подписаће цео одбор, и то ће одмах јавно казати.

Члан 36.

После ће одбор приступити скупљању и упо-ређивању гласова, колико је који бирани добио.

Члан 37.

Ко од бираних има савршену већину (т. јест више од половине од свију који су гласали), тај је по самом закону посланик. И одбор ће га одмах јавно казати.

Члан 38.

Ако ни један од бираних нема савршену већину, одбор ће то јавно казати и објавиће двојицу, који према осталима имају највише гласова.

Ако осим двојице, који према осталим имају највише гласова, има више њих, који те исте бројеве гласова имају, одбор ће их све назначити. Ако вароши припада да избере више од једнога посланика, одбор ће за свакога посланика који нема савршену већину, казати по горњем правилу по двојицу, који имају највише гласова.

О свему одбор ће начинити и потписати оглас, који ће се општинским судом објавити по члану 25.

У том огласу има стајати:

колико је свега бирача у вароши;

колико је било гласача;

које је савршена већина гласача;

ако има да се избере више од једног посланика, је ли ко од бираних добио савршену већину, и колико остаје још посланика, који нису добили савршену већину, те их ваља на ново бирати;

имена оних бираних, који су назначени да су добили највише гласова, и између којих се има бирати посланик;

место, дан и време дана, где ће се и кад ће се састати и завршити нова изборна скупштина.

Члан 39.

Нов избор може бити тек пошто прођу три дана од дана првог бирања, не рачунећи тај дан.

Члан 40.

У тај дан бирачки одбор отвара скупштину изборну у време и на начин као што је речено за изборну скупштину првог бирања.

Члан 41.

Нов избор бива само између оних бираних, што су према члану 42. у огласу одборовом означени да имају највише гласова.

Члан 42.

Поступак при давању, примању и бележењу гласова исти је као и на првој изборној скуп-

штине. Само ће се на новим табацима бележити имена бираних и гласови за њих дати.

Члан 43.

О завршивању изборне скупштине важи чл. 33.

Члан 44.

Одбор даље поступа као и при завршетку прве изборне скупштине за бројање и упоређивање гласова.

Члан 45.

Само при упоређивању, гласови дати за друга лица но она у огласу не ће се рачунати, но ће се рачунати само они, који су дати за које од лица у огласу именованих.

Члан 46.

Ко од тих у огласу именованих има највише (т. ј. ко има просту већину) гласова, тај је посланик по самом закону. И одбор ће га одмах јавно казати.

Ако двојица или више, који према осталима имају највише гласова, имају за себе једнаке бројеве гласова, онда је посланик онај, који је по годинама старији, што ће бирачки одбор оценити.

Члан 47.

Решавање о томе да ли изабрани може бити примљен за посланика припада народној скупштини.

Члан 48.

Пре разлаза са изборне скупштине, одбор ће похитати да састави записник изборне скупштине, у ком ће описати време и начин почетка и свршетка изборне скупштине, и све о чему је одбор имао решавати и шта је решавао, и је ли и каква је жалба исказата, колико бирача има по бирачком списку, колико их је дошло и гласало, колико је и који су бирани и по колико је који од бираних добио гласова, и ко је и како је оглашен за посланика. Записник ће јавно прочитати одбор или, ако се захтева, који од бирача. Записник потписује цео одбор и писар иако не би био одборник, а ако буде бирача, који захтевају могу га и тројица од њих потписати.

Записнику се имају приложити и уз њега ушити: свеска табака од бираних, оглас за ново бирање и свеска табака од новог бирања, ако је било, и жалбе, ако су какве изјављене.

А на основу записника одбор ће написати, потписати и у руке предати или послати пуномоћство избраном посланику за народну скупштину, а ако их има више од једног, сваком по једно.

Члан 49.

Бирачи имају право при раду одбора а и после загледати и уверавати се о бележењу гласања, о бројању гласова и упоређивању колико је који од бираних и који највише добио гласова,

Члан 50.

Жалбу противу одборових решења о завршењу изборне скупштине, противу неуредности бирања, или противу нетачног бројања гласова, или противу незаконитости избора, и у опште противу сваке неисправности, може предати одбору и сваки бирач и полицајна власт.

Све жалбе одбор ће прикључити записнику изборне скупштине.

Такве жалбе може жалитељ непосредно предати или послати народној скупштини.

Члан 51.

Записник изборне скупштине са свима жалбама одбор ће одма или најкраће пет дана пре дана одређеног за састанак народне скупштине, послати преко полицајне власти и министра унутрашњих дела народној скупштини.

ПОСТУПАК ПРИ ВИРАЊУ У СРЕЗОВИМА.

Члан 52.

Пошто се у срезу објави књажев указ за бирање посланика, онда ће бирачи у свакој општини у срезу за себе изабрати поверенике тако да на сваких 50 пореских глава изберу на своме општинском састанку по два повереника. По два повереника изабраће и оне општине које не би имале 50 пореских глава.

Овај избор бива под председништвом председника местног општинског суда и има се свагда

извршити пре рока, одређеног књажевим указом за бирање народних посланика.

Члан 53.

Бирачки збор бира поверенике по простој већини гласова. Но ако двојица или више њих имају једнаки број гласова, онда бива по члану 51 као и код посланика.

Члан 54.

Повереници сваке поједине општине у срезу дужни су са председником, под председништвом кога је бирачки збор држан, или са писмом одбора бирачког да дођу у место које је означено за изборну среску скупштину, тако, како ће се рано из јутра у дан књажевим указом одређен ту наћи. Тако икупљени сви повереници из свију општина у срезу састављају среску повереничку скупштину, која има изабрати посланике за народну скупштину.

Овој скупштини, у почетку радње, сваки председник општинског бирачког збора представиће: колико у његовој општини има бирача, колико је дошло на бирачки збор и гласало, колико је и која су лица избрата за поверенике. Ово се може и писмено учинити.

Члан 55.

Председник општинског суда оне општине у којој се среска повереничка скупштина држи, председава на истој. Ако се среска скупштина

држи у окружној вароши председаваће повереник по годинама најстарији.

Повереници, чим је повереничка скупштина отворена, ако их има 20, а ако нема, чим их се толико накупи изабраће између повереника четири лица која ће под председништвом председника местног општинског суда као бирачки одбор водити бригу о целој радњи изборне скупштине.

Овај одбор решава по већини гласова.

За писаре и преписнике може одбор узети општинске писаре и преписнике, но ови немају решавајућег гласа.

Општина, где се држи скупштина, или средња канцеларија, дужне су уступити и дати све што је нужно за посао.

Члан 56.

Цео одбор или најмање три одборника имају једнако заседавати око намештеног асталa, од како је отворена па док не престане повереничка скупштина.

Члан 57.

Повереници прилазиће један за другим одборском асталу.

Ако има да се избере више од једнога посланика, сваки ће повереник за све у један пут гласати.

Члан 58.

За примање и бележење повереничких гласова вреди чл. 31. и 32.

Члан 59.

Примање повереничких гласова продужиће се цео дан докле год има повереника да гласају.

Ако у четири сата нема на месту никога више који није гласао, одбор ће решити и огласити повереничку скупштину за свршену.

А ако у то време има на месту повереника, који један за другим приступају и гласају, одбор ће продужити примање догод тако непрекидно траје, и тек кад нестане на месту повереника или претргне приступање и гласање, одбор ће истог дана завршити скупштину.

Члан 60.

О непримању гласова после завршетка важи члан 33.

О сашивању табака важи члан 38.

Члан 61.

За тим ће одбор бројати гласаче и забележити као што је казано у члану 39.

Члан 62.

За упоређивање вреди члан 40.

Члан 63.

Ко је од бираних посланик вреди члан 41.

Члан 64.

Ако ни један од бираних нема савршене већине према броју повереника кои су гласали,

онда се нов избор неће одлагати, но ће се одмах предузети између двојице што имају највише гласова, као што је прописано тачкама 1, 2 и 3. члана 42.

Члан 65.

За бројање и упоређивање гласова при овоме другом бирању поступа одбор као и при првом бирању. Само при упоређивању неће се рачунати гласови дати за друга лица, но она која је одбор по тачкама 1, 2 и 3. члана 42. огласио да највише имају и да се за њих гласа.

Члан 66.

За решење ко је посланик од двојице ново бираних, важи члан 51.

Члан 67.

По свршетку избора одбор ће написати записник повереничке скупштине, у ком ће назначити:

1. Кад је почета и кад свршена повереничка скупштина;

2. Колико свега повереника припада на срез, колико их је доиста дошло на повереничку скупштину и колико их по томе свега гласало;

3. Колико их је и који су бирани, колико је који од бираних добио гласова, и које је и како одбор огласио за посланике;

4. Одбор ће назначити и ако би се шта догодило за време трајања повереничке скупштине, што би се избора тицало, па је он о томе имао решавати, тако исто ако је каква жалба изјављена.

Записник ће јавно прочитати одбор, или, ако се захтева, који од повереника.

Записник потписује цео одбор и писар иако не би био одборник, а ако буде повереника који захтевају, могу га тројица и од њих потписати.

Записнику се имају приложити и уз њега ушити: свеска табака од бираних, и жалбе ако су какве изјављене.

А на основу записника одбор ће написати, потписати и у руке дати пуномоћство избраном посланику за народну скупштину; а, ако их има више од једнога, сваком по једно.

Члан 68.

Повереници имају право уверавања, што је казато у члану 54.

Члан 69.

О жалбама вреди члан 55.

Члан 70.

О шиљању записника вреди члан 56.

КАЗНИ ЗА ЗЛОУПОТРЕВЕ ПРИ ВИРАЊУ.

Члан 71.

Ко да, обећа или прими новце, ствари или ма какву вредност, под условом било да сам да, или да придобије чији глас, било да се уздржи од гласања, казниће се затвором до годину дана, и да се лиши права бирати и бити изабрат до три општа избора закључно.

Казниће се тако исто и они, који под истим

условима буду учинили или примили понуду или обећање јавне или приватне службе.

Који би претњом нагонио кога да да или да не да глас, казниће се тако исто.

Члан 72.

Ко би под оружјем дошао било на општински збор, било на среску повереничку, било на варошку изборну скупштину, тога ће председник скупа удалити са изборног места.

О ПОСЛАНИЦИМА КОЈЕ КЊАЗ ВИРА.

Члан 73.

Књаз ће, на предлог министра унутрашњих дела, а по саслушању министарског савета, издати акт о своме избору посланика.

Члан 74.

Тај ће се акт објавити у званичним новинама, а после ће га министар унутрашњих дела са записницима о осталим изборима у земљи предати народној скупштини.

Члан 75.

На основу тога акта, свакоме од књажевих посланика министар унутрашњих дела предаће или послати уверење да је изабрат.

ЗА КОЛИКО ВРЕДЕ ИЗБОРИ.

Члан 76.

Општи избори народних и књажевих посланика вреде за три године, рачувећи од почетка

године у којој су учињени. Овај избор посланика важи и онда за три године кад је учињен поводом распуста народне скупштине (члан 78. устава).

Књажев посланик, који би у течају свог пуномоћства променио званични положај, у коме је био кад је за посланика изабран, не може без новог избора остати посланик.

Члан 77.

Сваки допуњавајући избор посланика вреди само до првога општег бирања свију посланика.

Члан 78.

Ако би се појавила потреба за скупштину у течају године, кад падају општи избори, и пре него што су изабрани посланици за обичну скупштину, што се у тој години по закону састати има, књаз на предлог министра унутрашњих дела, а по саслушању министарског савета, може саставити ванредну скупштину из посланика последње скупштине. Но то нити замењује нити искључује трогодишње опште бирање посланика.

(Ово опредељење закона може се, по потреби, применити и на посланике ове скупштине).

Члан 79.

На место изабратога народног посланика, који се разболи, не може се нови бирати, осим ако скупштина реши.

На место народног посланика, које за трајања скупштине остане празно, скупштина ће решити хоће ли се још за трајања истог течаја нов посланик бирати.

Место, које смрћу народног посланика остане празно између једне и друге скупштине има се по наредби владе попунити избором пред прву скупштину, која се сазове.

Место народног посланика, једном од скупштине примљенога, и по том ма којим другим узроком, осим смрти, упразњено између једне и друге скупштине, не може се пре рока, до кога вреди, попунити новим избором, док скупштина не огласи да је његово место празно. А онда се има одмах нов избор наредити.

У свима овим случајима за књажеве посланике остаје књазу да реши о њиховом попуњавању.

КЊАЖЕВ ПОЗИВ НА СКУПШТИНУ.

Члан 80.

Сваке године, на предлог министра унутрашњих дела, а по саслушању министарског савета, књаз издаје позив за скупштину која ће се у тој години састати (члан 75 и 76 устава).

Члан 81.

У том позиву казаће се:

1, дан, у који ће се састати скупштина; и

2, место, где ће се састати скупштина.

Тај ће се позив обнародовати у званичним новинама, у срезовима и окружним варошима.

Члан 82.

Услед позива књажевог на скупштину имају и народни и књажеви посланици понети издато им пуномоћство или уверење, и дужни су на пут кренути се тако како ће неизоставно у очи дана одређеног за скупштину бити сви на месту, које је одређено за држање скупштине.

И посланици, који се за трајања скупштине изберу, дужни су чим су изабрани отићи на скупштину.

ВЕЛИКА СКУПШТИНА.

Члан 83.

За велику скупштину, кад се по члану 89. устава има сазвати, бираће се посланици и то само од народа.

Бирање посланика за велику скупштину нити замењује нити искључује бирање посланика за обичну скупштину.

Избори се за велику скупштину чине као и за обичну.

Препоручујемо свима нашим министрима да овај закон обнародују и о извршењу се његовом

старају; властима пак заповедамо да по њему поступају, а свима и свакоме да му се покуравају.

10. Октобра 1870. год.

у Крагујевцу.

М. П. Блазнавац с. р.

Јов. Ристић с. р.

Јован Гавриловић с. р.

(М. П.)

Видно и ставио државни печат,
чувар државнога печата,
министар правде,

Ј. Илијћ с. р.

Министар просвете и црквених дела,

Д. Матић с. р.

Председник министарског савета,
министар унутрашњих дела,

Рад. Милојковић с. р.

Министар финансије,

Пан. Јовановић с. р.

Министар војени,

Ј. Вели-Марковић с. р.

Заступник министра грађевина,
министар војени,

Ј. Вели-Марковић с. р.

Заступник министра иностраних дела,
министар просвете и цркв. дела,

Д. Матић с. р.

Министар правде,

Ј. Илијћ с. р.

У ИМЕ ЊЕГОВЕ СВЕТОСТИ

КЊАЗА СРПСКОГ

МИЛАНА М. ОБРЕНОВИЋА IV.

НАМЕСНИЦИ КЊАЖЕСКОГ ДОСТОЈАНСТВА

ПРОГЛАШАВАМО И ОБЈАВЉУЈЕМО СВИМА И СВАКОМЕ,
ДА ЈЕ НАРОДНА СКУПШТИНА РЕШИЛА, И ДА СМО МИ
ПОТВРДИЛИ И ПОТВРЂУЈЕМО:

ЗАКОН

О НАРОДНОМ ПОЗОРИШТУ У БЕОГРАДУ.

Члан 1.

Народно позориште у Београду установа је
и имаовина државна.

Оно стоји под врховним надзором министра
просвете и црквених дела.

Члан 2.

Народно позориште, ради опстанка и добре
управе, добија државну помоћ, која се сваке
године државним буџетом одређује.

Члан 3.

На челу целокупне управе позориштне стоји
управитељ позориштни, кога поставља Књаз на
предлог министра просвете и црквених дела.

Члан 4.

Управа позориштна дели се на три струке:
књижевну, вештачку и економно-новчарску.

Књижевном струком управља драматург, вештачком редитељ, а економно-новчарском благајник.

Члан 5.

Управитељ позоритшни стоји под непосредним надзором министра просвете и црквених дела, и њему је одговоран.

Управитељ представља народно позориште и рукује целом имаовином његовом.

Круг радње и дужности управитеља позоритшног прописује министар просвете.

Члан 6.

Драматурга, редитеља и благајника бира министар просвете у споразумљењу с управитељем позоритшним; но драматурга и благајника представља Књазу на одобрење.

Они врше своје дужности независно један од другог, у колико прописима више власти није друкче наређено; но сви стоје под управитељем позоритшним, као својом непосредном влашћу, од кога примају упутства и заповести, и коме су одговорни за своја дела.

Дужности њихове прописује министар просвете и црквених дела.

Члан 7.

Управитељ позоритшни, драматург и благајник добијају плату из државне касе. Но ако који од њих ове послове поред друге које званичне дужности врши, онда ће министар про-

свете одредити, колико ће се њима плате давати из суме, која је буџетом на ова званија одређена.

Члан 8.

Ради избора и прегледа дела која ће ући у збирку позоритшних дела (реперторију), као и ради тога да управитељу позоритшном по потреби даје своје мишљење и оцену, кад би се за што упитао, биће књижевно-уметнички одбор у четири стручна лица.

Чланове овог одбора предлаже управитељ позоритшни министру просвете на одобрење.

Управитељ је по праву председник, а драматург подпредседник књижевно-уметничком одбору.

Чланови одбора добијаће годишњу награду из позоритшне касе, коју ће одређивати министар просвете по саслушању управитеља.

Члан 9.

Представљачко особље састављају стални, редовни и привремени чланови позоритшни.

Стални су чланови они који су бар пет година као редовни чланови служили у народном позоритшу у Београду, па су, по предлогу управитељевом, декретом министра просвете за сталне произведени.

Стални чланови имају право на пензију, из позоритшног фонда према годинама службе, које су провели у београдском позоритшу, а по пра-

вилама, која ће прописати министар просвете и црквених дела. Да се коме сталном, ванредно даровитом члану, урачунају и оне године службе, које је у другом позоришту провео, нужно је одобрење министра просвете услед предлога управитељевог.

Правила о подизању овог фонда давањем представа прописаће министар просвете и црквених дела.

Редовни чланови они су који се приме као редовни из којег другог позоришта, а имају добрих сведочанства, или је уметност и врсноћа њихова опште позната, као и они привремени чланови, које управитељ позориштни уверивши се о њиховој способности и ревности, нарочним актом увршћује у ред редовних чланова.

Привремени чланови они су, које редитељ позориштни, по одобрењу управитеља, на извесно време, на оглед узима.

Плату сталним и редовним члановима одређује управитељ позориштни, и подноси министру просвете на одобрење.

Члан 10.

Ближа опредељења о уређењу и управи народног позоришта прописује, према показаној потреби, министар просвете.

Члан 11.

Закон овај почеће важити од дана потписа.

Њиме се укида закон о уређењу народног позоришта од 15. октобра 1868. год. **№ 870.** (Збор. зак. XXI. страна 46.)

Препоручујемо нашем министру просвете и црквених дела, да овај закон обнародује и о извршењу се његовом стара; властима пак заповедамо, да по њему поступају, а свима и свакоме да му се покоравају.

8. Октобра 1870. год.

У Крагујевцу.

М. П. Блазнавац с. р.
Јов. Ристић с. р.
Јован Гавриловић с. р.

(М. П.)

Видео и ставио државни печат,
чувар државног печата,
министар правде :

Ј. Илијћ с. р.

Министар просвете и црквених дела:

Д. Матић с. р.

У ИМЕ ЊЕГОВЕ СВЕТЛОСТИ

КЪАЗА СРПСКОГ

МИЛАНА М. ОБРЕНОВИЋА IV.

НАМЕСНИЦИ КЊАЖЕСКОГ ДОСТОЈАНСТВА

ПРОГЛАШАВАМО И ОБЈАВЉУЈЕМО СВИМА И СВАКОМЕ, ДА ЈЕ НАРОДНА СКУПШТИНА РЕШИЛА, И ДА СМО МИ ПОТВРДИЛИ И ПОТВРЂУЈЕМО:

„Министар просвете и црквених дела овлашћује се, да може где би било могућно и не би имало мушких кандидата, постављати по варошима и варошицама и женска лица, с одговарајућим способностима, за учитељке у првим редима основних мушких школа.“

Препоручујемо нашем министру просвете и црквених дела, да овај закон обнародује и о његовом се извршењу стара, властима заповедамо да по њему поступају, а свима и свакоме да му се покоравају.

12. Октобра, 1870. год.

У Крагујевцу.

М. П. Блазнавац с. р.

Јов. Ристић с. р.

Јован Гавриловић с. р.

М. П.

Видио и ставио државни печат,
чувар државног печата.

Министар правде,

Ј. Илијћ с. р.

Министар просвете и црквених дела,

Д. Матић с. р.

У ИМЕ ЊЕГОВЕ СВЕТЛОСТИ

КЪАЗА СРПСКОГ

МИЛАНА М. ОБРЕНОВИЋА IV.

НАМЕСНИЦИ КЊАЖЕСКОГ ДОСТОЈАНСТВА.

ПРОГЛАШАВАМО И ОБЈАВЉУЈЕМО СВИМА И СВАКОМЕ, ДА ЈЕ НАРОДНА СКУПШТИНА РЕШИЛА И ДА СМО МИ ПОТВРДИЛИ И ПОТВРЂУЈЕМО:

„Породици умрлих учитеља и учитељака дејствителних и привремених, ма и не служили десет година, даје се једномесечна плата за укупне трошкове, а место се умрлога попуњава одмах не чекајући да прође месец дана.“

Закон овај важи од дана када га потпишу Намесници књажевског достојанства.

Препоручујемо нашем министру просвете и црквених дела, да овај закон обнародује и о извршењу се његовом стара, властима пак заповедамо да по њему поступају, а свима и свакоме да му се покоравају.

12. Октобра, 1870. год.

У Крагујевцу.

М. П. Блазнавац.

Јов. Ристић.

Јован Гавриловић.

М. П.

Видио и ставио државни печат,
чувар државног печата,
Министар правде.

Ј. Илијћ с. р.

Министар просвете и црквених дела,

Д. Матић с. р.

У ИМЕ ЊЕГОВЕ СВЕЛОСТИ

БЪАЗА СРПСКОГ

МИЛАНА М. ОБРЕНОВИЋА IV.

НАМЕСНИЦИ КЊАЖЕСКОГ ДОСТОЈАНСТВА,
ПРОГЛАШАВАМО И ОБЈАВЉУЈЕМО СВИМА И СВАКОМЕ
ДА ЈЕ НАРОДНА СКУПШТИНА РЕШИЛА И ДА СМО
МИ ПОТВРДИЛИ И ПОТВРЂУЈЕМО:

„да званије библиотекар народне библиотеке и чувара народног музеја, као што и јесте по буџету скопчано са платотм оном коју имају професори велике школе, има и периодично повишење плате професора велике школе онако, како је одређено законом од 15. Фебруара 1858. године (зборник XI. страна 47.)

Године службе за овако периодично повишавање рачунају се од дана постављења на званије библиотекар и чувара народног музеја.“

Препоручујемо нашем министру просвете и црквених дела да овај закон обнародује и о извршењу се његовом стара; властима пак заповедамо да по њему поступају, а свима и свакоме да му се покуравају.

19. Октомбра, 1870. год.

У Крагујевцу.

М. П. Блазнавац,
Јов. Ристић,
Јован Гавриловић.

(М. П.)

Видио и ставио државни печат,
чувар државног печата,
министар правде,

Ј. Илијћ с. р.

Министар просвете и црквених дела.

Д. Матић, с. р.

У ИМЕ ЊЕГОВЕ СВЕЛОСТИ

БЪАЗА СРПСКОГ

МИЛАНА М. ОБРЕНОВИЋА IV.

НАМЕСНИЦИ КЊАЖЕСКОГ ДОСТОЈАНСТВА

ПРОГЛАШАВАМО И ОБЈАВЉУЈЕМО СВИМА И СВАКОМЕ,
ДА ЈЕ НАРОДНА СКУПШТИНА РЕШИЛА, И ДА СМО МИ
ПОТВРДИЛИ И ПОТВРЂУЈЕМО:

О С Н О В Е,

НА КОЈИМА МИНИСТАР ПРОСВЕТЕ И ЦРКВЕНИХ ДЕЛА МОЖЕ
ЗАКЉУЧИТИ С ПРЕДУЗИМАЧЕМ

УГОВОР О КЊИЖАРСКОЈ ТРГОВИНИ.

1.

Све школске књиге и потребе, које државна печатња за свој рачун штампа, да се уступе предузимачу да за шест година он сам продаје и нико други.

2.

Управа државне печатње издавање предузимачу оно, што је у првој тачки казано, по цени, коју она одреди, за готов новац; а ако је уговорачу згодније, издавање му на веру, али он онда мора дати залогу, или у готовом новцу или у непокретном добру. На залогу у новцу давање му се толико колико износи заложена сума,

Зборник XXIII.

а на залогу у непокретном добру само за две трећине колико цела залога износи. Залога у новцу, да му не би бесплодно лежала, даће се управи фондова на руковање, а у непокретном добру интабулисаће се на први степен.

3.

Књижару се даје добити тридесет на сто, а он мора дати окружним књижарима по петнаест на сто.

4.

За све школске књиге што буду књижаре једна другој, а главна српска књижара и сваком другом, поштом слала, поштарина се не ће наплаћивати. Што књижар докаже да је на пошти пропало, то ће бити штета управе државне печатње, а не његова.

5.

Огласи књижарски за школске књиге штапаће се бесплатно у званичним новинама. Но ти огласи у поједином броју новина могу заузети само један стубац последње стране листа.

6.

Главни књижар мора имати комисионара или подкњижара по свима окружним варошима и варошицама, а осим тога свуда где министар просвете и црквених дела за нужно нађе.

7.

Каквих школа буде у ком месту, таквих школских књига и осталих потреба мора бити

увек у свакој књижари, и не смеду се ни у каквој књижари скупље продати, него по ону цену, по коју је то књижар купио код управе државне печатње. Ко против тога поступи, да се новчано казни са 25 талира у корист фонда школског, и да му се радња књижарска одузме.

8.

У главној српској књижари мора бити од сваке врсте научних, добрих и иначе по народ корисних књига, тако исто од свију књига, које напишу ваљани југословенски писци, и најпосле по неколико врсти књига, које напишу знаменити писци на словенским и страним језицима. У окружним пак књижарама прве године мора бити по неколико од бољих књига српских, које главна књижара мора да има, а доцније све више и више.

9.

Све књижаре, а нарочито главна српска, дужна ће бити набављати све оне књиге, које им какво лице наручи, и на те књиге не могу узимати више од десет на сто добити.

10.

Да би уговорач књижаре добрим књигама снабдети и наручбине брже и јевтиније извршивати могао, дужан је за годину дана да ступи у свезу са главним југословенским, а доцније и са још којим јевропским књижарама.

11.

Надзорна школска власт може у свако доба, кад за добро нађе, књижаре прегледати, да се види да ли има по уговору свију школских и каквих од осталих књига.

Остале услове, који би се за добро успевање књижарске радње при уговарању као нужни показали, може поставити сам министар просвете и црквених дела.

Препоручујемо нашем министру просвете и црквених дела, да овај закон обнародује и о извршењу се његовом стара; властима пак заповедамо, да по њему поступају, а свима и свакоме да му се покоравају.

12. Октомбра, 1870. год.

У Крагујевцу.

М. П. Блазнавац с. р.

Јов. Ристић с. р.

Јован Гавриловић с. р.

М. П.

Видио и ставио државни печат,
чувар државног печата.

Министар правде,

Ј. Илијћ с. р.

Министар просвете и црквених дела,

Д. Матић с. р.

У ИМЕ ЊЕГОВЕ СВЕТЛОСТИ

КЊАЗА СРПСКОГ

МИЛАНА М. ОБРЕНОВИЋА IV.

НАМЕСНИЦИ КЊАЖЕСКОГ ДОСТОЈАНСТВА

ПРОГЛАШАВАМО И ОБЈАВЉУЈЕМО СВИМА И СВАКОМЕ, ДА ЈЕ НАРОДНА СКУПШТИНА РЕШИЛА, И ДА СМО МИ ПОТВРДИЛИ И ПОТВРЂУЈЕМО:

ЗАКОН

О НАПЛАЋИВАЊУ КАЛДРМИНЕ.

Члан 1.

Право наплаћивати калдрмину по овом закону у корист своје касе имају оне општине, којима се нарочито путем законодавства то право уступи, а у цели, да тим приходом подмирују трошкове око грађења и оправљања калдрме на обали и по вароши за олакшицу трговачког обрта,

Члан 2.

Плаћању калдрмине подложни су еспани, што се на рекама Дунаву и Сави из стране земље у Србију увозе, или се из Србије у страну земљу извозе, или се кроз Србију из једне стране земље у другу провозе, и то по тарифи долеизложеној.

Члан 3.

Калдрмину наплаћиваће за општину местни ђумрук у исто време кад и ђумручину на дотични еспап наплаћује, и добијени од калдрмине приход предаваће општини, која ће о њему нарочити рачун водити, и само на целу у чл. I. означену употребљавати га.

Члан 4.

Не плаћа се калдрмина:

а., на еспапе, који се доносе до обале или до стоваришта ђумручког, а не истоваре се;

б., на путнички пртљаг, и у опште на ствари које путници собом носе;

в., на ствари у опште, што се за потребу Књаза, правитељства земаљског, или за потребу страних дворова и правитељства или њихових виших чиновника, и то нарочито из призрења на узајмно подобно поступање, уносе, износе или проносе.

Члан 5.

Закон овај ступа у живот од 1. Новембра 1780 године, и тада губи силу највише решење од 21. Децембра 1859. год. Вл 5528. (Зборник XII. стр. 120.)

ТАРИФА.

БРОЈ.	ИМЕ ЕСПАПА.	НАПЛА- ЋУЈЕ СЕ ОД	ПОРЕ- СКИХ.	
			ГР.	ШР.
1.	На даске:	сто комада	—	20
	а., на даске до једног цола дебљине а без разлике ширине			
	б., на даске преко једног цола дебљине, а без разлике ширине.			
2.	На грађу, као: греде балване, ди- реке, мертеге, штафне, баскије итд. а., а на грађу до 6 цоли дебљине, а без разлике ширине.	од сто хвата дужине	1	—
	б., на грађу преко 6 цоли па до 12 цоли дебљине а без разлике ши- рине.			
	в., на грађу преко 12 цоли де- бљине, па и више			
3.	На камен или мермер неотесани или неизрађени за разне потребе	кубичког хвата	2	—
4.	На камен или мермер тесан или из- рађен за разне потребе без разлике ширине и дебљине	једног хвата дужине	—	5
5.	На циглу.	1000 комада	1	—
6.	На цреп или ћерамиду	1000 комада	—	20
7.	На песак.	лађе или чамца	2	—
8.	На кола без разлике.	комада	2	—
9.	На дрва за огрев без разлике	кубичког хвата	—	5
10.	На дуге без разлике	100 комада	—	20
11.	На све остале мртве еспапе	ђумручке центе	—	5

I-ва примедба к броју 2. Где на меру изађе мање од десет хвата дужине, ту ће се калдрмина

наплаћивати као да има десет хвати, т. ј. наплатиће се десети део таксе, која је у тарифи одређена за дужину од 100 хвати. Према овоме где на меру изађе 11 до 19 хвати дужине, ту ће се калдрмина наплаћивати као да има равно 20 хвати, где по мери изађе 21 до 29 хвати, ту ће се она наплатати као да има равно 30 хвати и т. д.

II-га примедба к броју 9. На количине мање од $\frac{1}{2}$ кубична хвата наплаћиваће се калдрмина као на пуну половину кубичног хвата; на количину већу од $\frac{1}{2}$ а мању од целог хвата, наплаћиваће се калдрмина, која припада на цело кубични хват.

III-ћа примедба к броју 11. На количине мање од пола ђумручке центе или 50 фун. неће се калдрмина наплаћивати. Но количине од 50 до закључно 99 фунти ђумручких узимаће се у рачун као цела цента, па од њих наплаћивати калдрмина као на центу.

IV-та примедба. Тежина сандука, буради и осталих колета, као и свију завијутака, у којима је еспап сложен, не одбијају се при урачуњавању калдрмине, него се све као еспап, који је у колету узима.

V-та примедба. Где би се показало, да је који еспап приметно или немогуће мерити на кантар, а не би овде у овом закону било друкчије прописа за то, ту је министар финансије овлаш-

ћен да сам одреди начин, како ће се рачун о тежини или другој мери еспапа схватити и калдрмина према томе а сразмерно овој овде на остале еспапе прописаној наплаћивати.

Препоручујемо нашем министру финансије, да овај закон обнародује и о извршењу се његовом стара; властима пак заповедамо да по њему поступају, а свима и свакоме да му се покорвају.

24. Октобра, 1870. год.

У Крагујевцу.

М. П. Блазнавац, с. р.
Јован Ристић, с. р.
Јован Гавриловић, с. р.

М. П.

Видио и ставио државни печат,
чувар државног печата,
Министар правде.

Ј. Илијћ с. р.

Министар финансије.

Панта Јовановић, с. р.

У ИМЕ ЊЕГОВЕ СВЕТОСТИ

КЊАЗА СРБСКОГ

МИЛАНА М. ОБРЕНОВИЋА IV.

НАМЕСНИЦИ КЊАЖЕСКОГ ДОСТОЈАНСТВА.

ПРОГЛАШАВАМО И ОБЈАВЉУЈЕМО СВИМА И СВАКОМЕ,
ДА ЈЕ НАРОДНА СКУПШТИНА РЕШИЛА И ДА СМО МИ
ПОТВРДИЛИ И ПОТВРЂУЈЕМО:

ЗАКОН

О УСТРОЈСТВУ ТРГОВАЧКО-ЗАНАТЛИЈСКОГ ОДБОРА.

Члан 1,

Ради унапређења трговине и заната установљава се у Београду главни трговачко-занатлијски одбор, а по другим варошима и варошицама Србије, где би потреба изискивала, одбори трговачко-занатлијски. Установљење одбора по варошима и варошоцама Србије мимо Београда чини се књажевским указом на предлог министра финансије.

Члан 2.

Задатак је одбора трговачко-занатлијских, да на позив министра финансије истоме подносе мишлење у питањима, која се тичу трговине и заната и да чине министру финансије предлоге односеће се на побољшање и развитак трговине и заната.

Члан 3.

Главни трговачко занатлијски одбор може од других одбора а и од општинских судова потраживати мњења и извештаје о стању местне трговине и заната. Тако се исто и други одбори могу један другом а и местним општинским судовима у подобним случајима за извешћа и мњење обраћати. Преписка између одбора и са другим властима земаљским неподлежи плаћању поштарине.

Члан 4.

Главни трговачко-занатлијски одбор састоји се из 20 редовних чланова и 10 заменика, свега 30, но тако, да буде половина из трговачког а половина из занатлијског реда.

Одбори пак по другим варошима и варошицама састојаће се из 6 до 12 чланова, према броју који се указом о њиховом установљену определи.

Члан 5.

Чланови главног трговачко-занатлијског одбора морају бити трговци и занатлије и становници београдски, а чланови других одбора морају такође бити трговци и занатлије, а могу бити становници оног округа, у ком одбор постоји.

Члан 6.

Чланови главног трговачко-занатлијског одбора и осталих одбора служе бесплатно.

Члан 7.

Кад који одбор изиђе из законитог круга своје радње, власт га може распустити и нов избор наредити.

Члан 8.

Чланови и заменици главног одбора, као и чланови одбора морају бити србски грађани и уживати грађанска права, даље морају имати најмање 25 година и да најмање три године какву трговину или какви занат раде.

Члан 9.

Не могу бити чланови главног и других одбора они, над којима је стедиште отворено, који своје поверитеље измирили нису, који су какву кривицу или преступ учинили, па су због истог најмање три месеца били у затвору.

Члан 10.

Како чланови и заменици главног одбора тако и чланови других одбора бирају се на две године, рачунајући од 1. Јануара сваке године.

Члан 11.

Изабрани за члана или заменика мора се избора примити, осим случајева: дуготрајне болести, старости преко 60 година, или особити догађаји, са којих изабрани може не примити се избора.

Има ли места непримању решава министар финансије.

Члан 12.

После примљеног избора члан или заменик може се од своје дужности у случају важне потребе пре времена ослободити само по допуштењу министра финансије.

Члан 13.

Кад би члан или заменик на овај начин иступио из одбора, одма ће се на место његово други изабрати и то из оног трговачког или занатлијског реда, из кога је иступивши био. У том случају како одбор о том извештен буде, нареди ће други избор. По овом ће се поступити и у случају смрти ког члана.

Члан 14.

Тако избрани нови члан заступа место иступившег или умрлог члана и служи ће до оног рока, докле је иступивши или умрли служити имао.

Члан 15.

Кад се прва година наврши, одкад изабрани чланови дејствују у дужности, онда ће половина како од чланова тако и заменика у једно коцком иступити из одбора, и на место њино нови чланови и заменици изабраћа се. На концу пак друге године иступиће друга половина без коцке, и тако даље на концу сваке следеће године иступиће она половина, која је две године ислужила. Иступивши на овај начин члан или заменик може на ново изабран бити, али од њега зависи хоће ли се избора примити или не,

Члан 16.

Чланови и заменици за главни одбор у Београд бирају се следећим редом: свака дружина (еснаф:) била трговачка или занатлијска шиље на изборну скупштину на сваки 10 чланова по једног избирача.

Тако састављена изборна скупштина бира одређени број чланова и заменика под руковођењем председника општинског суда, а у присуству владиног повереника, који ће имена изабраних чланова доставити министру финансије ради потврђења.

По осталим варошима и варошицама чланове одборима бираће по истом начину ондашње дружине под руковођењем председника општинског суда, који ће по том учињени избор надлежним путем доставити министру финансије ради потврђења.

Члан 17.

Избор како чланова и заменика за главни одбор тако и чланова за остале одборе чини се по вишини гласова. Кад су гласови једнаки, решава избор она страна, којој се глас председника придружи.

Члан 18.

Изабрати и потврђени чланови и заменици на позив председника имају се састати у седници одборској и то најдаље до 10. дана после њиховог потврђења, да себи председника и под-

председника изберу и тај избор министру финансије доставе.

Члан 19.

Пошто се на овај начин по овом закону нови избор образује, приступиће одма к'избору свог секретара, који може бити и са стране.

Члан 20.

Избор секретара доставља главни одбор министру финансије на потврђење.

Члан 21.

Секретар врши сав писмени рад одборски, подписује с'председником сва писма из одбора излазећа, и врши дужност протоколисте, експедитора, рачуновође и архивара одборског

Члан 22.

Председник је закони заступник одбора; он прима и отвара писма дошавша на одбор, он подписује писма, која се од одбора шиљу, он наређује како да се предмети од стране одбора у разматрање узму. У одсуству председника све ове дужности вршиће подпредседник, а у одсуству овога најстарији по избору члан.

Члан 23.

Одбориће држати своје седнице двапут, у месецу, и то 15, и последњег дана, а осим тога по потреби држаће и ванредне седнице.

Члан 24.

Да би седница била пуноважна, треба да присуствују најмање две трећине чланова.

Члан 25.

Седнице су одборске јавне.

Но од овог изузимљу се они предмети, који по својој природи не могу се јавности предати.

Члан 26.

Закључења одборска постају пуноважна већином гласова, ако су пак гласови једнаки, решава она страна, којој се глас председника придружи. Закључења одборска подноси ће се министру финансије.

Члан 27.

Кад министар финансије према важности предмета нађе за нужно послаће свог повереника у одбор, да присуствује у одборском саветовању, који ће имати у истом објасњавајућег гласа.

Члан 28.

Протокол седнице садржаваће у себи претрес одборског рада заједно са одвојеним мњењима појединих чланова, и подписиваће их присуствујући чланови.

Члан 29.

Протоколи одборских седница предаваће се јавности преко званичних новина.

Члан 30.

Општине дају стан одборима, а у случају потребе главноме одбору може министар финансије дати стан у којој државној згради.

Члан 31.

Трошкови за потребе канцеларијске главног и осталих одбора, а тако исто и награде писа-

рима одбора по варошима и варошицама гди би одбор постојао, ако ту дужност неврше бесплатно, издаваће се из каса општинских. Секретару пак главног одбора издаваће се из државне касе.

Члан 32.

Одбор има право да одреди казну за изостанак чланова од седнице одборске без извињавајући узрока.

За први неоправдани изостанак казниће се члан опоменом од председника пред члановима у седници, а за друге изостанке казниће се новчано од три цванцика до три талира. Приход од новчане казни припашће сиротињском фонду.

О свакој новчаној казни изрећи ће одбор своју осуду, коју ће над осуђеним извршити општински суд.

Члан 33.

Изостанак оправдава се:

а., болешћу самога члана или кога из његове породице,

б., одсуством из места пребивања, и

в., непредвиђеним случајевима.

Члан 34.

Одбори имаће свој печат.

Члан 35.

Закон овај ступа у живот 1. Јануара 1871 године, и тада губе силу закона „устројеније трговачког одбора у Београду“ од 28. Фебруара 1857 године (Зборник X. страна 17).

Препоручујемо нашем министру финансије,
да овај закон обнародује и о извршењу се ње-
говом стара; властима пак заповедамо да по њему
поступају, а свима и свакоме да му се покоравају.

12. Октобра 1870. год.

У Крагујевцу.

М. П. Блазнавац с. р.

Јов. Ристић с. р.

Јован Гавриловић с. р.

(М. П.)

Видео и ставио државни печат,
чувар државног печата,
министар правде:

Ј. Илијћ с. р.

Министар финансије.

Пан. Јовановић с. р.

У ИМЕ ЊЕГОВЕ СВЕТОСТИ

КЊАЗА СРБСКОГ

МИЛАНА М. ОБРЕНОВИЋА IV.

НАМЕСНИЦИ КЊАЖЕСКОГ ДОСТОЈАНСТВА,

ПРОГЛАШАВАМО И ОБЈАВЉУЈЕМО СВИМА И СВАКОМЕ, ДА ЈЕ НА-
РОДНА СКУПШТИНА РЕШИЛА, И ДА СМО МИ ПОТВРДИЛИ И
ПОТВРЂУЈЕМО:

ЗАКОН

О ПУТНОМ И ДНЕВНОМ ТРОШКУ ПОСЛАНИКА НА НАРОДНОЈ
СКУПШТИНИ.

Члан 1.

Сви посланици без разлике, осим оних, који
живе стално у месту где се скупштина држи,
добијају из државне касе накнаду путног и днев-
ног трошка (члан 87. устава).

Члан 2.

Накнада ова одређује се: за сваки, ма и не
потпун дан путовања посланика од места свог
пребивања, до места где се држи скупштина и
натраг, и за сваки дан трајања скупштине по
двадесет гроша пореских.

Члан 74.

Ако би који посланици било појединце или
као одборници остали, пошто је скупштина за-

кључена или одложена, да сврше неке послове скупштинске, примиће и за то време дневни трошак.

Члан 4.

Посланик који не дође на скупштину или који због својих приватних послова добије одсуство од скупштине не прима за то време накнаду дневног трошка.

Члан 5.

Посланику, који је закључењем скупштинским био одлучен за неко време од скупштинског рада зато, што се сумњало да му је пуномоћство уредно, или да има закони својства за посланика, ако после избор његов скупштина призна за важећи, рачунаће се и за време тог одлучења дневни трошак. У противном случају не припада му ни путни ни дневни трошак из државне касе.

Члан 6.

Председник скупштине одостоверава, на колико дана ком посланику треба да се изда путни и дневни трошак.

Члан 7.

Овај закон важи одма како га намесници књажеског достојанства потврде.

Препоручујемо нашем министру финансије, да овај закон обнародује и о извршењу се његовом

стара; властима пак заповедамо да по њему, поступају, а свима и свакоме да му се покорвају.

12. Октобра 1870. год.

у Крагујевцу.

М. П. Блазнавац с. р.

Ј. Ристић с. р.

Ј. Гавриловић с. р.

(М. П.)

Видио и ставио државни печат,

чувар државног печата,

министар правде,

Ј. Илијћ с. р.

Министар финансије

Пан. Јовановић с. р.

У ИМЕ ЊЕГОВЕ СВЕЛОСТИ

БЪАЗА СРПСКОГ

МИЛАНА М. ОБРЕНОВИЋА IV.

НАМЕСНИЦИ БЪАЖЕСКОГ ДОСТОЈАНСТВА,

ПРОГЛАШАВАМО И ОБЈАВЉУЈЕМО СВИМА И СВАКОМЕ
ДА ЈЕ НАРОДНА СКУПШТИНА РЕШИЛА И ДА СМО
МИ ПОТВРДИЛИ И ПОТВРЂУЈЕМО:

ЗАКОН

КОЈИМ СЕ ДОПУЊАВА НОВЧАНА ТАРИФА ОД 1. АПРИЛА 1866.
ГОДИНЕ (ЗБОР. ХХ. СТР. 43.)

ДОДАТАК К НАСЛОВУ „ЗЛАТНЕ МОНЕТЕ.“

	ПОРЕЗСКИХ ГРОША — ПАРА
Румунски дукат од 20 франака „Кароли“	47 — 20
Аустријски нов дукат од 10 франака или четири форинте аустријске вредности	23 — 30
Угарски нов дукат од 10 франака или четири форинте аустријске вредности	23 — 30

ДОДАТАК К НАСЛОВУ „СРЕБРНЕ МОНЕТЕ“.

Румунски сребрни новац од једног фран- ка „Леј“	2 — 15
Аустријске нове сребрне монете од 20 крајцара аустријске вредности . .	— 30
а од 10 крајцара	— 15

ПОРЕЗСКИХ
ГРОША — ПАРА.

Угарске сребрне монете од 20 крајцара аустријске вредности	— 30
а од 10 крајцара	— 15
Руске сребрне монете 1867, 1868, и 1869. године коване: од 20 копјејка	1 — 10
„ 15 „	— 35
„ 10 „	— 25

Закон овај ступа у живот чим се обнародује.

Препоручујемо нашем министру финансије, да
овај закон обнародује и о извршењу се његовом
стара; властима пак заповедамо, да по њему по-
ступају, а свима и свакоме да му се покоравају.

12. Октобра 1870. год.
у Крагујевцу.

М. П. Блазнавац.
Јов. Ристић.
Јован Гавриловић.

(М. П.)

Видио и ставио државни печат,
чувар државног печата.
министар правде,
Ј. Илиј с. р.

Министар финансије,
Пан. Јовановић с. р.

У ИМЕ ЊЕГОВЕ СВЕТОСТИ

КЊАЗА СРПСКОГ

МИЛАНА М. ОБРЕНОВИЋА IV.

НАМЕСНИЦИ КЊАЖЕСКОГ ДОСТОЈАНСТВА,

ПРОГЛАШАВАМО И ОБЈАВЉУЈЕМО СВИМА И СВАКОМЕ, ДА ЈЕ НА-
РОДНА СКУПШТИНА РЕШИЛА, И ДА СМО МИ ПОТВРДИЛИ И
ПОТВРЂУЈЕМО:

„да се у тарифи ђумручкој од 23. Јануара
1864. године, учине ове измене, а имено:

1. Увозне тарифе број 60 (страна 19) дуге
за бурад тачке: а, б, в и г, замењује се овако:

НА ДУГЕ БЕЗ РАЗЛИКЕ:

а., до 6 стопа дужине закључно, од 100 ком. 8.
б., од 6 до 9 стопа дужине закључно од 100 „ 12.
в., „ 9 „ 12 „ „ „ „ 100 „ 16.
гроша порезских.

2. Извозне тарифе број 23 (страна 105)
тачке а, б, в и г, замењује се овако:

НА ДУГЕ БЕЗ РАЗЛИКЕ:

а., до 6 стопа дужине закључно од 100 ком. 8.
б., „ 6 до 9 стопа дужине закључно од 100 „ 15.
в., „ 6 „ 12 „ „ „ „ 100 „ 16.
гроша порезских,

Препоручујемо нашем министру финансије да
овај закон обнародује, и о извршењу се њего-
вом стара; властима пак заповедамо да по њему
поступају, а свима и свакоме да му се покоравају.

22. Октомбра 1870. год.

У Крагујевцу.

М. П. Блазнавац,
Јов. Ристић.
Јован Гавриловић.

(М. П.)

Видео и ставио државни печат,
чувар државног печата,
министар правде,
Ј. Илић с. р.

Министар финансије
Пан. Јовановић с. р.

У ИМЕ ЊЕГОВЕ СВЕТЛОСТИ

КЊАЗА СРПСКОГ

МИЛАНА М. ОБРЕНОВИЋА IV.

НАМЕСНИЦИ КЊАЖЕСКОГ ДОСТОЈАНСТВА

ПРОГЛАШАВАМО И ОБЈАВЉУЈЕМО СВИМА И СВАКОМЕ,
ДА ЈЕ НАРОДНА СКУПШТИНА РЕШИЛА, И ДА СМО МИ
ПОТВРДИЛИ И ПОТВРЂУЈЕМО:

„да се §.§. 73. и 76. закона о чиновницима
грађанскога реда од 15. Фебруара 1864. године,
објасне овако :

„Чиновнику, који је својевољно оставио др-
жавну службу, или кога правитељство на основу
§. 76. закона о чиновницима грађанског реда
одпусти из државне службе, па том приликом за
доондашње време своје службе добије једанпут
за свагда из државне касе новчану накнаду, ма
под којим именом, ако после буде опет у др-
жавну службу примљен и у истој пензионирани,
— неће се рачунати за пензију у године службе
и оно време прве његове службе, на које је је-
данпут за свагда новчану накнаду, ма под којим
именом, из државне касе већ добио.“

Препоручујемо нашем министру финансије, да
овај закон обнародује и о извршењу се његовом

стара ; властима пак заповедамо да по њему по-
ступају, а свима и свакоме да му се поковају.

24. Октомбра, 1870. год.

У Крагујевцу.

М. П. Блазнавац с. р.

Јов. Ристић с. р.

Јован Гавриловић с. р.

(М. П.)

Видно и ставио државни печат,
чувар државнога печата,
министар правде,

Ј. Илијћ с. р.

Министар финансије,

Пан. Јовановић с. р.

У ИМЕ ЊЕГОВЕ СВЕТЛОСТИ

КЊАЗА СРПСКОГ

МИЛАНА М. ОБРЕНОВИЋА IV.

НАМЕСНИЦИ КЊАЖЕСКОГ ДОСТОЈАНСТВА

ПРОГЛАШАВАМО И ОБЈАВЉУЈЕМО СВИМА И СВАКОМЕ, ДА ЈЕ НАРОДНА СКУПШТИНА РЕШИЛА, И ДА СМО МИ ПОТВРДИЛИ И ПОТВРЂУЈЕМО:

ЗАКОН

КАКО ДА СЕ ИЗВАЦЕ ИЗ ТЕЧАЈА У СРБИЈИ СТАРЕ АУСТРИЈСКЕ БАКАРНЕ МОНЕТЕ.

Члан 1.

Старе аустријске бакарне монете, које имају сад у Србији течај 10 и 8 пара чаршиски, престају важити у течају као новац чим се овај закон обнародује.

Члан 2.

Од дана обнародовања овог закона у ком месту, па у року: за Београд и остале окружне вароши, као и за места гди се наоде среска начелништва од пет дана, а у свима осталим местима од петнајест дана, државна ће каса преко месни полицајни власти, а гди такова непостоји у самом месту, преко дотичне срезке власти примати од народа старе аустријске бакарне монете по цени коју сад имају, т. ј. по 10 и 8. пара

чаршиски, па дати за њи у размену нове српске бакарне монете рачунећи: 1. комад од 10. пара порески у 20 чаршиски, 1. комад од 5. пара порески у 10 пара чаршиски, и 1. комад од 1. паре пореске у 2. паре чаршиске.

Сваки поједини дужан је количину старог бакарног новца уједанпут власти предати.

Члан 3.

Размена ће се учинити или на број, или на меру, како извршујуће власти нађу за боље.

Ако се размена буде чинила на меру, онда ће се за једну оку старих аустријских бакарних монета како оних од 10 тако и оних од 8 пара чаршиских платити 20 гроша чаршиских у новом српском бакарном новцу.

Члан 4.

Кад истече рок одређени чланом 2. овог закона неће више државна каса ни од кога примати стари аустријски бакарни новац ради замене са новим српским бакарним новцем.

Члан 5.

Цела количина аустријског бакарног новца како она, која се од народа у размену прими, тако и она која се затече у државним касама продаће се као метал, и отуд добивени новци ставити у ванредни државни приход.

ЧЛАН. 6.

Овај закон важи чим га Намесници Књажеског достојанства потврде.

Препоручујемо нашем министру финансије, да овај закон обнародује и о извршењу се његовом стара; властима пак заповедамо да по њему поступају, а свима и свакоме да му се покоравају.

24. Октобра, 1870. год.

У Крагујевцу.

М. П. Блазнавац, с. р.
Јован Ристић, с. р.
Јован Гавриловић с. р.

М. П.

Видио и ставио државни печат,
чувар државног печата,
Министар правде.

Ј. Илијћ с. р.

Министар финансије.
Панта Јовановић. с. р.

У ИМЕ ЊЕГОВЕ СВЕТОСТИ

КЊАЗА СРПСКОГ

МИЛАНА М. ОБРЕНОВИЋА IV.

НАМЕСНИЦИ КЊАЖЕСКОГ ДОСТОЈАНСТВА

ПРОГЛАШАВАМО И ОБЈАВЉУЈЕМО СВИМА И СВАКОМЕ,
ДА ЈЕ НАРОДНА СКУПШТИНА РЕШИЛА, И ДА СМО МИ
ПОТВРДИЛИ И ПОТВРЂУЈЕМО:

ЗАКОН

О СЕОСКИМ ДУЋАНИМА.

ЧЛАН 1.

Сеоски су дућани што се подижу изван вароши и варошица по селима, или око цркве и манастира.

ЧЛАН 2.

Сеоски дућани, не могу бити ни у једној општини ни код цркве или манастира, ако та општина, црква или манастир нису удаљени од вароши или варошица на четири сата растојања.

Но ако би било између вароши растојања само шест сати, и ту на средини може бити дућан.

Исто тако ако би тачка растојања од четири сата од вароши или варошице пала на

какво непроходно место, на пр. брег, а општина би била испод тога на три и по сата од вароши или варошице, онда и ту у тој општини може бити дућан.

При овом рачунању растојања нерачуна се то према варошима или варошицама, које би биле с друге стране које реке, ако је ова река таква, да се не може прелазити боз моста или скеле.

А између једног и другог сеоског дућана у општини, код цркве или манастира нема никаквог ограничења у растојању.

Члан 3.

Сеоски дућани по општинама, или код цркве и манастира не могу се пре отворити него што збор пореских глава те општине или парохијана дотичне цркве или манастира већином гласова реши, да пристаје на отварање дућана.

Члан 4.

Где се општински збор, или збор парохијана дотичне цркве или манастира реши једанпут за отварање дућана, ту се после нити може број дућана ограничити, нити се могу други грађани српски, који на то по уставу права имају спречити, да и они у општини отворе дућан под условима аренде, који су за отварање оног првог дућана прописани.

Исто тако у оним општинама, или код оне

цркве или манастира, где сад постоји какав дућан дозвољеним законим начином, могу се и више дућана отворити без да то може ко спречити.

Члан 5.

Аренда на дућане наплаћује се на ползу касе општине или цркве или манастира, на чијем се атару дућан налази. Она се наплаћује годишње; не може бити мања од 50, ни већа од 100 талира, а колика је управ у овим границама решава збор општине или дотичне парохије, при решавању о отварању дућана.

Аренда одређена за први дућан, важи и за остале дућане, а кад се једном дућану аренда повиси, ова повишица важи и за друге дућане.

Члан 6.

Рукоделске занатлије, који по селима свој занат раде, и за продају само својих еспапа отворене дућане држе, као: абације, опанчари, качари, лончари колари, ковачи и т. д. не спадају у ред продаваца, о којима овај закон говори, и по томе њима је и у будуће слободно производе своје радње, као и материјал, од чега те производе своје граде, из отворених дућана по селима продавати.

Предмете који ни досад нису искључиво продавани у сеоским дућанима, као: земљоделске

производе, грађу и тако даље, биће и даље сваком слободно продавати.

Члан 7.

Сеоски дућани, који се затеку кад овај закон ступи у живот, могу и даље постојати. Но што се тиче количине аренде, а тако и права на отварање и других дућана, важе одма и за те дућане наређења члана 4. и 5. овог закона.

До сад стечена права на уживање аренде, од дућана око цркве и манастира подигнутих, остају црквама и манастирима и даље.

Члан 8.

Овај закон ступа у живот 1. Новембра 1870. год., и онда престаје важити: укази Намесништва: од 6. Септембра 1839. год., В.М[№] 1.077. од 7. Септембра 1839. год. В.М[№] 272. и од 31. Дктмбра 1839. године. В.М[№] 1.726., — §.§. 5. и 6. уредбе од 23 Марта 1840. године В.М[№] 221. С.М[№] 288. (збор. I. стр. 205) и највиша решења: од 21. Августа 1844. године В.М[№] 1.147. С.М[№] 936. од 17. Априла 1852. године В.М[№] 304. (збор. VI. стр. 95.) и од 11. Октобра 1857. године В.М[№] 184. С.М[№] 1.348. (збор. 10. страна 83).

Препоручујемо нашем министру финансије да овај закон обнародује и о извршењу се његовом

У ИМЕ
ЊЕГОВОГ ВЕЛИЧАЊСТВА
АЛЕКСАНДРА I.
по милости божјој и вољи народној
Краља Србије
МИ КРАЉЕВСКИ НАМЕСНИЦИ

ПРОГЛАШАВАМО И ОБЈАВЉУЈЕМО СВИМА И СВАКОМЕ, ДА ЈЕ НАРОДНА СКУПШТИНА, САЗВАНА У ПРВИ САЗИВ ПРВЕ ПЕРИОДЕ, РЕШИЛА, И ДА СМО МИ ПОТВРДИЛИ И ПОТВРЂУЈЕМО:

ЗАКОН

О
ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О СЕОСКИМ
ДУЋАНИМА, ОД 25 ОКТОБРА 1870 ГОД.

I

После члана 4. долази нов члан, који гласи:

Члан 4 а.

У сеоским дућанима могу се продавати само они еспани и производи, који су месним и околним житељима од преке потребе, а то су: со, зејтин, дрвено посуђе, (небојадисано), чивит, брусови, гвожђе у полугама, челик, јексери, чивије, сви алати и справе за пољски и кућевни рад од дрвета, од челика, и

Уредба је до сада о сеоским дућанима, иницијатива се само налази у законику, али је уредба од 17-V-1893. Н.Б. 2040. К. 49336. 193.

сва ситна гвожђарија, препуље, грнчарија домаћа, ножеви, виљушке, обућа, сарачлук (израђен у земљи), ужарија, игле, конци, катран, коломаз, писаћи материјал, свеће, тамњан, гас за осветљење (петролеј), жигице, дуван по одобрењу управе монопола дувана, сапун и чешљеви.

II

После члана 4 а. долази нов члан, који гласи:

Члан 4 б.

Који би се од сеоских дућанција ухватио да продаје и оне еспапе, који нису у овом закону обележени, казниће се први пут са 100, други пут са 250 а трећи пут са 500 динара у корист општинске касе и радња ће му се забранити.

Казну изриче надзорна средња власт и противу осуде има места жалби министру народне привреде у року од петнаест дана.

Решење министра народне привреде извршно је.

III

После члана 4 б. долази нов члан, који гласи:

Члан 4 в.

Од дана, кад овај закон ступи у живот, па за годину дана, сеоске дућанције имају распродати или уклонити из својих дућана све оне еспапе, којима није овим законом дозво-

љена продаја у истима. У противном случају, такви еспапи узаптиће се и продати у корист касе месне општине.

Исто тако, за то време, ни један дућанција не ће смети уносити у свој дућан нове еспапе, којима је продаја у истима забрањена.

Ко противно овоме поступи, казниће се по чл. 4 б.

IV

Члан 5 мења се и гласи овако:

Члан 5.

Аренда на дућане наплаћује се у корист општинске, црквене или манастирске касе, на чијем се атару дућан налази. Она се наплаћује на 3 месеца у напред и не може бити мања од 150 динара ни већа од 300 динара годишње. А колика ће у овим границама бити, решава општински одбор за општине, а црквени одбор за цркве и манастире, одмах при решавању о отварању дућана.

V

Код чл. 7. у петом реду одозго после речи «чл. 4. додаје се: «4. а».

VI

Члан 8. мења се и гласи:

Члан 8.

Овај закон ступа у живот од дана, кад га Краљ потпише.

Препоручујемо свима Нашим министрима, да овај закон обнародују и о извршењу се

његовом старају; властима пак заповедамо, да по њему поступају, а свима и свакоме, да му се покоравају.

20 Фебруара 1891 год.
у Београду.

Јов. Ристић с. р.
К. С. Протић с. р.
Ј. Бели-Марковић с. р.

(М. П.)

Видео и ставио државни печат,
чувар државног печата,
министар правде,

Гл. Гершић с. р.

Председник министарског савета,

Ник. П. Пашић с. р.

Министар грађевина,

П. Велимировић с. р.

Министар финансија,

д-р М. В. Вујић с. р.

Министар правде,

Гл. Гершић с. р.

Министар

народне привреде,

К. С. Таушановић с. р.

Министар иностраних дела,

М. Кр. Борђевић с. р.

Министар

унутрашњих дела,

Ј. Баја с. р.

Министар

просвете и цркв. послова,

Анд. Николић с. р.

Министар војни,

ђенерал-штабни цуковник,

Раша Милетић с. р.

стара; властима пак заповедамо, да по њему поступају, а свима и свакоме да му се покоравају.

25. Октомбра 1870. год.
У Крагујевцу.

М. П. Блазнавац с. р.
Јов. Ристић с. р.
Јован Гавриловић с. р.

М. П.

Видио и ставио државни печат,
чувар државног печата.

Министар правде,

Ј. Илијћ с. р.

Министар финансије,

Пан. Јовановић с. р.

У ИМЕ ЊЕГОВЕ СВЕТЛОСТИ

КЊАЗА СРПСКОГ

МИЛАНА М. ОБРЕНОВИЋА IV.

НАМЕСНИЦИ КЊАЖЕСКОГ ДОСТОЈАНСТВА

ПРОГЛАШАВАМО И ОБЈАВЉУЈЕМО СВИМА И СВАКОМЕ,
ДА ЈЕ НАРОДНА СКУПШТИНА РЕШИЛА, И ДА СМО МИ
ПОТВРДИЛИ И ПОТВРЂУЈЕМО:

„Да се у закону о устројству војске од 20.
Марта 1864. год. учине ове измене и допуне, а
имено :

Чл. 3.

Да се замени овако.

„Књаз је врховни заповедник војске. Он указом, а на предлог војеног министра, одређује: састав, поделење и унутрањи строј већих и мањих војених одељења сложених из једног или више родова оружја, њихове команде и штабове, њихов службена одношај; њихово оружање, спрему обучавање и њихову бројну величину у границама, буџета.“

*Замена члана 5 од 22-ог Октобра 1865,
год. да се замени овако:*

„Војници стојеће војске служе три године.

Чл. 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15,
16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, и 27.

Укидају се

Члану 39.

После броја 9. да се дода под бројем:

„10. Генерал“

Чл. 42.

да се замени овако :

„Производство у официрске чинове бива на два начина. 1. по Књажевом избору т. ј. по већој способности, употребљивости и добром владању. 2. по старешинству.

Сви чиновни подпоручика, дају се само по избору; исто тако чиновни капетана II-ге класе и виши официрски чин.

За ове чиновне постојаће испити.

Обште основе за испите, одређује Књаз указом, а на предлог војеног министра.

Услови сви за производства, губе силу у време рата. Тада производство бива само по избору књажевом, или по избору онога, на кога Књаз право избора пренесе“.

Чл. 45 и 46.

„Укидају се“

Члану 50.

После речи „назначен“ да се дода:

„а године службе рачунају се од дана уписа у војску, пошто се од тога одбију три године као рок службе, који је дужан сваки да одслужи“

Чл. 60.

да се замени овако :

Плата и додатци биће по приложеном образцу:

Ч И Н О В И.	Система- тична плата за све ро- дове оружја.	Додатак на чин по роду оружја.		
		Генерал штаб, ин- жњир, и артиљер. струка.	Пехота.	Ковница и прозе струке.
ГОДИШЊЕ У ПОРЕСКИМ ГРОШЕВИМА.				
Генерал	24.000	—	—	—
Подковник	16.800	—	—	—
Подполковник	12.000	—	—	—
Мајор	9.600	1.200	600	—
Капетан I. класе	6.600	1.200	600	—
Капетан II. класе	5.400	1.200	600	—
Поручик	4.560	840	240	—
Подпоручик	3.600	600	60	—
Штабс. значар	1.008	144	144	—
Наредник	1.080	144	72	—
Поднаредник	432	144	72	—
Каплар Фрајерверкер	260	100	—	—
Каплар	192	48	24	—
Редовни војник I. класе	120	84	24	—
„ „ II. „	—	48	264	—
Значар I. класе	600	120	144	—
„ II. „	144	48	—	—
Тамбур-Мажор	2.160	—	—	—
Бандист XII. класе	144	—	—	—
„ XI. „	288	—	—	—
„ X. „	436	—	—	—
„ IX. „	576	—	—	—
„ VIII. „	720	—	—	—
„ VII. „	864	—	—	—
„ VI. „	1.008	—	—	—
„ V. „	1.152	—	—	—
„ IV. „	1.296	—	—	—
„ III. „	1.440	—	—	—
„ II. „	1.584	—	—	—
„ I. „	1.728	—	—	—
Болничар поднаредник	1.080	—	—	—
„ каплар	432	—	—	—
„ I. класе	240	—	—	—
„ II. „	144	—	—	—

У члану 63.

Друга точка да се замени овако:

„Само државни министри и саветници изу-

зимају се од ове обвезаности. Осим тога јошт и они, за које се докаже да су телесно неспособни, као и они за које министар војени у договору са осталим министрима тако нареди.

У време рата неизузимљу се ни државни саветници“

Чл. 65.

да се замени овако:

У народну војску узимљу се људи од 20 до 50. година.

Књаз ће указом сваке године одређивати, колики ће број доћи у прву, а колики у другу класу.

У прву класу узимљу се људи по реду од најмлађи почињући.

Чл. 66.

да се замени овако:

„Рекрутовање — попис народних војника, чини ће се заједно са рекрутацијом за стојећу војску, по правилама, која ће министар војени у споразумлењу са министром унутрашњи дела, прописати.

Чл. 67. 71, 72, и 73, замена члана 74. Од 22. Октобра 1865. год. чл. 78, 79, 80 и 81.

Укидају се.

Чл. 82.

да се замени овако:

„Оружије, оружни прибор, оружна спрема и муниција, спадају на терет државне касе.

Одело народне војске и друга не оружна њена спрема, подмирује се оштим прирезом.

Обућа и преобука, а код коњаника и коњ са прибором, спадају на терет самих народних војника.“

Чл. 83.

да се замени овако:

Право наименовања виших и нижих чинов у народној војски, припада, као и у стојећој војски, Књазу. Но он га може пренети на дотичне команданте.

Чл. 84, 85 и 87.

Укидају се.

Чл. 88.

да се замени овако:

„Упражњења народне војске могу трајати преко године највише до 25. дана и то могу бити или у једанпут или у два пута преко године у пролеће и у јесен, кад за то време најзгодније буде.

Коликоће се дана у којој години одредити за упражњења, определи ће Књаз на предлог војеног министра, као и то: у којим ће оделењима скупови бити.

Чл. 89, 90, 91, 92, и 93.

Укидају се.

Чл. 94.

да се замени овако.

Народна војска рани се обштим прирезом

дотичног округа. Порцију ране и фуражи опредељује војени министар.

Чл. 95.

да се замени овако:

Народни војници позивају се на војену службу само преко полицајне власти.

Они подпадају под војену власт и војенодисциплинарни закон, од времена кад добију позив на војену службу, па до дана док се са ове не распусте.

Чл. 96.

да се замени овако:

Под војено-судску власт подпадају народни војници и сви, који у састав народне војске улазе:

а, од дана кад на скупове дођу, па до дана, кад се са скупова распусте.

Кад су народни војници код своих кућа, подпадају под војено судску власт у овим случајевима.

б, кад се у униформи и под оружијем или макар и без униформе а државним војеним оружијем, противе заповестима власти.

в, кад својом кривицом вређају војничке дужности или обвезе, као што су: издајство, бегство, уклањање од службе без оправдања и злонамерно осакаћење уцели да се ослободе војничке службе.

г, кад присвајају себи војену власт и у злој

намери, или не надлежно врше какву службу у име исте власти.

д, кад греше противу постојећих прописа и правила у поднашању молби и жалби као војници.

е, кад се докажа да су намерно повредили службене ствари.

ж, кад у случају побуне пређу са државним оружијем или у војничком оделу на страну побуњеника.

Кад се прогласи ванредно стање, подпадају под војене судове народни војници и сви који саставу народне војске припадлеже, од часа, кад се на војену службу позову и кад се позив за ово огласи, па до времена кад се са ове службе распусте.

Чл. 97 и 98.

Укидају се.

Препоручујемо нашем министру војеном, да овај закон обнародује и о извршењу се његовом стара; властима пак заповедамо да по њему поступају, а свима и свакоме да му се покуравају.

23. Октобра 1870. год.

У Крагујевцу.

М. П. Блазнавац с. р.

Јов. Ристић с. р.

Јован Гавриловић с. р.

(М. Н.)

Видео и ставио државни печат,
чувар државног печата,
министар правде:

Ј. Илијћ с. р.

Министар војени
полковник,

Ј. Вели-Марковић с. р.

У ИМЕ ЊЕГОВЕ СВЕТОСТИ

КЊАЗА СРБСКОГ

МИЛАНА М. ОБРЕНОВИЋА IV.

НАМЕСНИЦИ КЊАЖЕСКОГ ДОСТОЈАНСТВА.

ПРОГЛАШАВАМО И ОБЈАВЉУЈЕМО СВИМА И СВАКОМЕ,
ДА ЈЕ НАРОДНА СКУПШТИНА РЕШИЛА И ДА СМО МИ
ПОТВРДИЛИ И ПОТВРЂУЈЕМО:

ЗАКОН

О УСТРОЈСТВУ ТРГОВАЧКО-ЗАНАТЛИЈСКОГ ОДБОРА.

Члан 1.

Ради унапређења трговине и заната установљава се у Београду главни трговачко-занатлијски одбор, а по другим варошима и варошицама Србије, где би потреба изискивала, одбори трговачко-занатлијски. Установљење одбора по варошима и варошоцама Србије мимо Београда чини се књажевским указом на предлог министра финансије.

Члан 2.

Задатак је одбора трговачко-занатлијских, да на позив министра финансије истоме поднесе мишлење у питањима, која се тичу трговине и заната и да чине министру финансије предлоге односеће се на побољшање и развитак трговине и заната.

Члан 3.

Главни трговачко занатлијски одбор може од других одбора а и од општинских судова потраживати мњења и извештаје о стању местне трговине и заната. Тако се исто и други одбори могу један другом а и местним општинским судовима у подобним случајима за извешћа и мњење обраћати. Преписка између одбора и са другим властима земаљским неподлежи плаћању поштарине.

Члан 4.

Главни трговачко-занатлијски одбор састоји се из 20 редовних чланова и 10 заменика, свега 30, но тако, да буде половина из трговачког а половина из занатлијског реда.

Одбори пак по другим варошима и варошицама састојаће се из 6 до 12 чланова, према броју који се указом о њиховом установљену определи.

Члан 5.

Чланови главног трговачко-занатлијског одбора морају бити трговци и занатлије и становници београдски, а чланови других одбора морају такође бити трговци и занатлије, а могу бити становници оног округа, у ком одбор постоји.

Члан 6.

Чланови главног трговачко-занатлијског одбора и осталих одбора службе бесплатно.

Члан 7.

Кад који одбор изиђе из законитог круга своје радње, власт га може распустити и нов избор наредити.

Члан 8.

Чланови и заменици главног одбора, као и чланови одбора морају бити србски грађани и уживати грађанска права, даље морају имати најмање 25 година и да најмање три године какву трговину или какви занат раде.

Члан 9.

Не могу бити чланови главног и других одбора они, над којима је стециште отворено, који своје поверитеље измирили нису, који су какву кривицу или преступ учинили, па су због истог најмање три месеца били у затвору.

Члан 10.

Како чланови и заменици главног одбора тако и чланови других одбора бирају се на две године, рачунајући од 1. Јануара сваке године.

Члан 11.

Изабрани за члана или заменика мора се избора примити, осим случајева: дуготрајуће болести, старости преко 60 година, или особити догађаји, са којих изабрани може не примити се избора.

Има ли места непримању решава министар финансије.

Члан 12.

После примљеног избора члан или заменик може се од своје дужности у случају важне потребе пре времена ослободити само по допуштењу министра финансије.

Члан 13.

Кад би члан или заменик на овај начин иступио из одбора, одма ће се на место његово други изабрати и то из оног трговачког или занатлијског реда, из кога је иступивши био. У том случају како одбор о том извештен буде, нареди ће други избор. По овом ће се поступити и у случају смрти ког члана.

Члан 14.

Тако избрани нови члан заступа место иступившег или умрлог члана и служи ће до оног рока, докле је иступивши или умрли служити имао.

Члан 15.

Кад се прва година наврши, одкад изабрани чланови дејствују у дужности, онда ће половина како од чланова тако и заменика у једно коцком иступити из одбора, и на место њино нови чланови и заменици изабраћа се. На концу пак друге године иступиће друга половина без коцке, и тако даље на концу сваке следеће године иступиће она половина, која је две године иступила. Иступивши на овај начин члан или заменик може на ново изабран бити, али од њега зависи хоће ли се избора примити или не.

Члан 16.

Чланови и заменици за главни одбор у Београд бирају се следећим редом: свака дружина

(еснаф:) била трговачка или занатлијска пиље на изборну скупштину на сваки 10 чланова по једног избирача.

Тако састављена изборна скупштина бира одређени број чланова и заменика под руковођењем председника општинског суда, а у присуству владиног повереника, који ће имена изабраних чланова доставити министру финансије ради потврђења.

По осталим варошима и варошицама чланове одборима бираће по истом начину ондашње дружине под руковођењем председника општинског суда, који ће по том учињени избор надлежним путем доставити министру финансије ради потврђења.

Члан 17.

Избор како чланова и заменика за главни одбор тако и чланова за остале одборе чини се по вишини гласова. Кад су гласови једнаки, решава избор она страна, којој се глас председника придружи.

Члан 18.

Изабрати и потврђени чланови и заменици на позив председника имају се састати у седници одборској и то најдаље до 10. дана после њиховог потврђења, да себи председника и подпредседника изберу и тај избор министру финансије доставе.

Члан 19.

Пошто се на овај начин по овом закону нови избор образује, приступиће одма к'избору свог секретара, који може бити и са стране.

Члан 20.

Избор секретара доставља главни одбор министру финансије на потврђење.

Члан 21.

Секретар врши сав писмени рад одборски, подписује с председником сва писма из одбора излазећа, и врши дужност протоколисте, експедитора, рачуновође и архивара одборског

Члан 22.

Председник је закони заступник одбора; он прима и отвара писма дошавша на одбор, он подписује писма, која се од одбора шиљу, он наређује како да се предмети од стране одбора у разматрање узму. У одсуству председника све ове дужности вршиће подпредседник, а у одсуству овога најстарији по избору члан.

Члан 23.

Одбориће држати своје седнице двапут, у месецу, и то 15, и последњег дана, а осим тога по потреби држаће и ванредне седнице.

Члан 24.

Да би седница била пуноважна, треба да присуствују најмање две трећине чланова.

Члан 25.

Седнице су одборске јавне.

Но од овог изузимљу се они предмети, који по својој природи не могу се јавности предати.

Члан 26.

Закључења одборска постају пуноважна већином гласова, ако су пак гласови једнаки, решава она страна, којој се глас председника

придружи. Закључења одборска подноси ће се министру финансије.

Члан 27.

Кад министар финансије према важности предмета нађе за нужно послаће свог повереника у одбор, да присуствује у одборском саветовању, који ће имати у истом објасњавајућег гласа.

Члан 28.

Протокол седнице садржаваће у себи претрес одборског рада заједно са одвојеним мишљењима појединих чланова, и подписиваће их присуствујући чланови.

Члан 29.

Протоколи одборских седница предаваће се јавности преко званичних новина.

Члан 30.

Општине дају стан одборима, а у случају потребе главном одбору може министар финансије дати стан у којој државној згради.

Члан 31.

Трошкови за потребе канцеларијске главног и осталих одбора, а тако исто и награде писарима одбора по варошима и варошицама гди би одбор постојао, ако ту дужност неврше бесплатно, издаваће се из касе општинских. Секретару пак главног одбора издаваће се из државне касе.

Члан 32.

Одбор има право да одреди казну за изостанак чланова од седнице одборске без извињавајући узрока.

За први неоправдани изостанак казниће се члан опоменом од председника пред члановима у седници, а за друге изостанке казниће се нов-

чано од три цванцика до три талира. Приход од новчане казни припашће сиротињском фонду.

О свакој новчаној казни изрећи ће одбор своју осуду, коју ће над осуђеним извршити општински суд.

Члан 33.

Изостанак оправдава се:

а., болешћу самога члана или кога из његове породице,

б., одсуством из места пребивања, и

в., непредвиђеним случајевима.

Члан 34.

Одбори имаће свој печат.

Члан 35.

Закон овај ступа у живот 1. Јануара 1871 године, и тада губе силу закона „устројеније трговачког одбора у Београду“ од 28. Фебруара 1857 године (Зборник X. страна 17).

Препоручујемо нашем министру финансије, да овај закон обнародује и о извршењу се његовом стара; властима пак заповедамо да по њему, поступају, а свима и свакоме да му се поковавају.

12. Октобра 1870. год.

у Крагујевцу.

М. П. Блазнавац с. р.

Ј. Ристић с. р.

Ј. Гавриловић с. р.

(М. П.)

Видно и ставио државни печат,
чувар државнога печата,
министар правде,

Ј. Илијћ с. р.

Министар финансије

Пан. Јовановић с. р.

У ИМЕ ЊЕГОВЕ СВЕТЛОСТИ

КЊАЗА СРПСКОГ

МИЛАНА М. ОБРЕНОВИЋА IV.

НАМЕСНИЦИ КЊАЖЕСКОГ ДОСТОЈАНСТВА

ПРОГЛАШАВАМО И ОБЈАВЉУЈЕМО СВИМА И СВАКОМЕ, ДА ЈЕ НАРОДНА СКУПШТИНА РЕШИЛА, И ДА СМО МИ ПОТВРДИЛИ И ПОТВРЂУЈЕМО:

ЗАКОН

О УСТАНОВЉЕЊУ ЗЕМЉОДЕЛСКО-ШУМАРСКЕ ШКОЛЕ.

Члан 1.

У намери да се у Србији унапреди земљоделство и шумарство установљава се „земљоделско-шумарска школа“ у којој ће се младићи потребном науком и практичним радом спремати за земљоделце и управитеље пољских добара и шума.

Члан 2.

Ова се школа обдржава о трошку фонда школског.

Члан 3.

Земљоделско-шумарска школа стоји под врховним надзором министра финансије, а под непосредном управом свога управитеља.

Члан 4.

Управитеља, професоре, њихове заступнике (супленте) и друге званичнике ове школе поставља књаз на предлог министра финансије.

Члан 5.

Учење у земљоделско-шумарској школи траје три године, и по томе дели се цела школа на три разреда.

Члан 6.

У ову школу примају се сваке године до 25 ученика који су свршили с добрим успехом најмање 4 разреда гимназије или реалке, а доброг су владања, и они ће се издржавати о трошку државном. Но осим ових редовних ученика могу и други посјећавати ову школу издржавајући се о свом трошку, а за учење нису дужни ништа плаћати.

Члан 7.

За редовне ученике ове школе, који ће се о трошку државном издржавати, неће се примати млађи од 15. ни старији од 20 година, а зактева се да су здрави и да немају телесних недостатака.

Члан 8.

У овој школи предају се ове науке:

I. ПО СТРУЦИ ЕКОНОМНОЈ:

- 1., Опште и посебно земљоделство са науком о управи економној.,
- 2., Виноградарство, воћарство, ливадарство и градинарство:
- 3; Сточарство у опште са живинарством, свињарством, пчеларством и рибарством;
- 4., Технологија пољско-привредна;

5., Марвено лекарство.

II. ПО СТРУЦИ ШУМАРСКОЈ:

- 1., Основи шумарства са таксацијом и регулацијом шума.,
- 2., Шумо-производством.,
- 3., Наука о чувању и неговању шума са лоиом.,
- 4., Управа шумска са толковањем закона шумарског и земљоделског., и
- 5., Шумарска технологија са науком о употреби шума.

III. ОПШТИ ПРЕДМЕТИ:

- 1., Наука Христијанска.,
- 2., Минералологија са геогнозијом.,
- 3., Ботаника са нарочитим обзиром на земљоделство и шумарство.,
- 4., Зоологија са обзиром на животиње штетне пољу и шуми.,
- 5., Хемија у опште са хемијском технологијом,
- 6., Физика.,
- 7., Математика и то: пољско земљемерство и шумарска математика.,
- 8., Наука о грађевинама економним са цртањем.,
- 9., Механика у основу са науком о земљоделским и шумарским оруђима и машинама.,
- 10., Један стран језик.

Члан 9.

Сви избројани предмети обвезни су за све редовне ученике ове школе.

Члан 10.

Осим теоријске наставе, ученици ове школе имаће практично вечбање на опитном пољу школском, а биће им приступно и примерно добро економско, где ће видети по могућству све случајеве практичног рада у пољској привреди, сточарству, шумарству и т. д.

Члан 11.

Ради већег практичног усавршавања, ученици ће са својим професорима у одређено време путовати по нашем отачаству.

Члан 12.

Ради унапређења наставе и научног образовања, постојаће при школи библиотека, потребне збирке, разна оруђа, справе и машине за практично поучавање. Даље постојаће при школи и потребно опитно поље,

Члан 13.

Дужности управитеља, професора, заступника (:суплената:) и других званичника ове школе, прописаће министар финансије.

Он ће прописати и правила о томе, како ће се испити полагати и како ће се унутрашњи по редак у заводу обдржавати.

Члан 14.

Редовни ученици ове школе имају од државе кроз цео три-годишњи течај бесплатно обиталиште, потребну храну, одело, обућу, на случај болести и негу као и све друго што јим је за учење нужно.

Члан 15.

Плата управитељу, професорима и другим званичницима ове школе одређује се буџетом, по обрасцу као код учитељске школе.

Управитељ и професори ове школе имају периодично повишавање плате као и професори гимназије.

И у погледу пензионовања важе за њи иста закона поређења као и за остале професоре.

Поред плате има ће сви званичници земљоделско-шумарске школе и бесплатан стан, башту за зелен до 300. квадратних хвати у простору и до 12 хвати дрва за огрев.

Члан 16.

Влада ће одредити место, гди ће се земљоделско-шумарска школа установити, као и време кад ће се иста школа одпочети.

Препоручујемо нашем министру финансије, да овај закон обнародује и о извршењу се његовом стара; властима пак заповедамо да по њему поступају, а свима и свакоме да му се покорвају.

24. Октобра, 1870. год.

У Крагујевцу.

М. П. Блазнавац, с. р.
Јован Ристић, с. р.
Јован Гавриловић с. р.

М. П.

Видно и ставно државни печат,
чувар државног печата,
Министар правде.

Ј. Илијћ с. р.

Министар финансије.

Панта Јовановић. с. р

У ИМЕ ЊЕГОВЕ СВЕТЛОСТИ

КЊАЗА СРБСКОГ

МИЛАНА М. ОБРЕНОВИЋА IV.

НАМЕСНИЦИ КЊАЖЕСКОГ ДОСТОЈАНСТВА.

ПРОГЛАШАВАМО И ОБЈАВЉУЈЕМО СВИМА И СВАКОМЕ
ДА ЈЕ НАРОДНА СКУПШТИНА РЕШИЛА И ДА СМО
МИ ПОТВРДИЛИ И ПОТВРЂУЈЕМО:

Да се тачка 6-та §-а 513. грађанског по-
ступка судског замени овим.

„6., за потврђење тапије један на сто. Ову
ће таксу плаћати купац непокретног добра. Но
онај, који не преноси имање на другог већ на
себе, неће плаћати ову таксу.“

Препоручујемо нашем министру правде, да
овај закон обнародује, и о извршењу се њего-
вом стара; властима пак заповедамо да по њему
поступају, а свима и свакоме да му се покоравају.

24. Октомбра 1870. год.

У Крагујевцу.

М. П. Блазнавац с. р.

Јов. Ристић с. р.

Јован Гавриловић с. р.

(М. П.)

Видно и ставио државни печат,
чувар државнога печата,
министар правде,

Ј. Илијћ с. р.

Министар правде,

Ј. Илијћ с. р.

У ИМЕ ЊЕГОВЕ СВЕТЛОСТИ

КЊАЗА СРБСКОГ

МИЛАНА М. ОБРЕНОВИЋА IV.

НАМЕСНИЦИ КЊАЖЕСКОГ ДОСТОЈАНСТВА,

ПРОГЛАШАВАМО И ОБЈАВЉУЈЕМО СВИМА И СВАКОМЕ, ДА ЈЕ НА-
РОДНА СКУПШТИНА РЕШИЛА, И ДА СМО МИ ПОТВРДИЛИ И
ПОТВРЂУЈЕМО:

ИЗМЕНЕ И ДОПУНЕ У КАЗНИТЕЛНОМ ЗАКОНИКУ.

§-у 42. додаје се ово:

„Но ако је покушај преступа учињен путем
печатње, онда се казни у свима случајима.“

§. 91. б., замењује се овим:

„Ко речма, печатаним или непечатаним пи-
сменим саставом, ликовима или ма каквим изо-
бражењима или знацима увреди владајућег Књаза,
или иначе ма што предузима или говори из чега
се мрзост на њега породити или чиме се он под-
смеху или презрењу изложити може, да се казни
затвором од једне године до пет година.

Ко то исто учини спрам Књагиње или пре-
столног наследника, да се казни затвором од
једног месеца до две године.

Ако је то учињено спрам намесника књаже-
ског достојанства, свију или спрам појединога од
њих, кривац да се казни затвором од једног ме-
сеца до две године.

Увредe у овом параграфу казане само ће се
по одобрењу или на заповест министра унутра-

шњих дела у судско ислеђење и суђење предузимати.“

§. 91. в.,

„Ко речма, печатаним или непечатаним писменим саставом напада или излаже подсмеху или презрењу уставна права владајућег Књаза, закони ред престолног наслеђства, или постојећу форму владе, или правне установе: породицу (фамилију) брак или својину (сопственост), да се казни затвором од три месеца до пет година.“

§-у 104. после првог одељка додаје се ово:

„Исто тако да се казни и онај, који то учини спрам народне скупштине или појединих чланова њених или спрам изборне скупштине или бирачког одбора или појединих одборника његових.“

Препоручујемо нашим министрима, правде и унутрашњих дела, да овај закон обнародују и о извршењу се његовом старају: властима пак заповедамо да по њему поступају а свима и свакоме да му се покоравају.

24. Октомбра 1870. год.

у Крагујевцу.

М. П. Блазнавац с. р.
Јов. Ристић с. р.
Јован Гавриловић с. р.

(М. П.)

Видно и ставно државни печат,
чувар државног печата,
министар правде,

Ј. Илић с. р.

Председник министарског савета,
министар унутрашњих дела,

Рад. Милојковић с. р.

Министар правде,

Ј. Илић с. р.

У ИМЕ ЊЕГОВЕ СВЕТОСТИ

КЊАЗА СРПСКОГ

МИЛАНА М. ОБРЕНОВИЋА IV.

НАМЕСНИЦИ КЊАЖЕСКОГ ДОСТОЈАНСТВА

ОДОБРИЛИ СМО И ОДОБРАВАМО РЕШЕЊЕ НАРОДНЕ
СКУПШТИНЕ:

„Да се општинама: београдској, смедеревској и шабачкој уступи право наплаћивања калдрине по закону и тарифи од 12. Октобра ове године, и то почињући од 1. Новембра ове године.“

Наш министар финансије нека ово решење изврши.

21. Октобра 1870. год.

у Крагујевцу.

М. П. Блазнавац с. р.
Јов. Ристић с. р.
Јован Гавриловић с. р.

Министар финансије,

Пан. Јовановић с. р.

У ИМЕ ЊЕГОВЕ СВЕТЛОСТИ

КЊАЗА СРПСКОГ

МИЛАНА М. ОБРЕНОВИЋА IV.

НАМЕСНИЦИ КЊАЖЕСКОГ ДОСТОЈАНСТВА

ПРОГЛАШАВАМО И ОБЈАВЉУЈЕМО СВИМА И СВАКОМЕ,
ДА ЈЕ НАРОДНА СКУПШТИНА РЕШИЛА, И ДА СМО МИ
ПОТВРДИЛИ И ПОТВРЂУЈЕМО:

ЗАКОН

О УРЕЂЕЊУ УЧИТЕЉСКЕ ШКОЛЕ.

Члан 1.

Да би основне — народне — школе добивале способне учитеље, држава се брине за образовање учитеља тих школа, па за то се заводи у Србији учитељска (педагогијска) школа.

Члан 2.

Ова се школа оснива и издржава из главног фонда школског, као што одређује § 1-ви закона о уређењу истог фонда од 15. Септембра 1856. године, (види зборник IX. страна 58. К. В. № 1.312.)
С. № 1.411.)

Члан 3.

Учитељска школа стоји под врховним надзором министра просвете и црквених дела, а најближу управу над њом има њен управитељ.

Члан 4.

Управитеља, професоре и заступнике (супленте) професора учитељске школе поставља Књаз, на предлог министра просвете и црквених дела.

Учитеље вештина поставља сам министар просвете и црквених дела.

Члан 5.

Управитељ, професори и супленти у учитељској школи могу бити они, који су учили или предавали стручне науке, или свршили који факултет у Србији, или где на страни.

Учитељи вештина морају својим сведочбама или испитом показати, да имају знања и способности за вештине за које се постављају.

Члан 6.

У ову се школу примају ученици који су навршили пуних 16 година, а нису старији од 20 година; који су свршили с добрим успехом најмање четири разреда гимназије или реалке, а доброг су владања; који су здрави и немају никаквих мана, које би им као потоњим учитељима сметале у вршењу дужности.

Исто се тако могу примити и нежењени учитељи данашњих основних школа, који нису старији од 20 година, који су били учитељи најмање једну годину а дотадашњим успехом у школи и отличним владањем буду тота заслужни,

и који су с добрим успехом свршили најмање два разреда гимназије или реалке,

Члан 7.

Учење у учитељској школи траје три године и по томе се цела школа дели на три разреда.

Члан 8.

У учитељској школи предају се обавезно:

I. Ове науке:

1.) Наука хришћанска:

a.) кратки извод из догматичког богословља;

b.) наука о хришћанским дужностима;

в.) познавање обреда;

г.) црквено правило.

2.) Српски језик:

a.) граматика са оба дела — етимологијом и синтаксом. Поред тога декламовање ваљаних књижевних производа;

b.) историја српске и остале југо-словенске књижевности, с читањем и тумачењем дела одабранијих писаца.

3.) Црквено-словенски језик на основу старословенскога.

4.) Психологија.

5.) Педагогика:

a.) историја педагогике.

b.) теорија,

в.) методика с практичним вежбањем.

6.) Историја општа, с погледом на Словене.

7.) Историја српског народа и осталих Југословена;

8.) Земљопис јужних Словена.

9.) Познавање основних закона земаљских.

10.) Природне науке:

a.) јестаственица (зоологија, основана на анатомији и физијологији човека, ботаника и минералологија с геологијом), а све с погледом на оно, што је корисно или штетно из три царства, нарочито у нашој земљи;

b.) експериментална физика;

в.) хемија с опитима и с обзиром на кућење и пољску привреду.

11. Наука о чувању здравља (хигијена).

12. Пољска економија (обзирући се на земљоделство, сточарство, вртарство, виноделство, шумарство, рибарство, пчеларство и свиларство).

12.) Математика:

a.) рачуница и нижа алгебра,

b.) геометрија, (с вежбањем у пољу).

14.) Један страни језик;

15.) Писмени задатци из појединих наставних предмета.

II. Ове вештине:

16.) Краснопис и цртање.

17.) Црквено појање с основима музике.

18.) Гимнастика.

Члан 9.

Осим теоријске наставе у заведењу, имаће питомци учитељске школе и практично вежбање у основној школи, која се налази у месту где је учитељска школа.

Члан 10.

Зарад унапређења наставе и научног образовања, држава оснива за учитељску школу библиотеку, потребну збирку за предавање јестаственице, земљописа, физике и хемије и помоћних средстава за предавање геометрије и т. д.

Члан 11.

За боље разумевање наставе у пољској привреди, придодаје се овом заводу потребна земља и башта, коју обрађују и унапређују ученици под упутством економа и баштована, с потребним бројем радника.

Исто тако постоји место за гимнастику с потребним справама.

УПРАВИТЕЉ И ПРОФЕСОРИ УЧИТЕЉСКЕ ШКОЛЕ.

Члан 12.

Главније су дужности управитеља:

а.) да и сам предаје који предмет и ако буде зграде, да седи у истој;

б.) да се стара да се извршују све наредбе овог уређења и дотичне власти, и да влада потпуни поредак и послушност у целом заводу;

в.) да пази како професори предају своје предмете, да долази на часове и у опште, да гледа да професори извршују уредно своје дужности;

г.) да пази да све науке предају по педагогијским начелима и да се свршују у одређено време;

д.) Управитељ ће моћи да казни професора и учитеља за мање погрешке опоменом и укором, а веће ће јављати министру;

ђ.) Управитељ ће руководити све испите, а особито оне последње, кад се оцењује способност питомаца, који излазе из завода;

е.) Управитељ ће сам или на предлог два професора (или учитеља) одређивати време кад ће се држати састанци професорског збора;

ж.) Он ће одређивати замену или ће сам замењивати професоре, који не могу доћи на дужност;

з.) Он сме дати професору и учитељу три, а ученицима по осам дана одсуства у случајима потребе. Њему ће се правдати ученици и он ће решавати да ли је изостанак оправдан или није.

Он може осим прописаног распуста школског и у друго време распустити ученике на један дан одмора;

и.) Управитељу ће се пријављивати ученици који ступају у овај завод; но који ће се при-

мити, о томе решава збор професорски с одобрењем министра просвете и црквених дела;

ј.) Управитељ и професори учитељске школе походиће, по одобрењу министра, по неке основне школе у земљи нашој;

к.) Управитељ је дужан, да за време одмора школског руководи практично обучавање учитеља основних школа, које ту ради тога буде упутио министар просвете и црквених дела;

л.) Управитељ ће заједно са бележником држати списак свију школских ствари и библијотеке. Надгледаће над свима стварима домоводства, над имањем и зградом школском и одговараће за то;

љ.) Управитељ прима и одпуста све служитеље.

Члан 13.

Дужности су професора и учитеља:

а.) да предају одређене предмете по програмима поднесеним у почетку сваке школске године, према схватању ученика и по књигама и рукописима, које ће израђивати и спремати за штампу;

б.) у случају болести или друге какве сметње, дужан је сваки на време известити управитеља. Ко пропусти то учинити, изгубиће — ако не оправда свој изостанак — сразмерни део плате оног дана, према броју часова својих; — што ће управитељ извршити;

в.) да долазе у седнице на позив управитеља и да иду по реду у цркву у недељне и празничне дане;

г.) по реду који ће се у збору одредити да буду у заводу као дневни надзорници, подпомажући управитеља у надзору и упућивању питомаца на рад и на издржавање прописног поретка, и осим својих часова предавања да буду од јутра до мрака у заводу, сваки дан други по реду;

д.) да чувају научне справе и збирке свога кабинета и да за њих одговарају;

е.) за време одмора школског учиће садање учитеље основних школа у одређеним предметима они професори учитељске школе, који буду на то одређени.

Који се приме овог ванредног посла о одмору школском имаће за та предавања награду, која ће бити најмање толика, колико износи једномесечна плата дотичног професора.

Члан 14.

Професори учитељске школе имају сва права као и остали професори, и по томе добијају периодично повшавање плате, као и професори гимназија.

Закон о пензијоновању професора важи и за професоре овога завода.

Члан 15.

Збор учитељске школе састављају управитељ, сви професори и супленти.

Члан 16.

Збор се састаје на позив управитеља или кад предложи два професора (или учитеља) у време кад се не учи. На збору се решавају дела по вишини гласова.

Члан 17.

Одлуке збора потписују управитељ и сви, који су у збору већали, а објављује и извршује сам управитељ.

Члан 18.

Дужност бележника одправљаће за годину дана онај професор, кога збор одреди.

За тај посао имаће бележник награду.

Члан 19.

У састанцима збора учитељске школе:

а.) разматрају се програми професорски и учитељски из њихових предмета, саставља се распоред часова, наставних предмета и дневног реда, рада и одмора у заводу, одређује се време и ред испита, и све то подноси на одобрење министру просвете и црквених дела;

б.) саветује се о свему што би служило унапређењу и усавршењу завода и што се нађе за добро предлаже се министру просвете и црквених дела. Исто тако саветује се о измени распореда часова школских и других наредба;

в.) решава се, према показаном успеху, о прелазу питомаца из нижих разреда у више и о одпуштању из завода неваљалих и неспособних. Збор одлучује, после три месеца, о свима новопримљеним питомцима, да ли ће као способни остати или ће се као неспособни одпустити; — но то ће важити кад одобри министар просвете и црквених дела;

г.) прописују се промене и допуне школских закона за питомце завода, и то се подноси на одобрење;

д.) договара се о распореду прописаних књига и новаца на набављање разних школских потреба.

За уредност тих рачуна одговара управитељ и у опште у рачуноводству има се управљати по контролским правилима;

ђ.) по свршетку сваке године слаће збор извештај министру просвете о стању завода у научном и наравственом погледу, и размишљајући о свему томе изложиће начине, како налази да би се стање школе могло унапредити.

Члан 20.

Бележник је дужан:

а.) да води списак примљених ученика и уводи у главни протокол имена свију ученика по разредима;

б.) да води на састанцима записник, да помаже управитељу да саставља, преписује и отправља одлуке;

в.) да пази да је у добром поретку библиотеке, да води списак свију књига и да их даје на реверс професорима и ученицима; при свршетку сваке године, да подноси извештај о стању библиотеке.

Члан 21.

У Ч Е Н И Ц И.

Ученици, који желе ступити у учитељску школу, ваља да поднесу управитељу сведочанство где су ишли у школу и каквог су владања и прилежања, а тако исто да поднесу крштено писмо.

Све ће ученике, пре но што се приме, предлагати лекар, јесу ли здрави и јесу ли богиње лежали.

Члан 22.

Уписивање ученика предузима се првих дана школског течаја. Ко се за то време из важних и оправданих узрока не пријави, може се примити и доцније до месец дана.

Члан 23.

Ученици се преводе у старије разреде по општим резултатима изведеним из бележака, које се дају свака три месеца и по резултатима из бележака годишњег испита. Ко добије у резултату резултата „рђав“ или „слаб“ тај не може, прећи у старији разред и одпустиће се из завода.

Члан 24.

Питомци ће сви заједно живети у заведењу. Њима ће се подмиривати све потребе школске, одело и издржање из фонда школског по предрачуну, који се чини сваке године.

Но осим тога, према потреби и колико је могућно, за ученике могу се примити и други, ако плате колико износи сав трошак њиховог издржавања, и ако имају сва својства, која су овим законом прописана за питомце завода.

Члан 25.

Који ученик учитељске школе сврши све разреде с добрим успехом, добиће сведочанство да може бити постављен за учитеља народних — основних — школа; у свему ће бити отликовани и имаће право на боља учитељска места. Но сваки који је био за све време питомац у учитељској школи, дужан је остати у учитељству најмање шест година; а ако не ће за толико време да служи као учитељ, друга служба не ће му се дати.

Члан 26.

Предавање се почиње одмах после свршеног уписивања, првих дана у месецу Септембру, и продужава се непрекидно осим недељњих и празничних дана, и осим времена, које је одређено за школски одмор.

Члан 27.

Време, које се пропише за свакогодишње

путовање (екскурзије), употребљаваће се на практично познавање отачбине и онога, што се учи у школи (из земљописа, јестаственице и т. д.) Датични професор пратиће и поучавати питомце у путовању, за које ће завод трошкове подмиривати.

Члан 28.

Одмор о Божићу и Васкреу траје по недељу дана. Осим тога одређује се велики одмор од два месеца, од почетка Јула до конца Августа.

Члан 29.

Испит ученика бива један пут у години: на измаку Јуна. Но из предмета, који се уче и свршавају за пола године, држи се испит после сваког појединог течаја.

На испитима треба да се види сав напредак који су ученици постигли за школску годину.

Министар просвете одређује, ко ће присуствовати испитима.

Члан 30.

Испити се држе по програмима, које су професори поднели у почетку школске године.

Члан 31.

Ученици III. најстаријег разреда дужни су на свршетку учења положити општи испит о учитељској способности.

Министар просвете и црквених дела прописује нарочита правила, како ће се ти испити држати.

Члан 32.

Даља упуства у смотрењу унутрашње управе распореда, начина предавања, поретка и владања у заводу, као и закон школски, издаће министар просвете и црквених дела.

Препоручујемо нашем министру просвете, да овај закон обнародује и о извршењу се његовом стара; властима пак заповедамо да по њему поступају, а свима и свакоме да му се покорвају.

5. Октобра 1870. год.

У Крагујевцу.

М. П. Блазнавац с. р.

Јов. Ристић с. р.

Јован Гавриловић с. р.

(М. П.)

Видно и ставио државни печат,
чувар државног печата,
министар правде,

Ј. Илић с. р.

Министар просвете и црквених дела,

Д. Матић с. р.

У ИМЕ ЊЕГОВЕ СВЕТЛОСТИ

КЊАЗА СРПСКОГ

МИЛАНА М. ОБРЕНОВИЋА IV.

НАМЕСНИЦИ КЊАЖЕСКОГ ДОСТОЈАНСТВА.

ПРОГЛАШАВАМО И ОБЈАВЉУЈЕМО СВИМА И СВАКОМЕ
ДА ЈЕ НАРОДНА СКУПШТИНА РЕШИЛА И ДА СМО
МИ ПОТВРДИЛИ И ПОТВРЂУЈЕМО:

ЗАКОН

О ПЕЧАТЊИ (ШТАМПИ.)

I.

О ШТАМПАРСКОЈ И О КЊИЖАРСКОЈ РАДЊИ.

Члан 1.

За отварање штампарске и књижарске радње важе услови, који се захтевају трговачким закоником за отварање трговине уопште.

Члан 2.

Сваки, који жели да отпочне штампарску радњу, и сваки, који жели да отвори трговину са књигама, или да продаје у својој трговини, поред осталог еспапа, и књиге, или да их за накнаду даје на читање, мора ту своју намеру пријавити окружној полицијској власти, у Београду управитељству вароши Београда, и обзнанити јој

стан своје радње, као и сваку доцнију промену истога.

У исто време дужан је поднети јој доказе:
а., да је испунио услове, које законик трговачки прописује за отварање трговине у опште, и
б., да је српски поданик.

Чим власт нађе, да су поднешени предозначени докази исправни, издаће дотичном лицу уверење, да је прописане услове за отварање ове радње испунило, и неће му правити никакве сметње у предузимању исте.

Под ово правило не долазе они, који само као скупљачи предбројника и претплатника, својим предбројницима и претплатницима продају књиге, на које су их уписивали.

Исто тако под ово правило не долазе продавци књига како школских тако и свију других, које се о трошку државном печатају.

Члан 3.

Власници печатње, књижаре, и други трговци, који у своме дућану држе и продају књиге, дужни су по пропису претходећег члана, за три месеца дана, кад овај закон ступи у живот, јавити се надлежној власти.

Члан 4.

Кад би потребно било да се радњама: штампарској, књижарској, и подобнима, постави заступник или деловођа, који би их за рачун кога

другог упражњавао, овај је дужан да испуни оне исте услове, који су прописани и за самог власника.

Члан 5.

Заступник или деловођа мора се поставити за управу поменути радњама и у случају, ако је штампар (власник књигопочатње) или књи-жар дошао под старатељство, или ако је осуђен на казну затвора, или ако није решено питање о посмртном имању, а у овом се и поменуте радње налазе.

II.

ОДРЖАВАЊЕ РЕДА У ШТАМПАРСКИМ ПОСЛОВИМА.

Члан 6.

Од сваког броја новина и од сваког повре-меног (периодичног) списка, што излази у Србији, мора штампар најдаље на један сахат пре но што их почне раздавати или разашилати, један примерак (екземплар) послати местној полицијској власти, или нарочитом ради тога одређеном званичнику, који ће му на захтевање дати уверење о пријему, у коме ће тачно назначити време предаје примерка. Тај примерак мора бити снаб-девен својеручним потписом штампара и одго-ворног уредника или њихових заступника.

Чим протече један сахат од времена назна-ченог у уверењу о пријему, лист се може раз-давати и разашилати.

Од сваког другог печатаног дела мора шам-пар или, ако он о свом трошку неиздаје дело, издавалац, или сваки други, који је наредио пе-чатање дела, положити код местне полицијске власти или нарочитог за то одређеног званич-ника један примерак ако је дело испод и од десет табака на двадесет и четири сахата, а ако је преко десет табака на три дана пре но што ће се дело раздавати или разашилати. Поли-цијска власт, или споменути званичник, даје на захтевање дотичноме лицу, као и за новине, уве-рење о пријему дужностнога примерка.

Изузимају се од овога правила такве печатане ствари, које се употребљују по потреби трго-вине и свакидашњег саобраћаја, или по потреби домаћег и друштвеног живота. Такве су печатане ствари, н. пр. различити печатани форму-лари (облигација, меница, протокола, и томе по-добна), ценовници, огласи и обзнане јавних до-пуштених забава, јавних лицитација, обзнане смртних случајева и томе подобна.

Члан 7.

Сваки штампар мора осим дужностнога при-мерка (чл. 6.) још друга три примерка од сваког печатаног дела послати државној библиотеци, од које ће о пријему добити и надлежно уверење.

Печатане ствари, поменуте у последњем одељ-ку чл. 6. изузимају се од овога правила.

Члан 8.

На сваком печатаном делу, осим оних која се спомињу у последњем одељку члана 6 мора бити печатано име штампара и место где живи и где му је петачња.

Члан 9.

На строго црквеним књигама т. ј. онима, које служе за употребу у православним црквама, мора се поред онога, што се у предидућем члану захтева, назначити још и то, да се печатају са благословом архијепскопа београдског и митрополита српског.

Члан 10.

Нико не сме продавати ни распрострањавати печатане ствари, које нису удешене по горњим правилима.

Овај се пропис нераспростире на књиге и друга печатана дела, која су изишла из печатње пре овога закона, али су обвезани књижари и продавци књига за два месеца дана, кад овај закон ступи у живот, поднети местној полицијској власти списак печатаних дела, која нису удешена по прописима овог закона.

Члан 11.

Забрањено је по улицама прикивати, прилепљивати или иначе на углед стављати да се јавно читају печатане ствари, изузимајући позиве на допуштене састанке, на јавне забаве, обзнане о украденим, изгубљеним или нађеним

стварима, огласе о липитацијама, или друге врсте обзнане, тичуће се трговине, заната и саобраћаја.

Правило ово не простире се на званичне обзнане јавних власти.

Члан 12.

Забрањено је, без допуштења местне полицијске власти, по улицама друмовима, на пијаци или на другим јавним местима продавати новине, листове, књиге, ликове или ма какве печатане ствари. У писменом допуштењу биће забележено име и презиме продавца, и таквим допуштењем други се не може послужити.

Полицијска власт може овакво допуштење у свако доба од дотичног лица одузети.

Они, који разносе по вароши стране новине и повремене списе, изузимајући поштанске служитеље, дужни су такође набавити себи допуштење од полицијске власти, да то чинити могу.

Они, који редовно по кућама разносе новине и листове, што излазе у Србији, односно тих новина и листова, не долазе под ово правило.

Члан 13.

Ко жели да издаје новине или повремене списе у опште, било у одређене или у неодређене дане, обвезан је пре но што почне издавање новина или повремених списа, пријавити своју намеру окружној полицијској власти, у

Београду управитељству вароши Београда и назначити:

Име новина или повремених списа, каквог ће садржаја бити, у којим ће роковима излазити, име и стан одговорног уредника, или, ако их има више, име и стан свију њих и име и стан штампара и издаваоца; а доцније дужан је обзнањивати истој власти и сваку промену у предзначеним захтевима.

У исто време дужан је поднети власти ове доказе:

1., да је српски поданик;

2., да је навршио 25 година ако уређује листове или повремене списе политичког или економно-политичког садржаја, а да је пунолетан, ако уређује листове или повремене списе другачијег садржаја;

3., да има пуну способност располагати својим имањем, и

4., да стоји у потпуном уживању свију грађанских права.

Чим власт нађе да су поднешени докази исправни и да је испуњено све што је овим чланом захтевано, издаће дотичном лицу уверење да је прописане овим чланом услове испунило, и неће му правити никакве сметње да радњу, о којој је реч, може предузети.

Члан 14.

Издаваоци новина и повремених списа уопште, што ће постојати кад овај закон ступи у живот,

морају за месец дана, пошто овај закон ступи у живот, испунити услове, прописане за предузетак њихове радње.

Члан 15.

Новине и повремени списи могу излазити само под именом и одговорношћу извеснога уредника, који мора живити стално у месту, где лист излази.

Чиновници могу само тако уређивати новине и повремене списе, ако на то од свога надлежног министра добију допуштење.

Члан 16.

На сваком броју, на сваком комаду и на свакој свесци новина и повремених списа, мора стајати назначено име одговорног уредника, место његовог пребивања, а уједно и име штампара и издаваоца и место њиховог пребивања.

Члан 17.

Издавалац новина и повремених списова уопште, у које се стављају и огласи, мора у своје новине и у свој лист по одређену цену, примити сваку обзнану, коју му припошље која државна или општинска власт. Таква обзнана мора се ставити у један од прва два броја дотичних новина после тога, кад се издаваоцу достави.

Члан 18.

Издавалац новина и повремених списова уопште, дужан је примити у свој лист одговор, који му власт припошље да се исправи или објасни

или опровргне нешто, о чему је била реч у тим новинама или у списима. Такав одговор дужан је издавалац примити и од приватних лица, као и од каквих друштава ако се неки састав у новинама или у листовима тиче тих приватних лица или тих друштава.

Издавалац је дужан да такав одговор без додатака, примедба и изостављања стави у један од прва два броја, што ће изаћи после тога, кад му се одговор написмено достави.

На ком је месту било стављено саопштење, које је дало повода приватном одговору, на подобно место и истим словима ставља се и сам одговор.

Одговор ако је од приватних лица или друштава, мора потписати онај, који га у новине или у лист ставља, а ако је од власти, печатаће се под именом „званична исправка“, и то свагда на челу листа.

За одговор не плаћа се издаваоцу ништа, ако је двапут толики, колики је био састав, који је дао повода одговору. За оно, чим је одговор преко тога већи од састава, плаћа се онолико, колико се обично плаћа за огласе.

III.

О КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ У ШТАМПАРСКИМ ПАРНИЦАМА.

Члан 19.

Казњива дела, учињена печатњом ислеђиваће се по правилама кривичног поступка, а судиће их редовни судови.

Члан 20.

Да би се сачувала неповредност приватнога живота, нико се не може пустити да доказује клевету (опадање), нанешену коме путем печатње, ван у случајима кад се имају да докажу дела, односна на вршење дужности државних, општинских или других јавних органа.

Члан 21.

Ако неко печатано дело, намењено јавности, не одговара прописима чланова 8. 9. и 16. овога закона, или ако се нађе, да се у садржају некога печатаног дела налази казњиво дело, полицијска власт може оваково печатано дело узаптити. Исто тако може узаптити плоче, форме, каменорезе и остала оруђа, којима је дело печатано.

Полицијска власт дужна је за најкраће време поднети ствар суду, који ће најдаље за осам дана после тога решити: хоће ли се запт скинути или ће и даље у важности остати. Овакво је решење извршно.

Члан 22.

Ови се прописи не односе на печатана дела што излазе од државних власти.

IV.

О КАЗНЕЊУ ПРЕСТУПА И ЗЛОЧИНСТВА, УЧИЊЕНИХ ПЕЧАТЊОМ.

Члан 23.

Казњиво дело печатњом учињено сматра се за свршено кад је јавности предато, а као покушано чим је печатано.

Члан 24.

Јавности је предато печатано дело, чим је било сво, било унеколико продато, разаслато, растурено у публику, распрострањено, или ако је изложено или приковано на месту, које је публици приступно.

Члан 25.

За преступ или злочинство што се учини печатњом, одговоран је сваки, који се по општим начелима кривичнога законика може сматрати за кривца или саучастника.

Члан 26.

Ко прими на себе старање да печатњом изда на свет неко дело, зове се старатељ (ферлегер), и он одговара за садржај истога дела.

Ако је садржајем печатаног дела учињен преступ, а није за старатеља случај члана 25., казниће се новчано до 150 талира; ако ли је учињено злочинство, а није случај поменутог члана 25., казниће се новчано до 300. талира, ако

1., узет на одговор, на првом испиту код власти непокаже писца или онога, о чијем се трошку дело печата (издаваоца), и овај то не призна или се то не докаже, или

2., ако је писац или онај, о чијем трошку дело на свет излази, лице, које не потпада под надлежност српских судова, или се ма из каквих узрока не може под суд да узме.

Члан 27.

Штампар, био за њега случај чл. 25., или не био, као и мимо случај члана 31. може осуђен бити, и то: кад је делом, код њега печатаним, учињен преступ, новчано од 10 до 50. талира, а кад је учињено злочинство, од 20 до 100. талира, ако:

1., нису при печатаном делу испуњени прописи чланова 8. 9. и 16. овог закона, или ако су дотична назначења лажно стављења.

2., ако он при првом испиту и саслушању не покаже ни писца, ни издаваоца, ни онога, који се стара о издању печатаног дела на свет, или ако их он покаже, али они то не признаду или се недокаже; или

3., ако писац, издавалац или старатељ, у време кад је дело печатњом издато, није у Србији пребивао као српски поданик, или

4., ако се покаже да оно што је печатано, долази у ред недозвољених обзнана (плаката).

Члан 28.

Уредник листа поред случаја чл. 25., кад се казни као кривац или саучасник, одговоран је за садржај свога листа и то: ако је садржајем учињен преступ, казниће се новчаном казни од 25 до 250. талира, ако ли је учињено садржајем листа злочинство, новчаном казни од 50. до 500. талира.

Ово наређење закона има за уредника важ-

ности и онда, кад је он одсуством или другим узроцима спречен у уређивању и надгледању листа, ван ако је место њега постављен заступник.

Кад се уредник осуди на губитак личне слободe, онда се заступник мора поставити за сво време, докле год уредник издржава одређену му казну.

Исто тако мора уредник имати одговорног заступника, кад је уредник посланик на народној скупштини, и то: пет дана пре него се отвори скупштина и за сво време трајања њена.

У противном случају сматраће се лист као да је без уредника и подлећи прописима овога закона.

Заступник мора имати сва својства, која се изискују за уредника.

Члан 29.

Извештаји о седницама народне скупштине и судова, у незабрањеним случајима, неподлеже одговорности по смислу овога закона, кад су верни и нису изопачени.

Члан 30.

Издавалац новина или повремених списова, радећи противно наређењу чл. 6. овог закона, осудиће се на казну од 10. до 50. талира.

Под исту казну потпадају: штампар, литограф или власник других радионица, у којима се механичким путем могу књиге печатати или

ликови зготовљавати, ако погреше против чланова 6. 8. 9. и 16. овог закона.

Под исту казну потпадају старатељ, онај који се сам стара о издању дела, као и онај, који по поруци од другог старе се да дело на свет изиђе, ако погреше противу члана 6. овог закона.

Члан 31.

Ко хотично стави на печатано дело неистинита назначења, која се по пропису чланова 8. 9. и 16. морају на печатано дело ставити, казни се новчано од 50 до 150. талира.

При поврату ова се казна удвојава.

Члан 32.

Ко ради противно наређењима чланова 10., 11. и 12. осудиће се на новчану казну од 5 до 50. талира или на затвор до шест недеља.

Члан 33.

Ко као уредник или као издавалац изда новине или повремени спис пре но што су испуњени прописи чл. 13. овог закона, осудиће се или на новчану казну од 25 до 250. талира, или на затвор од четири недеље до једне године.

На исту казну осудиће се и старатељ новина и повремених списова, ако новине и списови изиђу пре, но што је постављен одговорни уредник (чл. 15. и 28. овог закона).

Исто тако казниће се и онај, који отвори штампарску или књижарску радњу, пре но што

су испуњени услови, прописани чл. 2. овог закона.

При поврату ова се казна удвојава.

Члан 34.

Ко је неко печатано дело продавао или распростирао, које је узапћено било, казниће се новчано од 10 до 100. талира или затвором од једне недеље до једне године, ако је запт јавно обзнањен, или ако је дотичноме лицу нарочито до знања достављен био.

При поврату ова се казна удвојава.

Ко се редовно занима продајом печатаних ствари, па учини дело противно горњем наређењу, или ако само ради продаје у излог стави дотично печатано дело, казниће се новчано од 30 до 300. талира, или затвором од једнога месеца до осамнајест месеци.

При поврату казна се удвојава.

Члан 35.

Издавалац новина и повремених списова, кад што уради против прописа у члановима 17. 18. и 46. овог закона, осудиће се на новчану казну од 10. до 50. талира или на затвор до шест недеља.

Извршеном казном не ослобођава се издавалац обвезаности које су прописане у члановима 17. 18. и 46. овог закона, него их мора и после издржане казни испунити.

Члан 36.

Ако је прошло пет година одкако је дотично лице по смислу чланова 31 33. 34. и 45. и 51. последњи пут казњено било, поврату нема места.

Члан 37.

Уредник, коме је лист, (новине или повремени спис) обустављен, било по самом закону било по решењу власти, не може други лист уређивати ни издавати докле год траје обустава. Ко противно поступи, да се казни за сваки овако издати број новина или повремених списа, са 25 до 50. талира, или затвором од 15. дана до два месеца.

Члан 38.

По овоме закону дотичне казне одређују се мимо оне казни, која ће се кривцу одсудити, ако се у садржају печатаног дела налази казњиво дело, за које се у казнителном закону налазе одређене казне.

Члан 39.

Ко обзнани тужбу, која се суду подноси у кривичној парници, или ко обзнани други какав акт кривичне парнице, пре но што је био главни претрес, или док није кривична парница на други начин свршена, да се казни затвором од петнајест дана до једне године.

Члан 40.

Судске осуде, изречене због казњивог садржаја новина и повремених списа уопште, морају

се, по наредби суда, бесплатно и то без дода-така и примедба или изостављања, примити и печатати на челу истога списка.

Ово се мора печатати најдаље за осам дана од дана достављене осуде, или ако спис у томе периоду неизлази, у првом следећем броју његовом.

За неиспуњење ове наредбе суд ће осудити кривца на новчану казну од 25 до 100 талира а при даљем упорству решити да се забрани издавање списка док то не испуни.

Члан 41.

Ко би печатајући претресе судске у грађанским стварима, без допуштења дотичних лица, именовао или тако описивао парничеће се стране, да се оне познати могу, казниће се новчано од 50. до 200. талира.

Члан 42.

Свако распрострање непријатних на приватан живот односних новости, које се учини путем печатње, макар оно не садржавало у себи ни клевете ни повреде части, казниће се од 25. до 100. талира.

Члан 43.

Уреднику новина или повремених списова, који буде осуђен на новчану казну па је за петнајест дана, од дана саопштене му извршне пресуде, не изврши, тим самим сматра се даље из-

давање дотичнога списка као обустављено, докле се год одсуђена сума новаца не положи.

Члан 44.

У време рата или ратних опасности, министар унутрашњих дела може, са обзиром на државне цели, забранити свако објављивање о кретању војске српске и српских сајузника, као и њихових убојних спрема.

Поступање противно овоме пропису, казниће се новчано до 300. талира и затвором до шест месеци, у колико оно неби у друго, веће казниво дело прелазило.

Члан 45.

Ко јавно позива и купи прилоге да би подмирио новчану казну, на коју би когод био осуђен за дело, печатњом учињено, да се казни новчано од 30 до 300. талира, или затвором од шест недеља до једне године, а скупљени новац да припадне местној сиротињској каси.

При поврату ова се казна удвојава.

Члан 46.

Ако се новине или повремени списи тако уређују, да се њима стално и у непријатељском духу нападају и изопачавају дела државних власти, или се уопште тако уређују, да постану убитачни за јавни мир и поредак, министар унутрашњих дела, после две опомене, написмено издате дотичном уреднику, може таквим новинама

и повременим списима обуставити излазак до на три месеца.

Опомену и обуставу дужан је уредник да печата на челу свога листа без примедаба, додатака и изостављања, и то у првом броју пошто му се достави.

Члан 47.

Право отпочињати кривично ислеђење против казњивих дела, учињених печатњом, застарева за шест месеци, почињући од дана, кад је дело јавности предато (чл. 23. и 24).

Застарелост прекида се сваким актом власти, коме је цел да се извиђање кривично одпочне, настави или сврши, или да се оптужени у затвор стави.

Кад је застарелост прекинута према једном саучастнику или лицу, које одговара за преступе и злочинства печатњом учињена, прекида се у исти мах и против свију осталих, при томе одговорних лица, ма да се против тих лица и нечини ништа од стране власти.

Од дана последњег акта, којим је застарелост прекинута, започиње тећи нова застарелост.

Ова наређења о застарелости не односе се на кривице, које се на тужбу приватних извиђају и казне и на тужбе, којима се код грађанских судова тражи накнада штете.

Члан 48.

Кад суд нађе да у каквом печатаном делу има казњивог дела, то ће у пресуди изрећи да се униште сви примерци печатаног дела, што се нађу, а уједно да се пониште плоче и форме које су при печатању дела употребљене. Уништење горњих ствари треба у пресуди да се изрече и онда, кад суд туженог неосуди, ако опет зато нађе да се у печатаном делу налази казњиво дело. Ако је печатано дело или лик у главноме таково, да невређа закон, онда ће се у таквом делу или лику она места само избрисати, на којима се налази казњиво дело и само ће се поништити онај део од плоче и форме, на ком се делу налази казњиво дело.

Под уништење долазе сви примерци, који се налазе у притежању писца, штампара, издавача, старатеља, књижара, или који се нађу изложени на углед на јавним местима.

У случају, кад се лице, које је печатњом учинило казњиво дело, не наводи под надлежношћу српских судова, уништење примерака, плоча и форми, изрећи ће суд, који би по прописима овог закона (чл. 19) био надлежан за ислеђивање кривичнога дела.

Лица, код којих су узапћени примерци, плоче или форме, морају се у седницу на претрес позвати, и, ако захтевају, и саслушана бити,

Члан 49.

Што се наређује у чл 48. не тиче се оних печатаних ствари, о којима је реч у чл. 29.

Члан 50.

Новинама и повременим списима као и књигама, што изван Србије излазе, може министар унутрашњих дела забранити унос у Србију.

Члан 51.

Ко продаје, јавно на углед излаже, или иначе по своме занимању распростире и раздаје печатане ствари, које су под зашт стављене, и кад то чини после тога, кад је зашт јавно или посебце њему обзнањен, исто тако ко уноси и растурује печатане ствари, које су ван Србије изашле а којима унос у Србију није допуштен, казниће се новчано од 10. до 100. талира, или затвором од 15. дана до једне године.

Овим наређењем неискључава се казна, под коју ће дотично лице, по прописима кривичног закона, моћи потпасти, ако се иначе нађе, да због садржаја казнивога дела заслужује да буде казниено.

Члан 52.

Надлежни суд може изрећи, да лица у чл. 2. овог закона споменута изгубе право наставити дотично своје занимање:

1. ако буду та лица осуђена да привремено изгубе грађанску част;

2. ако се осуђују ма и први пут за злочинство печатњом учињено, или ако се у времену

од пет година два пута осуде за учињен печатњом преступ.

Напротив, суд је дужан изрећи да дотична лица губе право на своје занимање:

а. ако су по смислу закона изгубила грађанску част;

б., ако су у течају од пет година други пут осуђена за злочинство, или трећи пут за преступ печатњом учињен.

Под злочинством и преступом разуму се само она казнива дела, која се по кривичном закону као таква сматрају.

Члан 53.

Сви прописи овога закона о печатаним стварима, односе се и на све друге производе, који се механичким путем могу умножавати, у намери да се јавности предају и распростиру. Овамо долази свако, механичким средствима произведено умножавање рукописа, слика, образа и свега, што је подобно овим стварима.

Исто тако сви прописи о штампарима важе и за оне, који би мимо печатње на други начин, по смислу овога закона учинили какво казниво дело.

Члан 54.

Овај закон ступа у живот чим буде обнародован у званичним новинама. Њиме се укидају:

Цензурна правила („дужности цензора при правитељственој књигопечатњи“) од 1. Јулија

1841. године. В.№ 800. С.№ 324. (Збор. II. стр. 47.);

као и сви други законски прописи, који су му противни.

Препоручујемо нашим министрима, унутрашњих дела и правде, да овај закон обнародују и о његовом се извршењу старају, властима пак заповедамо, да по њему поступају, а свима и свакоме да му се поковају.

23. Октобра 1870. год.

у Крагујевцу.

М. П. Блазнавац с. р.
Јов. Ристић с. р.
Јован Гавриловић с. р.

(М. П.)

Видио и ставио државни печат,
чувар државног печата,
министар правде,

Ј. Илијћ с. р.

Председник министарског савета,
министар унутрашњих дела,
Рад. Милојковић с. р.

Министар правде,

Ј. Илијћ с. р.

Jov. R.
37628